

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

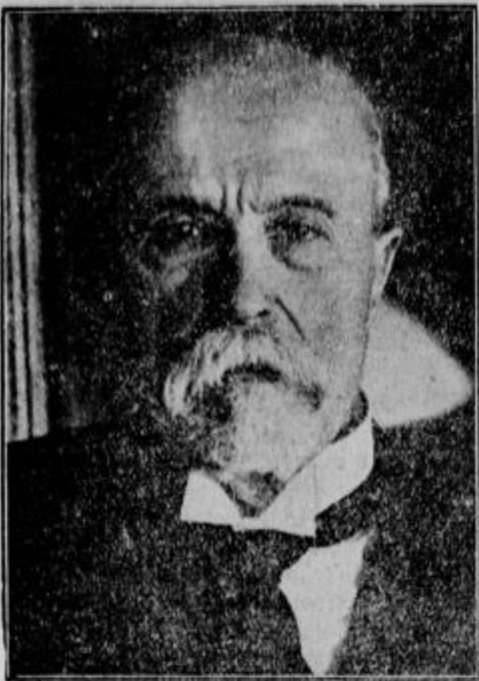
Cencoglasov
tiskop, peti-vrsta
malloglasov 130
in 20, večji oglas
nad 45 mm vsake
po Din 2-30, večji
po 3 in 4 Din v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
v Dr. večji og
naročbu popust
Izide ob 3 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po praznikih

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nebrankirano
pismo se ne sprejema! - Uredništvo
telefon št. 2050, upravljalstvo št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cencoglasov
račun: Ljubljana št. 10.530 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

T. G. Masaryk

S ponosom in radostjo praznuje danes ves češkoslovaški narod osemdesetletnico svojega velikega učitelja in voditelja. Z vso pravico je Masarykov jubilej narodni praznik za ves češkoslovaški narod, saj je bil Masaryk tisti, ki je že pred vojno jasno določil pot češkoslovaškemu narodu, ki je bil za časa velike borbe narodov njegov zvesti vodnik in ki je po vojni s svojo modrostjo ustvaril novo tradicijo češkoslovaške republike in jo obvaroval pred zlimi posledicami strankarskih strasti.

Obenem s češkoslovaškim narodom pa slavi Masarykov jubilej tudi hvaležni jugoslovanski narod. Vselej, kadar je bil jugoslovanski narod v težki stiski, e bila tu prijateljka Masarykova roka v pomoč. V stiski pa se izkažejo pravi prijatelji in kot tak se je izkazal Masaryk.

S spoštovanjem pa slavi Masarykov jubilej tudi ves kulturni svet, saj je le malo ljudi, ki bi bili tako zaslužni za evropsko kulturo ko Masaryk. Ne samo vsled svojega odličnega znanstvenega dela, ne samo vsled svojih predavanj in knjig, s katerimi je odpiral neslovanski Evropi vpogled v slovanski svet, temveč predvsem vsled svojega primera, kako mora živeti in delati kulturni človek, da bo moderna kultura tudi v resnici napredovala.

In v tem oziru je Masaryk posebno velik vsled svojega prizadevanja, da živi vedno v skladu z resnico. Vse življenje je Masaryk iskal in služil samo resnici, a ne kot pasiven raziskovalec, temveč kot aktiven borec. Ko je spoznal, da je vsa ona lepa povest o starosti kraljedvorskih rokopisov neresnica, je nastopil proti njej in razkril resnico, pa čeprav so mu očitali, da izdaja s tem svoj narod. Toda resnica nad vse! In ko se je širila neresnica o ritualnem umoru in zastrupljani javnosti, da bi že skoraj prišlo do pogromov, je vstal Masaryk v obrambo resnice in razgalil neresnico, pa najsi so leteli nanj očitki, da je podkupljen od židovstva. In ko je hotela habsburška politika s potvorjenimi dokumenti, plačanimi priči in nezasišanim sodnim terorjem udušiti mlado jugoslovansko misel, je prihitel Masaryk v Zagreb in Belgrad, da privede resnico k zmagi in uniči na laži zgrajeni komplot.

Resnica nad vse! To je bilo osnovno Masarykovo geslo in to geslo bi moralo zavladati v vsem kulturnem svetu in takoj bi pričeli živeti narodi srečnejše življenje. Padle bi vse one laži, ki so jih vrgli med ljudstvo razni špekulanti, da se narodi sovražijo in da si z medsebojnimi boji otežujejo življenje. Zginile bi pa vse one grde umazanosti, ki jih je naša poveljna doba v tako grozni meri razširila po vsem svetu.

Pa še drug velik zgled dolžnosti je dal Masaryk. Ni zadosti, če inteligent spoznava in išče resnico, temveč za resnico se je treba tudi boriti. Pasivni ljudje ne ustvarijo nobenega napredka, ljudje ob strani so samo nepotrebni gledalci, čez katere gre življenje, napredek ustvarjajo samo aktivni ljudje. Ni sicer aktivnost komoda, toda življenje je trd boj, v katerem ni prostora za komodnost. Ljudje, ki se samo šopirijo v svojem znanju, ki ne oddajajo svojega znanja naprej, so za napredek naroda brez pomena, so luči, ki ne svetijo. Prav tako pa ni baska od ljudi, ki znajo samo kritikovati delo drugih, sami pa ne zgrabijo za nobeno delo. In samo bojaz-

Proslava Masarykove 80 letnice

Masaryk - častni doktor ljubljanske univerze

Ljubljana, 6. marca. Danes je univerzitetni svet univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani soglasno sprejel predlog filozofske fakultete, da se gospodu predsedniku češkoslovaške republike podeli častni doktorat in sicer radi njegovih izrednih zaslug za slovanstvo.

Svečanosti v Ljubljani

Masarykova 80 letnica je nadelala tudi naši Ljubljani praznično lice. Sinoči je presenetila Ljubljančane razsvetljava Gradu in mestnega magistrata. Kaj takega pa še nisem videl, tako in slično si lahko slišal po ulicah, kjer so strmeli ljudje v to pravljeno sliko. Včeraj pa so se odele hiše z zastavami, tako da je mesto kljub delavnemu dnevu razodevalo praznično razpoloženje. Več in več občinstva je napolnilo glavne ulice in pričakovalo, kdaj bo iz teme zasijal v luči reflektorjev naš Grad. In ko so se oglasili z razsvetljenega Gradu veličastni zvoki godbe dravske divizijske oblasti, je bil Marjini in Kongresni trg, Mestni in Krekov trg natlačen poln občinstva, ki je občudovalo iz teme dvignjen in v sinjo belo luč postavljen ljubljanski Grad. Ponekod se je igranje vojaške godbe slišalo zelo razločno, tako posebno pred magistratom. Ni čuda, da je nastala pred magistratnim poslopjem prava gnječa. Močni reflektorji so tudi mestno hišo odeli v jako belo luč. Študentovska ulica bi lahko povedala,

koliko ljudi je šlo na grajski hrib. Množice so valovile po ulicah še pozno v noč. Vse mesto stoji pod vtisom svečanosti, ki bodo danes dosegle svoj višek. Ljubljana je pripravljena, da dostojno in mogočno manifestira ob jubileju predsednika češkoslovaške republike Masaryka in s tem manifestira svoje globoko spoštovanje do predsednika prijateljske češkoslovaške republike.

Proslava v Zagrebu

Zagreb, 6. marca. r. Povodom proslave Masarykove 80 letnice prinašajo vsi zagrebški listi njegovo sliko ter mnogoštevilne članke o njegovem delovanju, o njegovi filozofiji ter njegovi politični karieri pred vojno, za časa vojne in po njej.

Proslava v Pragi

Praga, 6. marca. n. V okvirju Masarykove proslave je bila danes popoldne velika vojaška parada praške divizije na Hradčinu. Vojaštvo je defiliralo pred Masarykom, člani vlade in diplomatskim zborom. Ob tej priliki sta dve zračni

eskadrilji vršili vaje v zraku. Nad krajem Bohaničem pri Pragi sta v zraku trčili skupaj dve vojaški letali in padli na tla. Vsi štirje letalci so mrtvi. En letalec se je skušal še v zadnjem trenutku rešiti s padobranom, ki pa se ni odprl.

Praga, 6. marca. AA. Priprave za svečano proslavo Masarykove 80 letnice so v polnem teku. Vsi stanovi in vse prebivalstvo brez razlike tekmuje med seboj, da bi čim dostojneje izrazilo sefu češkoslovaške države svoje spoštovanje.

Praga, 6. marca. r. Vojni minister dr. Viskovsky je izdal dnevno povelje, katero se bo prečitelo jutri vsem četnim enicam češkoslovaške republike. V tem povelju se govori o pomenu predsednika Masaryka za češkoslovaško državo. Opisuje se njegovo delo ter njegova požrtvovalnost in zasluge za češkoslovaško republiko.

Cestitke Francije

Praga, 6. marca. AA. Francoska delegacija, sestojeca iz generala Mittelhauserja in iz rektorja pariške akademije Charletyja, bo danes izročila predsedniku češkoslovaške republike lastnoročno pismo predsednika francoske republike Doumergua s čestitkami k osemdesetletnici.

Masarykov fond

Praga, 6. marca. AA. Prezidentu češkoslovaške republike je bil izročen fond 20 milijonov kron za socialne in znanstvene namene.

Primo de Rivera nameraval državni udar?

Pariz, 6. marca. n. Iz Madrida se poroča, da se je Primo de Rivera pred osmimi dnevi vrnil v Barcelono, da tam s pomočjo generala ga kapitana Barrera in poveljnikov polkov v dotičnem okrožju pripravi državni udar. Subalterni častniki pa so se proti temu odločno uprli ter je Barrera obvestil vlado o načrtu Primo de

Rivera. V Madridu sta se vršila dva dolga razgovora s kraljem, nakar je bil poslan v Barcelono bivši notranji minister, general Amido, da bi bivšega diktatorja odvrgel od tega načrta. Primo de Rivera je potem odpotoval v Pariz ter ga je do meje spremljal kriminalni uradnik.

Finančna kampanja rumunske opozicije

Pootritev strankarskih bojev

Bukarešta, 6. marca. AA. Na snočnji seji parlamenta je minister financ Madgearu ostro napadel zločinsko akcijo, ki obstaja v razširjanju lažljivih vesti o Besarabiji. Vlada je ugotovila, da širijo take vesti politiki onih strank, ki jih je prebivalstvo obsodilo pri pravkaršnih volitvah. Sedaj so ti ljudje začeli akcijo proti finančnim razmeram v državi. Z vsemi silami skušajo izpodkopati ugled domačih denarnih zavodov v inozemstvu. O tej akciji ima vlada že dokaj dokazov v rokah in zbira nove, da bi mogla krivce prijeti z vso ostrino zakonov.

Madgearu je z zadovoljstvom pokazal na zadnje poročilo rumunske narodne banke, ki ugotavlja, da so zadnje dni neodgovorni elementi skušali prirediti naskok na domače zavode, da pa je narodna banka smatrala za svojo dolžnost, da se s prizadetimi zavodi solidizirira in da prepreči zločinske načrte proti državi in njenemu finančnemu položaju. Govornik je zaključil svoj govor s tem, da je pripravljen predlagati parlamentu nove zakone proti takim krivcem, ako bi dosednji zakoni ne nudili dovolj ostrih kazni.

Pomorska demonstracija proti sov etom

Bukarešt, 6. marca. n. List profesorja Jorge »Nemur Romaneste« poroča, da so angleška, francoska in italijanska vlada sklenile, prirediti v Crnem in Baltičkem morju demonstracije svojih brodevij proti Sovjetski Rusiji, da s tem pokažejo pripravljenost, varovati romunske in poljske interese. Turška vlada je že dala dovoljenje za prehod brodovja zaveznikov skozi morske ožine.

Protest Nizozemske proti sovjetom

Haag, 6. marca. n. Duhovniki vseh veroizpovedi na Nizozemskem so sklicali v Amsterdam protestno zborovanje proti verskemu preganjanju v Rusiji. Zborovanja se je udeležilo več tisoč ljudi. Močna policijska straža je branila zborovalce pred napadi komunistov, ki so poskušali zborovanje motiti.

Schober ob š e Pariz in London

Dunaj, 6. marca. n. Kakor poročajo vele-nemške »Wiener Naueste Nachrichten« iz zanesljivega vira, je državni kancler dr. Schober res prejel vabila od francoske in angleške vlade, da obišče Pariz in London. Dr. Schober namerava vabilu slediti. Ni pa še znano, kdaj namerava odpotovati.

Polvorjene novčanice po 100 šilingov

Dunaj, 6. marca. AA. »Korbiro« poroča: V dunajskem predmestju je redarstvo odkrilo v delavnici nekega mehanika stroj za izdelovanje potvorjenih novčanic po 100 šilingov. Falzifikati so dobri.

Varšava, 6. marca. n. Nemško-poljska trgovinska pogodba je dogotovljena in se bo najbrže podpisala še danes.

turni človek ter postati borec, ki nikdar ne zakrije resnice, temveč se vedno fanatično bori za njeno zmago. Zlasti pa je to naloga slovenskega inteligenta, ker dolžnosti inteligenta so tem večje, čim manjšemu narodu pripada.

Masaryk je bil tak borec in zato je postal prvi v svojem narodu in človek, ki ga spoštuje ves kulturni svet. Naj bi v tem smislu postal Masaryk vzor tudi vsem nam in potem smo najlepše in nadostojnejše praznili njegov jubilej.

Admiral v. Tirpitz - umrl

Berlin, 6. marca. AA. Admiral v. Tirpitz je danes umrl.

Alfred Friedrich v. Tirpitz je bil rojen 11. marca 1849 v Küstrinu kot sin svetnika apelacijskega sodišča. Posvetil se je pomorski karieri ter je postal 1895 nemški kontre-armiral. Leta 1897 je bil imenovan za državnega tajnika nemškega pomorskega urada in leta 1898 je postal pruski vojni minister.

Razvoj nemške mornarice pred vojno je v tesni zvezi z njegovim imenom. Podlago za nemško mornarico je ustvaril l. 1897 s svojim gradbenim načrtom za zgradnjo velikih bojnih križark. Takoj po izbruhu vojne je zahteval Tirpitz takojšnjo intervencijo mornarice, vendar pa se mu je nemški cesar zoperstavil. Imel je v nemških političnih krogih mnogo nasprotnikov.

Po vojni se je udeležil političnih borb, posebno od l. 1924 naprej, ko je bil izvoljen v nemški parlament kot kandidat nemške nacionalne stranke. Leta 1928 ni več kandidiral.

Ko je leta 1924 začel izdajati svoje spomine, je vzbudil v nemški javnosti mnogo prahu z objavljanim dokumentov.

Požigi šol na Primorskem

Sušak, 6. marca. V Skrbini in Branici na Krasu sta zgoreli obe šoli. Karabinijeri so aretirali veliko oseb, katere sumijo zločina ali pa pomoči pri njem. Poslanca Coselschi in Garibaldi sta v rimski zbornici vložila interpelacijo na ministra notranjih zadev v svrhu, da bi se izvedelo njegovo mnenje in da bi se dobile natančnejše informacije glede številnih požigov šol v juljski Benečiji, ki se čedalje bolj množijo, zlasti pa glede onih, ki sta se zgodila te dni v Skrbini in Branici na Goriskem, pa sploh o delovanju gotovih elementov v tej pokrajini.

Sušak, 6. marca. Italijanski listi pišejo, da je izbruhnil požar razen v šolah na Spodnji Branici in Skrbini tudi v Hemberku. Štiri mladeniči, ki so jih zaradi suma požiga zaprli karabinijeri v Stanjelu na Krasu, so bili izpuščeni, ker so dokazali svoj alibi. Zaprli so pa posestnika Antona Cvetarja iz Škrbine, kojega hiša neposredno meji na šolo.

Nova albanska vlada

Rim, 6. marca. r. Današnja »Tribuna« prinaša vesti iz Tirane, da je kralj Zogu poslal pismo bivšemu predsedniku vlade Cottiju. V tem pismu mu izjavlja kralj svoje priznanje za delo pri urejevanju pravoslavne cerkve v Albaniji in pri izdelavi novih zakonov. Dalje se mu zahvaljuje Zogu za njegovo požrtvovalnost za dvig Albanije v poljedelskem, prosvetnem in finančnem pogledu. Mandat za sestavo vlade je dal kralj Zogu predsedniku parlamenta Vangjelijju, ki bo v najkrajšem času najbrže že tekom jutrišnjega dneva, predložil v podpis novo listo vlade.

Dunajska vremenska napoved. Menjaje oblačno. Nekoliko hladneje.

Pred novimi parlamentarnimi boji v ČSR

Praga, 5. marca.

Koncem februara je čsl. poslanska zbornica prejela proračun za 1. 1930. Sprejem v senatu je samo vprašanje časa. Čim bolj se je bližala debata h koncu, tem manj zanimanja je bilo za njo. Referat dr. Hnidka je poslušalo samo 20 poslancev, a 280 jih je manjkalo. Čeravno se je odločilo o milijardah. Zopet en dokaz več, da se v Českoslovaški o vseh važnih zadevah odloča v skupščinskih odborih in da je skupščinski plemen samo reprezentanca.

Opozicija se je posebno vznemirjala pri postavkah državnih namestencev. Saj je samo v pisarni predsednika republike 226 uradnikov, pri narodni skupščini 222, pri predsedništvu ministrskega sveta celo 990 uradnikov, ki imajo vsi ne samo visoke naslove, ampak tudi tem naslovom odgovarjajoče plače. V znanjem ministrstvu je 1153 uradnikov, večinoma res prvostolnih strokovnjakov, ki častno zastopajo in uspešno branijo čsl. državne koristi v inozemstvu. Vseh državnih namestencev je 356.000. Seveda pri tem treba pomisliti, da ima Českoslovaška zelo razvito industrijo in trgovino in zato tudi zelo gosto železnično mrežo, tako da odpade samo na železnice 185.712 namestencev.

Splošna gospodarska kriza resno ogroža čsl. izvoz. Po poročilu vladnega referenta dr. Hnidka se je zelo poslabšala trgovska bilanca. Dočim je bila 1. 1927. aktivna za 2016 milijonov, je sedaj ob koncu leta 1929. aktivna samo še za 497 milijonov Kč.

Prvič imajo v letenjem proračunu čsl. državljani jasno in točno sliko o državnih dolgovih, ki znašajo okrog 40 milijard Kč. Zakaj šele hruška konferenca je končnoveljavno uredila reparacno vprašanje. Za osvoboditve in za dobrovoljske legije so naložili Českoslovaški 1190 milj. Kč (2 milijardi dinarjev), če bi jih izplačali takoj. Ker pa bo Českoslovaška odplačevala ta dolg 38 let v iznosu po 115 milijonov Kč (200 milijonov Din), znaša osvobodilni dolg z obrestmi vred okrog 3 milijarde Kč (5 milijard Din). V čsl. javnem življenju in v žurnalistiki je bilo izredno napeto ozračje radi teh plačil. Dr. Beneš se je komaj posreščilo pomiriti javnost.

Proračun izkazuje 9.419.867.429 Kč dohodkov in 9.366.904.736 Kč (15 in pol milijarde Din) izdatkov. Sprejelo ga je 183 vladnih poslancev. Proti proračunu je glasovalo samo 18 komunistov, ker se opozicija in ostali komunisti niso udeležili glasovanja. Vlada je izročila nato proračun v pretres senatu in zaključila zimsko zasedanje poslanske zbornice.

Poletno zasedanje poslanske zbornice se prične danes 5. marca. Vladi se je sicer posreščilo doseči med socialističnim in agrarnim taborom sporazum za nekatere zakonske načrte, ki pridejo pred parlament takoj v začetku zasedanja, toda boj med agrarci in socialisti v vladni večini traja dalje. Položaj je še tem bolj zapleten, ker se je v zadnjem času vladna stranka narodnih demokratov oddaljila od agrarcev, tako da gre vsaka stranka po drugi poti. Gotovo je le to, da se bje med agrarnim in socialističnim blokom odločilni boj. Pri zakonu o zaščiti stanovanijskih naemnikov mora priti do odločilnega spopada. Socialistom gre pred vsem za to, da pridobe na času. Zato se spuščajo v pogajanja, toda nikakor ne bodo pristali na kake večje žrtve radi rešitve poljedelske krize. Več kot tri mesece že zaseda parlament, vendar pa še za omiljenje poljedelske krize ni storil ničesar drugega kakor da je sprejel zakon, da smejo armada in državni zavodi uporabljati za svoje potrebe samo domače žito. Socialisti skušajo na vse mogoče načine preprečiti omiljenje poljedelske krize. Zakaj mislijo, da s tem čisti del vske koristi, a še bolj pa jim gre za to, da bi lahko prepričevali čsl. kmete, da agrarci, najmočnejša čsl. stranka, ne stori ničesar za svoje volilce.

Socialistični blok si želi volitve. Toda sedaj bi še bile neprimerne, ker bi omaležale zaupanje v parlamentarizem. Sedaj morajo hliniti dobro voljo za sporazum, da bodo tem lažje tem bolj ostro udarili takrat, ko bo čez nekaj tednov iztekel stanovanski zakon, ki ga agrarci v danih razmerah ne morejo podaljšati. Če se pomisli, kako veliko število čsl. državljanov so delavci in stanovanski naemniki, je jasno, da socialisti ne morejo najti bolj ugodne prilike za volitve. Sedajni svečan mir pred proslavo Masarykove čemdesetletnice je samo priprava na velike parlamentarne boje.

Obsodbe pred drž. sodiščem

Belgrad, 6. marca. AA. Državno sodišče za zločine države je radi zločina po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi d. nes obsodilo:

Antona Klemenčiča, ključavničarja, na 4 leta robije in na 5 let izgube državljanjskih časti; Antona Festini, delavca, na 10 let robije in stalne izgube državljanjske časti; Momčila Gjorgjevića, odvetniškega pripravnika, na 12 let robije in stalno izgubo državljanjskih časti; Radoslava Jamovića, bivšega poštnega uradnika, na 1 leto robije in 5 let izgube državljanjskih časti; Dragutina Kostića, bivšega državnega uradnika, na 1 leto robije in 5 let izgube državljanjskih pravic; Branka Čolarića, trgovskega potnika, na 6 let težke ječe in stalne izgube državljanjskih pravic; Borka Orestovića, šoferja, na 5 let robije in 5 let izgube državljanjskih časti; Vukala Dabić, ključavničarja, na 6 let robije in stalno izgubo državljanjskih pravic; Danila Rauševića, kamnoseka, na 1 leto robije in 5 let izgube državljanjskih pravic; Gojka Samardžića, privatnega uradnika, ki je pobegnil, na 10 let robije in stalno izgubo državljanjskih pravic; Dragutina Petrovića, keramičnega delavca, na 2 leti robije in 5 let izgube državljanjskih pravic; Ivana Milutinovića, na 6 let robije in stalno izgubo državljanjskih pravic in Sretena Zujovića, bančnega uradnika, na 6 mesecev strogega zaporja. Ker je še preostal toliko časa v preiskovalnem zaporu, ki se mu vstjeje, je bil takoj lupščen. Osvoboditvi so radi nedostatkov dokazov Anton Jurina, soboslikar; Jovan Karlić, mehanik; Mladen Čorić, privatni uradnik; Pabil Maglić, študent prava; Stevan Molnar, brivec; Radoslav Nestorović, privatni uradnik; Bogdan Bilgija, novinar; Omar Alkasić, mizar; Vasil Masleša, novinar; dr. Labud Kisovec, odvetniški pripravnik; dr. Milovan Zlatković, zdravnik; Branko Milošević, ključavničar in Luce Perić, krojač.

Belgrad, 6. marca. AA. Ministrstvo notranjih zadev je s sklepom št. 159a z 22. februarja prepovedalo uvoz in razširjanje v naši državi italijanskega lista »L'Italia Giovane«, ki izhaja v italijanskem jeziku v Bologni, ker tendenciozno piše o razmerah v naši državi.

Strahotna poplava v južni Franciji

Nad 300 smrtnih žrtev — Porušena mesta — 600 delavcev zajela voda — Ljudje na begu — Pomoč vlade in vojšta

Pariz, 6. marca. n. V mestih Albi, Grillac, Cahors, Moissac in Montauban je povodenj porušila več sto hiš. V Moissacu je ostal ne-poškodovan samo cerkveni zvonik. Pred tremi leti zgrajeni železniški most preko reke Tarn je zginil. Tudi mesto Lavaur je podobno razvalinam. Mestna elektrarna in plinarna sta porušeni. Kolikor pa je ostalo nepoškodovanih hiš na pobočju hriba, pa jih je porušil plaz, ki se je udrl s hriba. V Villemure je Garona porušila 130 hiš. Pokopališče je popolnoma razoroženo ter je voda odplavila z grobov krste z mrličmi. Delavci v tovarni za dušik, katerih je 600, so še vedno brez pomoči. Večina prebivalstva tega kraja je brez strehe. Narastle vode Garonne se hitro pomikajo proti Bordeauxu. V Reolu pri Bordeauxu se prebivalstvo izpraznilo že vse hiše. S svojim imetjem in živino so zbežali na hribe. V Bordeauxu z mrzlično hitrostjo pripravljajo vse varnostne ukrepe, da se pristaniške naprave obvarujejo škode.

Pariz, 6. marca. n. Prvi seznam zgub, ki ga je izdalo notranje ministrstvo, naglašja, da podatki še niso popolnoma zanesljivi, ker manjkajo točne vesti. Seznam zgub pa poroča, da je bilo v Moissacu 150 mrtvih, 500 porušenihiš in 3000 ljudi brez strehe. V Montaubanu je bilo 100 mrtvih. V popolnoma poru-

šeni vasi Keynies 12 mrtvih. Iz skoro vseh drugih krajev pa prihajajo vesti, da je porušenihi 20, 50, 80 hiš itd., da so razdrti mostovi, raztrgane ceste in nasiipi in da je vedno več mrtvih. Policija in vojaštvo je popolnoma obkolilo Montauban in Moissac ter aretiralo več roparjev, ki so plenili po hišah. Pri izlivu reke Tarn v Garono je ozemlje popolnoma pod vodo.

Pariz, 6. marca. n. Predsednik republike Doumergue odpotuje jutri v spremstvu Tardieuja v poplavljen kraj, da obišče najbolj poškodovane kraje v dolini Tarn in Garonne. V ponedeljek se bo vrnil v Pariz. Po vsej Franciji se zbira prostovoljni darovi za pomoč poplavljenem. Vojno ministrstvo je odredilo mobilizacijo vseh tehničnih čet.

Pariz, 6. marca. AA. Po zadnjih potrjenih vesteh iz Toulousea je našlo smrti tekom zadnjih poplav v okolici Montaubana kakih 300 oseb, od tega 200 v samem Montaubanu. Tisoč hiš je popolnoma porušenihi, več tisoč rodbin je brez strehe.

Toulouse, 6. marca. AA. Snoči je narasla povodenj za tri čevlje. V tarnski dolini se je zrušilo tisoč hiš. Nad deset tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Nad poplavljenim ozemljem krožijo letala.

Predlog naše vlade v Sofiji

Sofija, 6. marca. n. Jugoslovanski poslanik Nešić je danes po nalogu svoje vlade posetil zunanega ministra Burova in mu predložil nastopni predlog svoje vlade: Jugoslavija predlaga, da naj na podlagi soljske konvencije predvidena komisija za obmejne incidente preišče, ali je bila pri pirotskem bombnem atentatu kršena kaka doležba o obmejnem prometu. Atentat sam ne spada v kompetenco te komisije, ker se je izvršil izven 10 km obmejne cone Jugoslavija je mnenja, da so mogli priti atentatorji samo iz Bolgarije in naj komisija preišče pravilnost tega naziranja, in če je naziranje pravilno, naj se ugotovi, na kak način so atentatorji prekoručili mejo. Bolgarska vlada je sprejela jugoslovanski predlog ter bo komisija najbrže že koncem tedna začela svoje delo. Postopanje Jugoslavije je napravilo v Bolgariji zelo dober vtis, ker vidijo v tem napredek nasproti prejšnjim časom, ko so se v takih slučajih delali drugačni koraki. V Sofiji se tudi hvali postopanje bolgarskih listov, ki topot naglašajo, da mir ob meji vedno motijo Makedonci, katerim se pa sedaj radi trdne volje po miru v obeh državah ne bo posreščilo kaliti prijateljskih odnosov, ki so se hvalabogu upostavili za vedno med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Londonska konierenca se nadaljuje

Op'imizem ameriškega delegata

London, 6. marca. AA. Komisija za velike bojni lačje se bo sestala v petek.

London, 6. marca. AA. Francoska delegacija za pomorsko razorožitveno konferenco prispe v London nočoj. Jutri dopoldne bo konferenca nadaljevala prekinjeno delo v polnem obsegu — Ameriški listi objavljajo danes ugovore pivega ameriškega delegata v Londonu Stim-

sona, v kateri zavrača trditve, da bo konferenca končala s povečanjem pomorskih sil in ne z njihovo redukcijo. Sporazum, ki ga name-ravata skleniti Anglija in Združene države, bo za obe stranki zadovoljiv.

Pariz, 6. marca. AA. Francoska delegacija za pomorsko razorožitveno konferenco je danes dopoldne odpotovala v London.

Po Tardieujevi zaupnici

Pariz, 6. marca. n. Močna Tardieujeva večina 53 glasov daje listom povod, da jo slavijo kot sijajno zmago. Proti vladi je glasovala le-vica. Radikalna levica Loucheurjeva, ki šteje 54 poslancev, je razen 9 poslancev glasovala za vlado.

Pariz, 6. marca. AA. Angleški ministrski predsednik Macdonald je čestital Tardieuju k njegovemu uspehu v zbornici. Tardieu se je zahvalil za čestitanje s posebno zahvalno brzo-javko.

Madžarski socialisti zahtevajo popolno amnestijo

Budimpešta, 6. marca. n. Socialisti so vlo-žili dva predloga, s katerima zahtevajo, da se vsem osebam, ki so svoječasepo zamudile opciijo in jo hočejo sedaj nadoknaditi, da možnost za to, in da se amnestija razširi na vse politične delikte od leta 1918 dalje in tudi za delikte, izvršene v inozemstvu. V utemeljevanju zahteva voditelj socialistov Propper, da se emigrantom omogoči vrnitev. Sedaj obstojajo tri vrste političnih beguncev: od sovjetskega režima, fašizma in sedanjega režima. Socialisti se hočejo boriti dalje do popolne amnestije. Pravosodni minister Szitvay navaja v svojem odgovoru, da znaša število potlačenih procesov radi deliktov v času sovjetskega režima 30.972. Od teh jih še teče 365, med njimi proti Bela Kunu, in da se socialisti borijo samo za 24 tako zvanih emigrantov, katere pa njihova lastna vest zadržuje v inozemstvu.

Konferenca o vzhodnih reparacijah

Pariz, 6. marca. r. Danes popoldne se bo vršila plenarna seja konference o vzhodnih reparacijah, na kateri se bo nadaljevala razpra-va o poročilu finančnega in pravnega odbora. Delo konference bo pospešeno. Finančni odbor konference permanentno dela, medtem ko je pravni odbor prekinil svoje seje, dokler ne do-spejo statistični podatki o zapletitvi posestev na českoslovaškem ozemlju.

Proračun angl. vojne mornarice

London, 6. marca. AA. Izdatki za vojno mor-narico znašajo 51.739.000 funtov sterlingov. Proračun mornarice je bil znižan leta 1929 za 4.126.000 funtov sterlingov. Nadaljnje in defi-nitivno znižanje proračuna zavisi od izida po-morske razorožitvene konference.

Gandi bo apeliral na podkralja

Pariz, 6. marca. AA. Gandi je izročil ulti-mat, v katerem izjavlja, da hoče vendarle še enkrat apelirati na podkralja v Indiji, preden bo otvoril akcijo o civilni neposlušnosti. Gandi smatra angleško gospodstvo za nesrečo in pro-klativno, proglašja pa istočasno, da ne goji ni-kakih predsodkov napram Angležem kot ta-kim. Nada v uspeh konference med angleškimi in indijskimi zastopniki je ničeva. Rešitev je mogoča samo z izvršitvijo sklepov nacionalne-ga kongresa.

London, 6. marca. n. Javlja se, da je Gandi v svojem ultimatu predlagal podkralju tudi oseben razgovor z njim.

Proračun italijanskega vojnega ministrstva

Pariz, 6. marca. AA. »Havast« poroča iz Ri-ma, da je bil večerj popoldne v parlamentu tekom seje razdeljen poslancem načrt proračuna vojnega ministrstva. V prvem delu tega načrta se govori o čisto tehničnih vprašanjih proračuna. Načrt predvideva zmanjšanje kadrskega roka in opravičuje ta ukrep s podporo, ki jo nudijo vojski fašistične organizacije. Novinci prihajajo v vojsko že s primerno vojaško iz-obrazbo. Drugi del poročila razpravlja o voja-skih pripravah in silah sosednjih držav. Pose-ben odstavek je posvečen trdnjanskim grad-bam v okolici Nizze.

Razstava južnih Slovanov v Nemčiji

Draždani, 6. marca. n. V Draždanih, Berli-nu in Kolnu nameravajo prirediti razstavo do-mače industrije in narodne umetnosti južnih Slovanov, ki jo protežira srednjeevropski in-stitut v Draždanih. Kuratorij tega instituta je predlagal vodstvo razstave narodnemu gospo-darskemu profesorju dr. Mišajkcu v Sofiji, ki je pripravljen mesto sprejeti.

Belgijski kralj odpotoval v Egipt

Trst, 6. marca. r. Iz Zeneve poročajo, da je belgijski kralj s soprogo in v spremstvu bel-gijskega zunanega ministra Hymansa odpoto-val v Kairo, kamor dospe v ponedeljek. Egi-ptovski kralj Fuad je službeno obiskal belgijske-ga kralja pred dvema letoma in mu sedaj ta vrne obisk.

Namestnik pravosodnega min s ra

Belgrad, 6. marca. AA. NJ. Vel. kralj je na predlog predsednika ministrskega sveta in mi-nistra notranjih zadev imenoval za namestnika ministra pravde dr. Srsčića, dokler bo le-ta v inozemstvu, ministra brez portfelja Nikolo Už-novića.

Ministri v Zagrebu

Zagreb, 6. marca. r. V Zagreb je dospel večerj dr. Stanko Švrljuga, finančni minister ter dr. Anton Frangeš, poljedelski minister. Prihod dr. Švrljuge je zgolj privatne naravi. Dr. Frangeš je večerj in danes izvršil več in-spekcij ter posetil razne oddelke svojega re-sora. Imel je tudi konferenco s poljedelskimi strokovnjaki. Dr. Frangeš odpotuje jutri po inspekcijskem potovanju po banovini.

Povratek dr. N kiča

Pariz, 6. marca. r. Večerj je odpotoval iz Pariza g. dr. Nikić, ki se je mudil tu dalj časa s svojo soprogo. Na kolodvoru sta se od njega poslovila dr. Kežman in Vladko Radić. Dr. Kežman ostane še nekaj časa v Parizu, nakar se tudi on vrne v domovino.

Dunaj, 6. marca. r. Dr. Nikola Nikić, bivši jugoslovanski minister je prišel na Dunaj. Predno se vrne v Jugoslavijo bo ostal neko-liko dni tu.

Obseg Vraničeve talvine vedno večje

Zagreb, 6. marca. r. Velika afera v za-grebški carinski centralni blagajni zavzema vedno večji obseg. Za prihodnje dni se pri-čakujejo nove aretacije, ki so ne samo v Za-grebu, temveč tudi izven mesta. Aretirani blagajnik Vranić je zahteval pri prevzetju de-narja vedno dve priznanici in si z njihovo po-moćjo znal prigoljufati čedne vsote. Komisija finančnega ministrstva se še vedno nahaja v Zagrebu ter obvešča o vsakem svojem koraku finančnega ministra, ki je odredil najstrožjo preiskavo.

Fond „Da'se“

Sušak, 6. marca. r. Društvo pomorskih strojnikov na Sušaku, v katerem so organi-zirani vsi strojniki naše države, je započelo akcijo za zavarovanje naših mornarjev za slu-čaj nesreče na morju. Povod te akcije je dala nesreča »Dakse«, po kateri je osirotelo ve-liko število dalmatinskih rodbin. Ta akcija je našla razumevanje po vseh pokrajinah naše države ter se je že stavlil predlog, naj se osnuje fond »Dakse«, ki ne bo pomagal le sirotam po nesreči »Dakse«, nego bi tudi zavaroval pomorščake za slučaj sličnih nesreč.

Zagreb zgradi stanojanja za invalide

Zagreb, 6. marca. r. Danes dopoldne se je vršila seja regulacijskega odseka zagreb-ske mestne občine. Na tej seji se je sklenilo pristopiti k zgradbi malih stanovanj za inva-lide, ki so dosedaj bivali v barakah za gimna-zijo. Mestna občina je odredila zemljišče pri Cernomeru. Obenem si je mestna občina tudi zagotovila pri socialnem ministrstvu potreb-no denarno pomoč.

Nato se je pretresalo vprašanje prevzetja imovine hrvatskega Sokola na Vilsonovem trgu, ki je sklenil svoj razpust in katerega imovina pripada po pravih mestu. To vprašanje se prepustilo pravnemu odboru mestne-ga zastopstva.

Razen tega se je razpravljalo o regulaciji nekaterih zagrebških ulic ter se je obenem rešilo vprašanje tramvajkega prometa na Mirogoj.

Oskrba Dalm cij e z vodo

Split, 6. marca. r. Banska uprava v Splitu bo v najkrajšem času pristopila k oskrbovanju Dalmacije s pitno vodo. Izgradili se bodo veliki vodnjaki, kakor tudi vodovodi. Prebivalstvo Dalmacije že dolgo časa zahteva oskrbovanje s pitno vodo. Pomanjkanje vode občutijo posebno v okolici Zadra, ker morajo hoditi po vodo v mesto.

Izptačilo investicijskega poso'ila

Belgrad, 6. marca. AA. 17. kupon 7% investicijskega posojila iz leta 1921. se bo izplačeval 15. marca dalje pri tehle ustanovah:

1. pri vseh davčnih upravah,
2. pri poštni hranilnici v Belgradu in pri nje-nih podružnicah v Zagrebu, Ljubljani in Sarajev, s področnimi poštom,
3. pri vseh pooblaščenih denarnih zavodih,
4. pri oddelku za državne dolgove in za držav-ni kredit.

Za naše agronome

Belgrad, 5. marca. AA. Da se končanim agro-nomom omogoči pouk v praktičnem gospodarstvu in da s tem zdosti zakon o pospeševanju polje-delstva, bo ministrstvo za poljedelstvo vsako leto prevzelo gotovo število končanih agronomov v eno-letni staž na državnih in banjskih poljedelskih po-sestvih. V to svrhu je ministrstvo za poljedelstvo izdalo na podlagi gornjega zakona pravilnik o delu agronomov za dobo staža. Agronomi se morajo gla-som tega pravilnika za časa staža seznaniti z vsemi stranmi poljedelstva, z uporabo vseh naprav in orodja ter z upravo in s knjigovodstvom na teh posestvih. Za časa staža bodo agronomi prejemali od uprave posestev stanovanje, kurjavo in razsvet-ljavo, od ministrstva poljedelstva pa denarno pod-poro. Naposled ureja pravilnik dolžnosti med upra-vo posestev in stazisti ter med posestvi in stazisti ter ministrstvom za poljedelstvo.

© Drva, premoq, koks kupujte pri družbi »Kurivoc« na Balkanu, telef. 3434.

Naj živi predsednik Masaryk!

Predsednik Masaryk v krogu svoje družine

Masaryk in slovanstvo

Že v dijaških letih je osvojila Masaryka slovanska misel, kakor jo je oznanjal Kollár. Poljska vstaja v letu 1863 in s tem nastalo zanimanje za poljsko vprašanje, pa je rodila tudi prvo kritično presojevanje slovanstva. Na Dunaju se je Masaryk mnogo sestajal z Rusi, v Leipzigu se je sprijateljil z Lužičanom Pjerkom, sam je radi svojega rojstva poznal težave Slovakov in tako je Masaryk stalno bolj spoznaval slovanska vprašanja. Na svojih potovanjih v Rusijo, Poljsko, Jugoslavijo in druge slovanske dežele pa je kritično presodil vse ono ogromno znanje, ki si ga je pridobil potom knjig in znanstva. Tako je polagoma docela obvladal slovansko vprašanje in zato je mogel govoriti o slovanskem problemu z jasnostjo, ko skoraj nihče pred njim in tudi ne za njim. Zato pa se je Masaryk tudi zgodaj otrešel onega nezdravega in samo sanjavega slovanstva, za katerim so boleli tako številni slovanski politiki.

Tudi se ni udajal Masaryk oni že bolni misli, da mora slovanstvo zavladati na podlagi velike zmage ruskega orožja. Realno ko vse stvari, je presojal tudi slovansko vprašanje in zato je njegovo pojmovanje slovanstva vzdržalo tudi vsako kritiko.

Kako pravilno je sodil Masaryk o slovanskih vprašanjih, dokazuje zlasti njegovo naziranje o Rusiji. V knjigi »Rusija in Evropa« je to svoje naziranje jasno izrazil. »Ruski panslavizem se v Evropi mnogo precenjuje. Treba pomisliti, da živi v Rusiji najmanj 48 narodov, od katerih pripada velik del finskim, turškim in mongolskim plemenom. Nekateri od teh so zelo močni, ko Finci, Tatari, Kirgizi in zlasti Židi. Od slovanskih narodov so tu le Poljaki, ki so pa v čisto posebnem razmerju z Rusi, in Ukrajinci, ki pa hočejo veljati kot poseben narod. Samo z Jugoslovani so imeli Rusi bolj ozke stike, to pa predvsem radi iste vere. Z Jugoslovani pa nima Rusija nobenih skupnih mej. Mnogo večjo važnost pa imajo za Rusijo meje proti Nemčiji, Švedom in azijskim narodom in zato je bilo čisto v skladu z rusko politiko, če je car Nikolaj II. proklamiral panaziatizem kot oficialni program Rusije. Ta program tudi neprimerno bolj odgovarja potrebam Rusije ko panslavizem.«

Drug vzrok Masaryka, da je bil proti pojmovanju slovanstva sub specie Rusije, je bil ta, ker se je Rusija vedno zanimala le za pravoslavne Slovane. V »Svetovni revoluciji« je pravilno pisal, da je imela Rusija svoj poseben slovanski program: dobiti v svoje roke Carigrad in pridobiti balkanske Slovane za svojo politiko. Politični in verski motivi so povzročili, da je bila Rusija na Balkanu in v Galiciji v nasprotju z Avstrijo, ne pa slovanski oziri.

Tretji vzrok, da je bil Masaryk proti ideji slovanske velesile, v kateri bi bila Rusija solnce, mali slovanski narodi pa njeni planeti, je bil v notranji politiki Rusije. Deloma je bil Masaryk proti tej politiki radi njenih absolutističnih metod, deloma pa radi tega, ker »se je Rus na Poljskem obnašal ne ko brat, temveč kot tuj zmagovalček. Zato je Masaryk svaril pred pretirano zaljubljenostjo v Rusijo, pa čeprav ni treba, da bi skrivali svoje simpatije do Rusije.«

Realno je pojmoval Masaryk slovansko vprašanje in na shodu slovanskega dijaštva je leta 1891 formuliral svoje stališče tako-le: »Ne zahtevamo gospodstva, temveč skupaj hočemo živeti vsi enaki in enakopravni. V tem stremljenju hočemo sodelovati z vsemi, da bi češki narod in sploh vse druge narode rešili iz nevednosti, ga npravnstveno in gospodarsko dvignili in potem ne bo vzajemnosti prazna fraza, temveč dejstvo.«

Toda Masaryk se ni samo bavil s slovanskimi vprašanji teoretično, temveč je tudi praktično dokazal, da je v resnici mož slovanskega čuvstva. Zlasti mi Jugoslovani smo to spoznali. Ko je hotela Avstrija z veleizdajniškimi procesi zatreti jugoslovansko misel, je bil Masaryk tisti, ki je s svojim nastopom zlomil to nameru. Udeležil se je zagrebškega, dunajskega Friedjungovega in belgrajskega procesa in potem na podlagi vestno zbranega materiala na-

stopil v dunajskem parlamentu in pozneje tudi v delegacijah s tako silo, da so razpadle vse obtožbe na svojih lastnih lažeh.

Pa tudi sicer je posvetil Masaryk Jugoslovanom vedno svojo pozornost. Z nasveti jim je vedno stal ob strani in v znatni meri je njegova zasluga, da nismo bili Jugoslovani v velikem času čisto nepripravljeni. Posebno za časa svetovne vojne je Masaryk vedno krepko podpiral jugoslovansko stremljenje po svobodi in v Rusiji tudi z uspehom posredoval med Hrvati in Srbi, ko je prišlo med njimi do težkih nesoglasij. Še tik pred svetovno vojno se je trudil, da pride med Bolgari in Srbi do sporazuma in v tem zmislu je pozneje še večkrat nastopil. Zato pa so tudi bili odnosi med njim in Jugoslovani vedno najboljši in zato tudi vsa Jugoslavija praznuje Masarykov jubilej s prisrčnostjo, kakor da bi praznoval jubilej lastnega sina.

Masaryk je bil v svoji notranjosti proti habsburškemu režimu, kljub temu pa se je radi svoje globoke ljubezni do miru ponudil leta 1912 Aehrenthalu, da posreduje med njim in Pašičem. Toda obolo je zavrnil Dunaj ta predlog, ker kako naj bi neznan profesor igral tako vlogo? Kazen za to oholost tudi ni izostala.

Kakor pa je Masaryk odločno nastopil za pravice Slovanov, tako pa ni nikdar v svoji propagandi žalil Nemcev kot naroda. Odklanjal je tudi tezo, da gre v svetovni vojni za boj med slovanstvom in germanstvom.

Po svetovni vojni je Masaryk opetovano razmišljal, če je sedaj nastala možnost za uredničenje panslavizma. Tudi sedaj ni verjel v to možnost, ker ni nobenega naroda, ki bi mogel za sebe zahtevati vodilno vlogo. Le v kulturnem oziru bi mogla biti Praga središče. Da pa to postane, se je Masaryk trudil in njegova zasluga je, da se je ustanovil v Pragi »Slovanski inštitut« in da ima danes Praga najbogatejšo slovansko knjižnico v Evropi. Nadalje pa je ustanovil tudi »Ruski zamejni arhiv«. Masarykova zasluga pa je tudi, da so se ustanovile razne velike tuje revije za proučevanje slovanskih vprašanj in tako je nastala francoska revija »Le Monde Slave«, leta 1922 angleška »Slavonic Review« in nato še slična nemška.

Masaryk se je zavedal vrednosti slovanske kulture za ves svet in zato je bila osnova Masarykove slovanske politike v tem, da mora biti cilj slovanstva v tem, da sodelujejo slovanski narodi v kulturni sintezi z vsemi drugimi narodi.

Tako je tudi slovansko vprašanje razumel Masaryk etično in v tem je veličina in trajna vrednost Masarykovega slovanstva. S tem pa je tudi jasno začrtana pot, ki jo morajo iti slovanski narodi, da si pribore ono mesto v kulturnem svetu, ki jim po njih vrlinah in sposobnostih tudi v polni meri gre. Masarykovo slovanstvo je zato in ostane cilj, h kateremu treba stremeti.

Masaryk in religija

Katoliki češkoslovaške republike se niso odtegnili svečanim proslavam osemdesetletnega jubileja predsednika Masaryka, ampak povsod najtopleje sodelujejo. Sicer ni bilo njegovo razmerje do katolikov vedno najboljšje in so tedaj, ko je prevzel predsedstvo republike, iz nekaterih njegovih izjav upravičeno sklepali, da katoličanom kurz v novi republiki ne bo ugoden. Toda na nobenem idejnem polju ni Masaryk tekom svojega življenja pokazal toliko sprememb kakor na verskem.

Ze tedaj, ko je bil docent za filozofijo na dunajski univerzi, je l. 1880 iz kat. cerkve prestopil v protestantizem. Sedaj imenoma pripada evangelijski cerkvi Čeških bratov, kjer zastopa posebno osebno versko filozofijo, po kateri svoje religije ne navezuje na nobeno obstoječih krščanskih cerkev. Za njegov 80 letni jubilej je znani judovski časnikar Ryhnowski izdal v državni založbi posebno čitanko, v kateri je z veliko vnemo ponatisnil vse ono, kar je Masaryk kadarkoli v svo-

jem življenju napisal proti kakemu pozitivnemu verstvu. V tej zbirki najdemo ponatisnjene polemične članke, v katerih se Masaryk n. pr. o katoličanstvu izraža kot »o duševnem suženjstvu«, in da znanost in filozofija ne moreta sprejeti nikakega razodetja. Ryhnowski citira iz brošure, ki jo je izdala zveza svobodomislecev, odstavke, v katerih se Masaryk izraža proti vsaki »cerkveni« in razodeti religiji...

Vendar pa prikazovanje Masaryka zgolj iz te strani ni objektivno, ker ni popolno. — Kajti Masaryk je v poznejših letih v marsičem svoje mišljenje spremenil in ga korigiral, kakor kažejo mnoga njegova zadnja dela, in zlasti tudi zelo važne izjave tako posameznikom, kakor celim korporacijam. Pisatelju K. Capeku je n. pr. o modernih šolskih problemih naslednje izjavil: »Lajčna šola, kjer so jo uvedli, pušča ob strani religijo. Toda jaz si ne morem predstavljati našega človeka, ki bi zrastle brez poznanja Jezusa in njegovega nauka. Kdor ne bi poznal vsebine krščanstva, ta bi bil naravnost tujec v našem kulturnem svetu. Jaz sam osebno neprestano ponavljam, da je vera bistvena sestavina duhovnega življenja in kulture in zato zame ni le pouk o religiji in v religiji, ampak tudi verska praksa veliko in nerešeno vprašanje šolske politike...« Filozofski realizem profesorja Masaryka se je pozneje v marsičem umaknil pozitivni vernosti predsednika Masaryka, dasi je vsa njegova religija razlita bolj v čuvstvenost in se izmika pozitivni avtoriteti vsake Cerkve in razodete religije. V uveljavljanju humanitarnih idealov Čeških bratov vidi Masaryk zgodovinsko poslanstvo češkega naroda.

Kot predsednik republike se je napram katoličanom vedno obnašal taktčno. Če si katoličani na demokratični način in z zakonitim sredstvi priborijo kake pravice, jim Masaryk pri tem ne dela težav. Upošteva njihovo moč in silo. Zato je daroval za praško katedralo sv. Vida 100.000 Kč (170.000 Din) in se je osebno udeležil lanskih orlovskih prireditvev ter svetovacavskih slavnosti. Češki katoličani, ki so bili nekdaj vajeni vladne pomoči, so se morali pod njegovo vlado postaviti na lastne noge, kar je za uspešen razvoj katoliške cerkve v Češkoslovaški izredne važnosti. Tako ima Masaryk indirektno velike zasluge za katoličanstvo v Češkoslovaški.

Kakor Husa in ostale češke verske reformatorje je odbilo Masaryka od katoličanstva dejstvo, da je bilo za njegove mladosti med katoličani premalo verskega življenja in premalo življenja po verskih naukih. Če bi bila katoliška akcija v njegovi mladosti že izpeljana, če bi katoličane preveval v ogromni večini že takrat globok verski duh, potem Masaryk ne bi postal genialni ideolog svetovnega framasonstva, ampak mogoč in svetniški voditelj katoliških Čehov in Slovkov ter katoličanov vsega sveta, ki so dobre volje.

Krščanstvo in njegov pomen za človeštvo

»Kristus je dal novo zapoved ljubezni in sicer brezmejnne ljubezni, ki naj se razteza tudi na sovražnike. V posesti te ljubezni more kristjan v vseh okoliščinah svoje življenje tako uravnati, da je Bogu dopadljivo: ljubezen je vez, ki ga ne združuje le z nebom ampak tudi z zemljo. Kdo bi mogel, ako ima le iskrico one ljubezni, ki jo sv. Pavel poveličuje v nedosežnih himnah, kdaj obupati nad svojim življenjem? Tudi za takšno trpljenje, kakor je bilo Jobovo, je v tej sveti ljubezni hranjen zdravilni balzam.«

Ta vzvišena vera v Boga, združena z vero v nesmrtnost duše, z moralno in ljubeznijo, ima živo osnovo in vogelni kamen v posredništvu Sina božjega, v Jezusu Kristusu. Z vero v Njega izgubi krščanska religija vse ono, kar je sicer na verstvih abstraktnega, nedosežnega, neopipljivega. Kajti Kristus, Sin človekov, je kristjanu predmet vere, upanja in ljubezni, vdanosti, žrtvovanja, češčenja in molitve. Življenje Kristusa, ki je na sebi dosledno izvedel svoje nauke, ne daje za naše življenje suhe, abstraktne teorije, ampak rodovitno nauk, ki ga more vernik v Kristusu in s Kristusom doživljati. Ali si je mogoče misliti popolnejše, vzvišenejše, bolj božansko življenje, kakor pa je življenje Kristusa? Rousseau odgovarja: »Ako je Sokrat trpel in umrl kot filozof, je trpel in umrl Kristus kakor Bog.«

Celo Kristusovo življenje je resnica. Sin božji uči največjo priprostost, on prikazuje najpopolnejšo čistost in svetost v pravem smislu besede. Nič ni zgolj zunanega na njegovem življenju, nič formalizma in ritualizma: vse prihaja iz Njegove notranjosti, vse je popolnoma resnično, popolnoma lepo, popolnoma dobro. V svojih naukih se omeji le na navajanje sv. pisma etare zaveze. Izogiba se vsakemu umetničenju, retoriki in učenjekarstvu, — a vseeno vdahne celi svoji učeniški zgradbi novo življenje. Svoje nauke in zapovedi proglašaja brez vsakega sanjštva, jasno, določno, avtoritativno. On, ki je najkrotkejši, najmilejši, najpioniznejši, nastopa zapovedovalno, odločno in silno. On, Sin božji, je rojen v zaničevanem mestecu v revščini — in vendar mu služijo angeli in ves

Odstrani vso nesnago, ne da bi tkanina pri tem trpela niti najmanjše škode. Radi tega je za pranje **voine in svile** idealno sredstvo

svet. Njegovo kraljestvo ni od tega sveta. On, božji sin nazadnje trpi in umrje sramotne smrti za druge. Ali je mogoče najti lepši zgled, kako moramo mi živeti?

Krščanstvo je ustvarilo nov npravnstveni svet s tem, da je posvetilo razmerje človeka do Boga. Z naukom o popolni nesebičnosti je ustvarilo novo etično osnovo in ji dalo tudi življensko moč, da jo verniki morejo uresničiti. Krščanstvo je bila nova resničnost, ki je kristjane v etičnem pogledu dvignilo neskončno visoko nad pogane in je iz nefilozofičnega kristjana napravilo boljše človeka kakor pa je bil najbolj filozofsko naobrazen pogani.

Tako je krščanstvo šele postalo prvi primerni nauk za življenje. Evangelij oznanja, da ljubimo življenje in ne smrt. Zato je to novc poslanstvo rešilo in odrešilo umirajoči poganski svet.

Iz knjige »Samomor«.

Mož in žena

V takozvanem ženskem vprašanju ne gre samo za ženo, marveč obenem in v enaki meri tudi za moža... Ne gre za to, da bi bila žena osvobodjena moža, niti za to, da bi bil mož osvobođen žene — oba naj bosta osvobodjena na eni strani živalskih nagonov, na drugi strani dekadentne pokvarjenosti...

Ljubezen se ne sme istovetiti s spolnim nagonom... Sama ljubezen, prava ljubezen, ni samo skupnost teles, marveč tudi duš. Gotovo — zakon duš obstoja, kakor je tako lepo povedala Elizabeta Browning.

O stvari se da povedati veliko, jaz se hočem omejiti samo na par besed. Mojemu naziranju, ki sem ga nekoč skiciral, so v takozvanem modernem taboru ugovarjali, češ da oznanjam askezo, puritanstvo itd. Ne, jaz ne oznanjam nobene askeze, ne priporočam nobenega nasilja nad naravo in telesom, seveda ne delam tu nobene razlike med telesom in dušo, kakor to dela ravno dekadence. Jaz prav odločno obojam ta dualizem, jaz ne smatram telo za bolj nečisto kakor duha...

Samo v enoženstvu je pravo jamstvo za moč, živahnost, napredek. Če ni posameznik, marveč družina prava družabna enota, moramo stremeti, da bo ta družina čista, sveta. Narod, ki živi v mnogoženstvu, se še ni prebudil iz svojega spanja, on spi npravno in duševno. Vendar nam s takozvanimi modernimi gesli ni pomagano. Nekateri priporočajo predvsem ločitev zakona; ta pa stvari ne zboljša. Če je ločitev potrebna — bodisi cerkveno ali državno — je že slabo. Treba je delovati na to, da ločitve zakonov ne bodo potrebne. Ločitev zakona je samo simptomatična zdravilna metoda, koristiti more samo v danem slučaju, pravo zlo pa s tem ne bo odstranjeno. Svobodno ljubezen oznanjajo: Ne! Ljubezen — da. Ne sentimentalna, pustolovska, ampak ljubezen obeh popolnoma enakovrednih zakoncev. Gospodarsko enakost oznanjajo: Ne — ne same gospodarske, marveč celotna etična enakost je podlaga npravnega demokratizma...

Ne soglašam z zahtevo, naj država (odnosno družba) prevzame vzgojo otrok, v tem vidim raztrganje družine, čeprav priznavam, da dandanes zelo pogosto raztrga družino pomanjkanje in beda, seveda tudi bogastvo.

In kakor končno s komunizmom sploh ne soglašam, tako odločno zavračam tudi vsak spolni komunizem, naj se pojavi v kakršnikoli obliki (v prostituciji, mnogoženstvu in mnogomoštvu, večkratnem zakonu, svobodni ljubezni itd.). Ves dosedanji razvoj, nauki največjih zakonodajalcev morale, predpisi krščanskih cerkev in ideali najboljših mož in žen novega časa kažejo vsi v eno smer, da stremi človeštvo za absolutnim enoženstvom. Da bo to mogoče, je poleg nujnih gospodarskih reform potrebna etična in duhovna reforma na vsej črti.

Iz Masarykovih del: »Mnogoženstvo in jednoženstvo« in »Otázka socialní« (socialno vprašanje).

Slovenci v Gradcu

Gradec.

Zadnje nedeljo pr. m. je obhajalo tujekšnje Slov. kat. izobr. društvo »Kres« svoj 20-letni jubilej. Bila je to ena izmed prvih večjih slovenskih javnih prireditelj, ki jo lahko štejemo, po mnenju raznih kritikov, v vrsto največjih prireditev letošnje sezone v Gradcu sploh. Kakor pa je bil ta večer, pravi lovenski večer, tako je tvoril na drugi strani tudi nekak most za zblizivanje in spoznavanje vseh tukaj bivačih Slovanov. Jubileja se je udeležil tudi zastopnik jugoslovanskega konzula g. Verbič, zastopnik Slov. kat. akad. starejšinstva g. dr. Ogrizek iz Celja, zastopnik čehoslovaškega društva »Prah« g. sekretar Stary, mnogoštevilni zastopniki vseh bolgarskih in ukrajinških akad. društev, zastopnik jugosl. akad. Udruženja in čitalnice ter zastopnik avstr. društva »Posthorne«.

Otvoril je proslavo g. cand. med. Maksim Sešek, ki je najprvo poudarjal nujnost zblizivanja in sodelovanja vseh slovenskih društev na vseh poljih, ne samo v tujini, temveč tudi v domovini. Nato se je obrnil predvsem na tukaj bivačje Slovence, o ljubezni do domovine in njene grude. Izvajal je med drugim: »Se stoji kakor nekaj dol na jugu naš ponosni ožak Triglav, še se zrcalijo kakor nekaj v solnce skrito in tiho naša polja, še šelestijo in šumijo kakor nekaj naši temni lesovi večno svojo pesem, ki vas kličejo in vabijo. Zavedajte se, da Vas je rodila slovenska mati, da je bila ona prva, ki je prečela dolge noči do Vas, morda bledila, izmučenih do solz razrvanih lic,

da je bila ona prva, ki Vam je pela mehko našo uspanko, morda z bolelostjo v duši, šepetala in pošiljala vroče prošnje — molitve pred prestol Najvišjega v skrb in strahu za Vas in Vašo usodo. To je ona — slovenska mati; mislite na njo in misliti bodele na domovino, ljubite jo in ljubili bodele tudi svojo domovino. Bodite ponosni na svoj narod, bodite ponosni, da ste Slovenci in s tem sinovi mišle, a lepe in močne Jugoslavije. Vedite, da ni sile na svetu, ki bi mogla ubiti Slovenstvo. Kajti vse preveč je bilo preizkušanj za slovenski narod, vse preveč je morala njegova križeva pot skozi ogenj, a se je v njem tudi očistila in utrdila.«

V programu je nastopil tudi z dovršenostjo Kresov kvartet ter zapel »Na trgu«, »Lahko noč in »Nebo žari«. Pod vodstvom Ukrajinca dr. Kalline je nastopil Vseslovanski zbor »Slavija« z našo narodno »Gozdič je že zelen«.

Z burnim odobravanjem je odpel g. cand. med. Dušan Kunej Volaričev »Oj rožmarin« in lpučev »Ciganka Marija«. Kot gost je sodeloval tudi češki solist g. Stryško, ki je ravno tako odpel dve pesmi.

V nabito polni dvorani, ki je bila vsa pregrnjena s slovenskimi in državnimi jugoslovanskimi zastavami, se je razvila nato prosta zabava. Ta prireditev je še bolj dvignila ugled slovenske kolonije v Gradcu in njenega reprezentanta »Kres«, kateremu samo želimo, da bi vzplamtel in zagorel še višje in razsvetljeval pot slovenskemu človeku v tujini.

Zrlve pijanske podv'anosti

Maribor, 6. marca.

V semem Mariboru so lantovska obračunavanja z nožem bolj redka stvar; izredno občutljiva pa je avstrijska žilica nekaterih okoliških fantov, 25 letni viničarjev sin Jožef Strauss iz Močane se je okoli polnoči vračal v družbi svoje matere in brata domov in sicer od svoje tete, kjer je bil na obisku. Mati in brat sta bila pred njim v precejšnji razdalji; nenadoma se je iz temnega ovinka ob cesti prihitelo dvoje temnih fantovskih postav, v katerih je Strauss spoznal dvoje fantov iz Grušove. Eden od obeh je zgrabil za nož ter ga nameril v Straussovo prsa; ranjenec se je zgredil in nezvesti na tla. Napadalec sta ga še nezvestega obdelovala s pestmi ter mu prizadejala po telesu težke poškodbe. Strauss je zadobil šest bodljajev in sicer v prsa in pleča. Njegovo stanje je zelo resno ter se je bat, da ne bo podlegel prizadejanjem poškodbam.

Sličan slučaj se je pripetil tudi 21 letnemu posestnikovemu sinu Ludoviku Golobu predvčeršnjem okoli 10 ponoči v Jarenjskem dolu. Zadolbil je z nožem nevarno rano v trebuh tako, da so mu izstopila čreva. Z obema slučajema se bavi orožništvo. V smislu dosedanjih ugotovitev pri sličnih slučajih sta se oba navedena napada izvršila bržkone od strani vročehrvnih elementov, katerih surovost se je mogla ob prenapoju s — šmarnico samo stopnjevati.

Zatorej stvari do dna: preč s šmarnico! Pa še bolj: omejite to divje pijančevanje!

Lov na divje svinje

Maribor, 6. marca.

V okolici Zgornjega Brezna se že več let sem zaporedoma pojavljajo divje svinje, ki povzročajo okoliškim kmetom veliko škodo. Naravnost v množstvu pa se pojavljajo v zadnjem času, ko se iz dueva v dan miloba letošnje zime vsebolj očituje. Škoda je zlasti po travnikih precejšnja. Divje svinje imajo svoje varno zavetje v zatiji ogromnih Steinbeissov gozdov. Zbrali so se te dni državni nimrodi ter iztuhli načrt, kako iztrebiti škodljive mrcine. Napravili so racijo skozi omenjeno gozdovje, pa se je nesramna zverjad tako znala prihititi in poskrili, da ni bilo skoraj nobene mrcine na spregled in da se je posrečilo samo eno izmed rodu divjih svinj ustreliti. Maščevanje smelih lovec je bilo izvirno; mrcino so prodali mesarju, pri katerem so potem prijatelji okusne pečenke lahko dobili kilogram po 12 Din.

V Zgornjem Breznu so sicer z veseljem in zadovoljstvom sprejeli vest o denem vspehu neustrašenih nimrodov, ki se pripravljajo na zopetno racijo, o kateri upajo, da bo uspešnejša.

Iz življenja velikega moža

Tomaž G. Masaryk je bil rojen dne 7. marca 1850 v Hodrinu na Moravskem. Oče je bil Slovák in v cesarski službi kot kočijaž, mati pa je bila Moravanka iz Hane. Najprej je Masaryk obiskoval ljudsko šolo in nato dovršil dva razreda realke v Hustopečih. Hotel je postati učitelj. Ker pa so bili starši revni, so ga starši dali učiti h ključavničarju, nato pa h kovaškemu mojstru, kjer je prvič spoznal, kako težko je življenje za revne ljudi. Toda želja po uobrazbi ga je skoraj privedla nazaj v šolo in kot petnajstletni deček je vstopil v Brnu v drugi gimnazijski razred, dovršil tu še petega, nato pa odšel na Dunaj v akademsko gimnazijo, kjer je maturiral l. 1872. Nato se je vpisal na dunajski filozofski fakulteti in spomladi l. 1876 je bil že doktor. V svoji doktorski disertaciji je pisal o Platonovem pojmovanju duše.

Ves čas študij se je sam preživljal in ko je postal doktor, je odšel kot vzgojitelj v Leipzig, kjer se je seznanil z Američanom Charlie Garriquem, s katero se je tudi dve leti kasneje poročil v Ameriki. Tedaj je sprejel po angleškem običaju njeno ime in se podpisoval Tomaž G. (arri)que Masaryk.

Že l. 1879. je postal privatni docent na dunajski univerzi na podlagi razprave: »Samomor kot množestveni pojav moderne civilizacije«. V težkih gmotnih razmerah je živel ves ta čas in šele l. 1882., ko je postal izredni profesor filozofije na češki univerzi v Pragi, se je njegovo stanje nekoliko zboljšalo.

Nastopno predavanje je imel Masaryk o angleškem filozofu Humeju. Že v tem predavanju je nastopil proti skepticizmu in pravtako v poznejših predavanjih o Pascalu, Kirjejevskem in v ciklusu predavanj »O študiju pesniških

Zalosten konec grdega puslovan a

V Podravski Mitrovici se je vršila pustna pijanska proslava, ki se vrši po stari, nelepi navadi. Za to proslavo so predpisane prave ceremonije, ki se jih ljudje v svoji neumnosti tudi drže. Se stanejo se pijanci in pijo kar na debelo, jedo pa sama slana in zelo papricirana jedila. Pijejo vse do konca, do nezvesti. Kdor v pijanosti pade pod mizo — sploh ne sme stati. — tega vržejo na hodnik ali iz gostilne. Kdor pa največ zdrži, ta je nagrajen s holajno: z vencem iz paprik in kumaric.

Taka slava se je vršila v gostilni Andreja Stojanoviča Niliše. V tej gostilni so se zbrali številni pijanci, berači in sploh propadli ljudje. Pili so, da je bilo grdo. Ze popoldne je bilo polno takih ljudi, ki so se napili do nezvesti in ki so jih drugi pometali na hodnik. V večji so jih polagali kar drugega vrh drugega, kakor drva. Dovolili so si še šalo, da so jih kadili, ali ne s kadilom, temveč z rdečo papriko. Eden od teh, Mitrovčan Ivan Šuntič, je umrl na hodniku zaradi prevelike množine zaužite pišče. K njegovi smrti je gotovo mnogo pripomoglo tudi to, da so ga njegovi tovariši pijanega kadili s papriko. Šuntiča so večeraj pokopali. Njegovi tovariši so si v svoji nesramnosti dovolili celo šalo, da so mu na krsto položili venec rdeče paprike. Ni jim bilo dovolj, da so ga prisilili k nezmernemu uživanju pišče in ga tako spravili v smrt, še celo iz mrtvega so zbirali norce. Javnost zahteva sedaj, da oblasti prepovedo te zastarele in zelo škodljive proslave, na katerih skoraj redno pride do prepira in pretepa. Ljudje bi se morali zavedati, da te grde navade žalijo njih same. Nič ni bolj nezdružljivega s človeškim dostojanstvom, kakor neizmerno uživanje pišče in dajanje duška vsem strastem. Tako puslovanje je za človeka sramota, za narod pa nesreča.

Kako umirajo Sara'evčani

Sarajevo, 4. marca.

Sarajevski mestni fizikat je izdal poročilo, da je meseca februarja v Sarajevu umrlo 63 oseb. Po veri so bili umrli: 3 židje (2 ženski in 1 moški), 11 katoličanov (5 žensk in 6 moških), 14 pravoslavni (7 žensk in 7 moških), 41 muslimanov. Otroci je umrlo 33 (1 žid, 5 pravoslavni, 5 katoličanov, 22 muslimanov).

Z ozirom na umrljivost v mesecu januarju je bilo v februarju 20% več smrti. Posebno je mnogo umrlo otrok: januarja 18 otrok, februarja pa kar 33. Razmeroma najbolj pobira Sarajevčane jetika; januarja 5, februarja pa 12.

delc. Hitro so postala Masarykova predavanja med dijaki popularna in velika dvorana pri Karlovem mostu je bila za Masarykova predavanja o praktični filozofiji redno premajhna.

V tem času je izdal Masaryk dvoje večjih spisov: Teorijo zgodovine po načelih Buehlerja in l. 1885 »Temelje konkretne logike«.

Že pa je tudi Masaryk posegel v javno življenje in ustanovil l. 1885. mesečnik »Athenaeum«, o katerem je pričel tri leta kasneje znameniti rokopisni boj. Tu se je prvič pokazala visoka etika Masarykova v vsej luči. V velik ponos vseh čeških rojstvoljbo je odkril Václav Hanka v letih 1917 takimenuvani Kraljedvorsk in Zelenogorski rokopis. S tem rokopisoma je Hanka hotel dokazati, kako silno stara je češka kultura. Iz nekaterih rokopisnih napak pa se je dokazalo, da je rokopise Hanka sam spisal in se odrekal slavi samo zato, da bi bil potem češki narod bolj slaven. Toda Masaryk je neizprosno nastopil proti tej potvorbli zgodovine in tudi zmagal. Toda češka javnost mu ni mogla oprostiti, da jo je oropal za narodno iluzijo in nastale so številne intrige proti Masaryku, ki so povzročile, da je postal šele l. 1898. redni profesor.

Masaryk pa je nemoteno šel dalje po svoji začetni poti in ustanovil l. 1887. skupno s Kazlom in Kramafem političen list »Čas«. Vsa trojica ni mogla zbrati za list več 5000 goldinarjev, ali to je zadostovalo, ker si je list s svojimi izvrstnimi članki hitro pridobil velik ugled in je postalja njegov vpliv vedno večji. Tako velik pomen je že pridobil list, da so stopili mladočehi z Masarykom, Kazlom in Kramafem v dogovor in postavili vse tri za kandidate, ki so bili l. 1894., ko so mladočehi čisto premagali staroče, tudi izvoljeni v dunajski parlament. Takoj si je pridobil Masaryk s svojimi govori v dunajskem parlamentu velik ugled. Ni pa dolgo ostal skupaj z mladočehi in

Prof. dr. V. Totomianz

Znani ruski zadrugar in znanstvenik, prof. dr. Vahan Totomianz priredi v petek in soboto dvoje zadrugarjih predavanj v Ljubljani, pod okriljem vseh treh ljubljanskih zadrugarjev.

Prof. dr. Totomianz je bil rojen leta 1875. v Astrahanu v Južni Rusiji. Njegov oče, rodom Armenec iz Tiflisa, je bil tu učitelj. Svoj visokoločki študij je nadaljeval po končani gimnaziji v Tiflisu, v Švici. Zlasti so nanj vplivali z ozirom na zadrugarstvo njegovi učitelji St. Gschwind, dr. Sombart, prof. dr. Staudinger, dr. Mühlberger in prof. dr. Tönnies. Švicarsko, nemško in končno zlasti belgijsko konzumno zadrugarstvo je Totomianza zelo navdušilo. Po končanih študijah se je podal Totomianz leta 1899. v Petrograd, kjer je začel takaj delovati na zadrugarjem polju. Leta 1903. je postal urednik glasila Zveze ruskih konzumnih društev »Zveza konzumentov« v Moskvi. Leta 1904. se je vrnil v Petrograd in postal profesor na visokoločki študij v Petrogradu in Parizu za zadrugarje vede. Totomianz je bil v Rusiji prvi profesor zadrugarstva kot posebne znanosti. Od leta 1913. je predaval na univerzi v Moskvi. Sodeloval je pri snovanju mnogih ruskih zadrugarjih ustanov, tako n. pr. prve ruske zadrugarje osrednje banke »Ljudske banke« (1911).

Leta 1917. baš med boljševiško revolucijo ga je zadela težka nesreča; izgubil je vsled očesne bolezni, ki je nastala vsled prevelikih naporov v teh dneh, domala vid. Bil je začasno umirovljen in se je moral podati v inozemstvo, da zdravi oči. Odšel je najprej v Rim. S hčerko, ki ga stalno spremlja in ki mu je tajnica in vodnica, je vsled materialnih težkoč, odpotoval nazaj v Tiflis, ki je postal glavno mesto nove republike Georgije, ali po boljševiškem preobratu je moral zapustiti tudi to. Leta 1921. se je udeležil kongresa Mednarodne zadrugarje zveze v Londonu, ki se je vršil v Bazlu in dobil po mnogih razočaranjih v Rusiji delno zadestvenje; za svoje zasluge na zadrugarjem polju je bil imenovan za častnega člana te ogromne mednarodne organizacije, ki združuje danes 52 članov iz vseh petih delov sveta.

Od tedaj predava deloma v Bečlu na Trgovski visoki šoli, deloma v Pragi na Ruski pravni fakulteti in na Poljedelskem zadrugarjem inštitutu. Upanja za povratek nima.

Totomianz je prepotoval ne le celo Rusijo, nego tudi celo Evropo. Zdrinja leta skoro stalno potuje v spremstvu svoje hčerke. Lani je obiskal Romunijo, Bolgarijo in del Jugoslavije. Dasi je skoro popolnoma slep, še vedno piše.

Totomianz je eden najplodnejših zadrugarjih pisateljev in piše v ruskem, nemškem, francoskem in angleškem jeziku.

Predavanje, ki se vrši v petek ob 8 zvečer za zadrugarje funkcionarje v posvetovalnici Delavske zbornice bo o »Novostih v zadrugarjem gibanju«, ono v soboto za javnost pa se vrši v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti in bo obravnavalo »Bodočnost Evrope v gospodarskem in zadrugarjem oziru«. Vabljeni vsi.

Ciganski vrom leti pri'eti

Murska Sobota, 5. marca.

Poročali smo že o manjših in večjih tatvinah in vromih, ki so bili izvršeni po Gorickem. Povzročiteljev v največ slučajih ni bilo mogoče izslediti. Domnevalo se je, da so imeli tudi cigani prste vmes. Naposled se je orožništvo posrečilo ujeti 5 ciganov, izmed katerih je eden star komaj 17 let. Koliko tatvin imajo na vesti, se še ne ve. Dosedaj so priznali dve, kateri so izvršili v eni noči. Najprej so vdrl v Šulinceh v hišo Ane Baler. Razbili so vrata, Gospodinjjo so napadli in jo vrgli na tla. Eden izmed ciganov ji je pokleknil na prsi in pazil, da ni mogla kričati, ostali pa so plenili. Odnegli so posteljino, obleko in večjo vsoto denarja. Dasi je bil plen precej bogat, se cigani niso z njim zadovoljili. Podali so se v Zvenavlje.

Ustavili so se pri hiši Krčmar Zofije. Da jim ne bi bilo treba razbijati, so se poslužili zvijače. Potrkali so. Ko se je gospodinja v hiši ogledala, so jo prosili naj odpre, češ da so popotniki in jih vsled naporne hoje muči neznoznaka žeja. Zena je nič hudega sluteč odprla vrata. Cigani so jo takoj napadli. Potem se je vse vršilo, kakor pri Ani Baler. Odnegli so obleko in posteljino. Plen so si cigani v gozdu razdelili.

Sreče to pot niso imeli. Neka ženska jih je namreč videla in spoznala. V začetku so seveda po ciganski navadi vse tajili, ko pa jim je bilo vse dokazano, so se vdali v usodo. V teku zaslišanja najbrž pride tudi več tatvin na dan.

leta 1895. je prišlo med njim in dr. Grégrom do spora ter je Masaryk položil oba mandata (postal je med tem tudi deželnozbornski poslanec), pa čeprav so mu volivci izrekli svoje zaupanje.

Tem bolj pa se je nato Masaryk posvetil znanstvenemu delu in cela vrsta knjig, spisov in del je izšla v tem času. Omenjamo le glavna: »Česko vprašanje« (l. 1896), »Naša sedanja kriza«, »Jan Hus«, »Karel Havlicek« (1896) in »Socialno vprašanje« l. 1898.

V letu 1899. je bila vsa češka javnost razburjena vsled potenskega umora. V gozdu so našli umorjeno dekle in javnost je obtožila žida Hilsnerja, da je zagrešil nad njo ritualni umor. Na široko so opisovali listi, kako se vrše pri židih ti ritualni umori in pod vtisom ogorčenja javnosti, je bil Hilsner pred poroto tudi obsojen. Tedaj je Masaryk z vso odločnostjo nastopil proti temu zmotnemu mnenju in brez oziroma na vso proti njemu uprizorjeno gonjo zahteval revizijo procesa. Posledica je bila, da je bil še bolj napadan od češke javnosti in da so mu očitali, da so ga židje podkupili. Kakor za časa boja za kraljedvorski rokopis, tako je tudi sedanji Masarykov nastop za resnico povzročil, da je padel nanj očitke »izdajalca narodov«.

Leta 1887. je odpotoval Masaryk v Rusijo ter se sestal v Jasni Poljani s Tolstom. Čeprav je gojil največje spoštovanje do velikega ruskega filozofa, vendar se ni mogel z njim strinjati v vsakem pogledu. Zlasti pa se ni mogel strinjati z njim, da narod nima pravice do samoobrambe. Tako je Tolstoj zagovarjal misel, da se ruski narod ne bi smel upirati Džingiskannu, če bi zopet osvojil Rusijo, ker bi ga odpor utježil in bi še več ljudi pobil. Masaryk pa je bil mnenja, da ima vsak napadeni pravico obrambe, ker je pravičnejše, če že mora biti kdo ubit, da pade tisti, ki je poboj povzročil, ko tisti, ki poboja sploh hotel ni.

Leta 1900. je ustanovil Masaryk češko ljud-

Pepelnica na Jesenicah

Jesenice, 5. marca.

Dolg je bil predpust, a za nekatere menda še prekratek, kajti na Pepelnico je bilo še videti rogoviče, katerim ni šlo v glavo, da je nastopil resni čas štiridesetdanskega posta. Par motociklistov, nekaj kolesarjev in en avto, to je bilo vse, kar so Jeseničani spravili skupaj. Pač pa so se letos Hruščanje pripeljali v mesto Jesenice z veliko ladjo, opremljeno z jamborem, žrjavom in sidrom. Prav zabavno je bilo gledati, kako so po vseh mornariških predpisih izlagali toware. Še bolj smešno pa je bilo slišati, kako je kapitan ladjo pozival naj obstane, »E-o-e-eha!« Kajti konjiček, ki je mesto pare ali vetra pomagal ladji prezati valove, na drugačen klic ne obstane.

Pripomniti pa je treba, da ni bilo letos videti nobene nedostojne maske, nobenega sramolenja verskih obredov ali kaj sličnega, kakor je bilo pred par leti, ko je moralo nazadnje še sodišče govoriti.

Plesnih prireditev je bilo pred pustom razmeroma več kot v Ljubljani, vendar pa so bile nekatere zelo slabo obiskane. Obrtniki pa ves predpust niso imeli dosti posla, nekateri so morali celo številno pomožnih moči reducirati.

Da, reducirati! Redukcija zopet straši in plaši ljudi. Dela ni! Delavec, hajdi na cesto, v brezposelnost, v še večjo bedo! Pred nekaj tedni se je ta pesem glasila na Javorniku, zdaj je pa zopet enkrat Dobrava na vrsti. Tovarna elektrod, ki je tudi last Kranjske industrijske družbe, namerava odpustiti 40 do 50 delavcev, izgovor je enostaven in vedno isti: naročil ni. Zato ni čudno, če Jeseničani večinoma predpusta niso praznovali preveč razposajeno in da je v nas prava pepelnica. Morda bi bilo dobro, ko bi na take stvari malo bolj mislili tedaj, ko nas mika — nori predpust.

Na praznik sv. Jožefa se bo v društvenem domu vršilo protestno zborovanje proti nasilju, ki ga izvajajo boljševiki v Rusiji. Na to zborovanje že danes opozarjamo!

Elektr. licirana

Murska Sobota

Murska Sobota, 4. marca.

Pretekla so šele tri leta, odkar ima Murska Sobota električno strujo. Tekom tega kratkega časa lahko beležimo tak napredek v razvoju, da se je treba kar čuditi. Iz statistike, ki smo jo dobili ravnokar do rok, se dajo posneti zanimive številke.

Leta 1927. je znašala prodana energija 45.000 kilovatom. Lansko leto je to število poskočilo na 120.000 kilovatom. Zelo je poskočilo tudi število konsumentov. Koncem leta 1927. jih je bilo 145, lansko leto pa 285.

Tok se je rabil v glavnem za razsvetlavo. Občina ga je uporabila za javno razsvetlavo 12.500, privatniki pa 20.227 kilovatom ur.

Elektrika pa se je uporabljala tudi kot pogonska sila in kot toplotno sredstvo. Največja konsumenta v tem oziru sta bila Benkova tovarna za mesne izdelke in Šiltarjev paromlin, ki sta porabila 45.000 kilovatom ur toka. Za ostale stroje in manjše aparate ter za kuhanje in toplotne nabiralnike se je porabila 42.000 kv. ur.

Nekaj izrednega je za malo Mursko Soboto, da ima 192 večjih in manjših aparatov na električni pogon. Razen likalnikov in kuhalnikov ima: 4 nabiralnike za toplo vodo, 3 peči, 17 ventilatorjev, 15 črpalk, 19 aparatov za vsesavanje prahu in 35 raznih motorjev.

Kakor v Murski Soboti tako so tudi v okolici in sploh po celi Krajini za elektriko ugodna tla in je le pomanjkanje denarja krivo, da se ni že bolj razširilo.

Umor — zaključek pusta

V noči na pustno nedeljo se je v vasi Kolarih pri Jagodini pripetil po plesu grozen umor. Ubit je bil kmetiški fant Tihomir Ristič, ubil pa ga je njegov tovariš Borivoje Jakovljevič. Oba sta bila na plesu, kjer sta se zabavala. Okrog polnoči, ko je bil ples zaključen, se je Tihomir vrnil domov. Njega je medtem na poti počakal v zasedi Borivoje, oborožen z večjim kolom. Ko je Tihomir prišel blizu, je Borivoje skočil nadenj in ga pričel tolči. Tihomir je že po prvem udarcu omedlel. To pa napadalec še ni bilo dovolj, temveč je je divje tolkel kar naprej, dokler mu ni popolnoma razbil glave. Nato je pobegnil in ga sedaj iščejo oblasti.

ska stranko, katero so tvorili realisti, naprednjaki in velik del češke inteligence. Čeprav pa se je Masaryk intenzivno bavil s politiko, pa v tem času tudi ni počivalo njegovo znanstveno delo in je v tem času izšla cela vrsta njegovih knjig. Tako: »Množestvenost in enozestvenost«, »Osem ur dela«, »Humanitarni idealizem«, »Naš politični položaj«, »O verski svobodi in svobodi prepričanja«, »Pregled najnovejše verske filozofije«, »Narodnostna filozofija novejših dob«, »Inteligencia in verstvo«, »Predavanja v Ameriki« (kamor je odpotoval l. 1902. na povabilo čehoslovaške univerze) in drugo.

Po ustanovitvi realistične stranke se je Masaryk s posebno vnueno lotil političnega dela. Njegov vpliv je postalja vedno večji in ko je l. 1907. kandidiral v državni zbor, je bil izvoljen z veliko večino. Obenem z njim pa je bil izvoljen po političnem programu tudi njegov drug dr. Drtina. Sedaj se je šele prav razvil Masarykovo politično delovanje in v avstrijskem parlamentu je Masaryk opetovano nastopil z največjim učinkom za zatiranje narodov. Zlasti jugoslovani se imamo iz te dobe Masaryku silno mnogo zahvaliti, vsaj je bil Masaryk tisti ki je s svojim nastopom v zagrebškem veleizdajalskem, v Friedjungovem in v belgajskem procesu opozoril vse svet na pereče jugoslovansko vprašanje. Posebno slaven pa je bil Masarykov nastop v avstrijskih delegacijah l. 1910. in 1911., ko je naravnost uničujoče razkrl vso puhlost in lažnivost Aehrenthalove politike.

Tik pred izbruhom svetovne vojne so je trudil Masaryk na vse načine, da bi vojno preprečil in nujno je svetoval Dunaju, da popusti. Toda bilo je vse zaman. Dunaj je hotel vojno. Ko je ta izbruhnila, je bilo za Masaryka jasno, da je sedaj prišel čas za češko svobodo. Kakor je moral vsak češki vojak steriti svojo dolžnost, tako je je moral izvršiti tudi vsak inteligent. V jeseni je dvakrat odpotoval na Ho-

Osebnosti

— Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejeni za vršila dolžnosti poveljnika I. čete 39. pešpolka pih. poročnik Pavel Slade; za upravnika rezervnih vozov avto-poveljstva I. armijske oblasti pih. podporočnik Franc Grčan; na službo v intendantu poveljstva orožništva v Beogradu orožniški poročnik Borivoj Kunelj; za vršila dolžnosti blaginjskega orožništva drinskega polka nižji vojni uradnik I. razr. ekonomske stroke Filip Petranović; za vršila dolžnosti blaginjskega drinskega orožništva polka nižji vojni uradnik I. razr. ekonomske stroke Emil Belobrajdič; za vršila dolžnosti upravnika skladišča drinskega orožništva polka nižji vojni uradnik III. razr. ekonomske stroke Janko Černko; za vršila dolžnosti upravnika skladišča zetskega orož. polka nižji vojni uradnik III. razr. Ivan Hrauneli in za vršila dolžnosti blaginjskega vrškega orož. polka nižji vojni uradnik III. razr. ekon. stroke Jakob Kovač.

— Odstavka na državno službo je odobrena sodnemu kapetanu I. razr. Antonu Kapusu in veterinarskemu kapetanu I. razr. Nandorju Mašek. Obenem sta oba prevedena v rezervo.

Mala kronika

★ **VELIKO DROBNEGA DELA** prihrani tisti, ki naročnino plačuje redno. — Kdor še ni zadostil svoji dolžnosti, naj, prosimo, to stori čim prej.

★ Zagreb dobil novo cerkev in nov mladinski dom. Ob začetku lanskega leta so v Zagrebu, na zemljišču imenovanem Knežija, svedeno postavili temeljni kamen za novi mladinski dom, ki ga grade salezijanci. Dom so pričeli graditi na zemljišču, ki ga je darovala gospa Marija Valenčič pod pogojem, da se zgradi na tem kraju mladinski dom. Vendar to zemljišče ni bilo dovolj veliko za zgradbo in so salezijanci kupili še eno zemljišče, na katerem so zgradili dom in cerkev. Ta dom je ob enem s kapelico popolnoma dograjen, ni pa še urejen. V cerkvi je zaenkrat samo oltar nasproti glavnega vhoda. Cerkev je posvečena Mariji Pomočnici. Poleg cerkve je še mala kapelica, ki že sedaj, ko imata dom in cerkev le gole zidove, služi svojemu namenu. Kar se tiče ostalih prostorov, niso tudi še urejeni, bodo pa še letos. Vses dom in cerkev sta zgrajena iz belega hvarskega kamna in napravljata res lep utis. V vsej svoji lepoti pa se bo ta zgradba pokazala, ko bo dograjen tudi stolp. Dom bo služil vzgoji dečkov in mladeničev, posebno onih, ki se posvele raznim obrtnim. Ko bo popolnoma dograjen in urejen, takrat se bo vršila svečana otvoritev.

★ **Prevelika zaupljivost izseljencev.** Sedem jugoslovanskih državljanov, ki so pred kratkim prišli v Pariz iskat dela, so nasledil nekemu goljufu, ki jim je izvalil zadnje njihove prihranke. Ta sedmorica se je v Parizu seznanila z nekim človekom, njihovim rojakom, ki jim je obljubil, da jim za 6000 frankov od vsakega preskrbi potovanje v Ameriko in jim tam preskrbi delo. Vseh sedem je na to pristalo in neznanec jih je odvedel v Dunquerque. Tam jih je pustil čakati v neki kavarni, dokler ne bo sam rešil še nekaj potrebnih formalnosti. Ko so nanj čakali v kavarni več ur in ga ni bilo nazaj, so ga pričeli iskati. Ali njega ni bilo nikjer. Izginil je z vsem njihovim denarjem. Stvar je bila takoj prijavljena policiji. Francoska policija je mnenja, da je to delo že znanega in dolgo iskane goljufa, ki je na isti način ogoljufal že mnogo izseljencev.

★ **Pobegli deček zgori v svinjaku.** Iz Subotice poročajo, da je 4. t. m. v nekem svinjaku začelo goreti. Ker se je ogenj razširil, so prihiteli na pomoč gasilci. Ko je bil ogenj pogasjen, so gasilci opazili v svinjaku obleko in čevlje mladega dečka, ki je notri zgorel. Fante se je pisal Franc Rožnik ter je svoji materi ušel od doma in se šel potepati. Skril se je v svinjak, kjer je začel kaditi cigarete. Pri tem je zažgal slamo, ki se je vnela tako hitro in s tako silo, da se fant ni mogel več rešiti. Prišli pa so pravočasno pobegnili. Ko je

★ **Ljudje, ki trpe na hudem zaprtju** in jih vrhu tega muči preobilica krvi v spodnjem delu telesa, valovanje krvi proti možganom, glavobol in utripanje srca ter trpe na boleznih sluznice debelega črevesa, ranitvi istega, hemeroidih in tvorih, jemljo zjutraj in zvečer četrtinko naravne »Franz-Josef« grenčice. Vodilni zdravniki kirurških zavodov izjavljajo, da so z najboljšim vseh uporabljali »Franz-Josef« vodo pred in po operacijah. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

landsko ter od tu stopil v stik s svojimi prijatelji v Franciji in Angliji, zlasti s profesorjem Denisom in Seton Watsonom. Po povratku v Prago je odstopoval v Italijo in nato v Ženevo, da dela za češko misel. Ni se pa več vrnil v Prago, ker je na povratku prejel brzojavko, da bo zaprt, če se vrne domov.

Z vsi vsem plemenitimi patrioti se je postavil Masaryk sedaj v službo osvobodilnega boja svojega naroda. V Ameriki, Franciji, Angliji, Švici povsod je prirejal predavanja o svojem narodu in njegovi pravici do svobode. Povsod pa je tudi vodil učinkovito propagando. Toda Masaryk je spoznal, da samo besede ne zadostujejo, temveč da jih je treba podpreti z dejanji. Zato je pričel organizirati češko dobrovoljsko armado. Po težkem trudu se mu je posrečilo, da je dovolila francoska vlada ustanovitev češke legije, še več truda je bilo potrebno, da je dovolila le legije Italiji in posebno težko je bilo ustanavljanje čeških polkov v Rusiji. Tu so sicer v Rusiji živeli čehi takoj ustanovili svojo »Družino«, ki pa je bila čisto carističnega duha. Nikakor pa ni hotela dovoliti ruska vlada povečanje družine. Šele velika zmaga pri Zborovu je omogočila nadaljnje zbiranje dobrovoljcev in šele ko je izbruhnila ruska revolucija, je padla zadnja ovira za formiranje češke armade v Rusiji. V tem pa so izbruhnili med čehi v Rusiji ostri notranji boji, ki so izhajali iz nasprotstva med carističnimi »Družinami« in češkimi dobrovoljci, ki so se rekrutirali iz vrst ujetnikov. Spori so postali že tako hudi, da je bila v največji nevarnosti enotnost češke armade. V tej največji nevarnosti je odstopal Masaryk v Rusijo in docela likvidiral te spore. Dobrovoljci so docela zapuili svojemu »statičnu«, kakor so vsi dejali Masaryku. Češkoslovanska armada v Rusiji je bila rešena in ko je prišel za njo čas najtežje preizkušnje, so bili vsi njeni člani močje na svojem mestu. Z ne-

mati izvedela, kaj je z njenim sinom, je omedlela in se zgrudila na tla. Revico so prepeljali v bolnišnico, ostanke njenega nesrečnega sina pa v mrtvašnico.

★ **Muslimanke se ne smejo močiti z nemuslimani.** Lani so se 4 muslimanske Sarajevke poročile s kristjani. Poroke so se vršile v cerkvah (najbrže je bilo to v pravoslavnih cerkvah), ne pa tudi pred muslimanskim šerijatskim sodiščem. Zato je muslimanska verska oblast izdala odločbo, da ti zakoni za muslimanke niso veljavni, ker niso bili sklenjeni po načelih muslimanske vere. Tako je sklepanje mešanih zakonov v resnici v splošno ne le katoliškim kristjanom, ampak tudi muslimanom.

★ **Zoološki vrt v Ilidzah** pri Sarajevu je bil obogaten z novo posebnostjo. Dobil je 11 papig, ki so jih spravili v kletke zraven opičje dovolje. Da sta opici dobro preživeli, so ju nameslili v kletko, ki je bila toplotno zakurjena.

★ **Roparski napad pri Podgorici.** Drzen roparski napad se je v torek pripeljal blizu Podgorice v Crni gori. Tam so neznani roparji napadli Tamo Dragovića, učitelja iz Danilovgrada, ko se je ta vračal ob 8 zvečer iz mesta na svoj, komaj 2 km oddaljeni dom. Dragović je v Podgorici sprejel plačo. Bil je računovodja pri šolskem nadzorniku in ker ni mogel dati plače svojim tovarišem učiteljem, je denar nesel domov, ne da bi sumil kaj se mu bo pripetilo na poti. Ali nemarno so ga napadli neznani roparji in ga večkrat udarili po glavi. Učitelj je omedlel, roparji pa so ga vsega preiskali. Vzeli so mu ves denar, ki ga je imel pri sebi za učiteljske plače 140.000 Din. Nato so roparji izginili. Dragovića pa so pustili ležati nezavestnega na tleh. Našli so ga šele čez nekaj ur ljudje, ki so prišli mimo.

★ **Natečaj za aktivne sodne poročnike.** Ministrstvo vojske in mornarice sprejme iz civilnega prebivalstva do 20 kandidatov za aktivne sodne poročnike. Pogoji so razvidni iz »Službenih novic« z dne 26. februarja 1930, št. 45, oziroma iz »Uradnega lista«, priloga k 37. kolu letnika I. z dne 6. marca 1930.

★ **V nižjo solo vojne akademije** bodo v šolskem letu 1930 in 1931 lahko sprejeti dijaki, ki so bili redni učenci gimnazije ali realke in so dovršili 8. (šesti) razred z najmanj dobrim uspehom.

★ **V Uradnem listu kraljevske banske uprave** dravske banovine št. 37 od 6. marca t. l. je objavljen »Pravilnik o brezplačni in znižani vožnji na železnih in ladjah v državni eksploataciji« (Službene novine z dne 25. februarja 1930).

★ **Presv. Srce Jezusovo.** Molitvenik, sestavljen Janez Pristov, D. J., izdala Družba sv. Mohorja za leto 1930 kot doplačilo. Obsega v jasnem in poljudnem jeziku izčrpno vse, kar je treba vedeti o prelepem in silno koristnem ter tako zelo razširjenem češčenju presv. Srca Jezusovega; njegovo prezanljivo razodele in zgodovino njegovega razvoja po velikih borbah do končne sijajne zmagi; nagibe te pobožnosti, kateri je dal Zveličar večje obljube kot vsaki drugi, razne načine pravega češčenja božjega Srca. Knjižica govori tudi o apostolski moči, ki je že vpeljana po vseh župnijah ali se še vpeljuje, o posvečanju družin božjemu Srcu, ki naše družine vedno blizu vodi k temu Srcu in jih duhovno izpopolnjuje. V II. delu so razne molitve, posebno pravne in zadostne molitve za prvi petek ali nedeljo v mesecu, obred posvečanja družin presv. Srcu, pa tudi vse druge molitve; jutranja, večerna, o raznih priložnostih, na koncu je nekaj pesmi na čast božjemu Srcu, nekatere z notami. Molitvenik je popoln in praktičen za vse, zlasti za častivce presv. Srca. Zato ga toplotno priporočamo, posebno, ker cena ni previsoka. Za ude stane pri Mohorjevi družbi v Celju 1 izvod z rdečo obzoro 20 Din, z zlato 28 Din, za neude in po knjižarnah pa z rdečo 28 Din, z zlato 40 Din.

★ **Ali imate Vi hudi vri?** Hišne posestnike in gospodarje vrtov opozarjamo na knjigo *Domaci vrt*, spisal Martin Humeč. Cena vezani knjigi 40 Din. Praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. S to knjigo, ki jo je spisal naš priznani strokovnjak, bo silno ustrezno vsem potrebam naših prijateljev in gojiteljev vrtarstva, ki so pogrešali dobre vrtnarske knjige. Knjiga opisuje v kratki, a vsakemu umiljivi sestavi vse, kar je potrebno za uredbo in obdelavo domačega vrta. V svojem prvem delu obdeluje knjiga splošno vrtnarstvo, t. j. uredbo vrta, pravo zemlje, gnojenje in glavna vrtnarska opravila.

Gradbena sezija

je pred vrati!

Nakupite in oglejte si bogato izbiro gradbenega železninskega materiala, pri trdki z železnino

STANKO FLORIČIČ

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 35

verjetnim članom so si priborili pot do morja; osvojili si vsi ogromno Sibirijo ter prepredili, da bi mogle centralne sile dobiti nova bojna sredstva iz Azije. Velikanska usluga je bila s tem storjena zaveznikom in zmaga češkega orožja v Aziji je bila tudi glavni vzrok, da so bili vsi češkoslovanski narodni ideali uresničeni.

Druge velike in odločilne zasluge Masaryka za svoj narod je bila sklenitev Pittsburskega sporazuma s Slovaki. Emotnost češkoslovanskega naroda je bila s tem dokumentirana in odstranjena je bila zadnja ovira za proglasev češkoslovanske republike. Le naravno je bilo, da je postal predsednik te republike Masaryk in da je bil izvoljen za dosmrtnega njegovega predsednika. Ko se je nato vnil Masaryk dne 21. decembra v Prago, ga je češkoslovanski narod sprejel s triumfom. Kakršnega Praga še ni videla, ki ga pa je Masaryk v polni meri zaslužil. Masaryk pa dosmrtno izvolitve ni priznal, ker ni bila ta čisto v duhu demokracije in je bil nato leta 1920 drugič, leta 1927 pa tretjič izvoljen za predsednika.

Tudi kot predsednik ni prenehal s svojim literarnim delovanjem in priključil svojemu tisk pred vojno izdanemu epohalnemu delu o Rusiji še dvoje enako velikih del: »Nova Evropa« in »Svetovna revolucija«.

Velikanske zasluge pa si je pridobil Masaryk za svoj narod tudi kot predsednik republike. Njegova zasluga je, da ni povojna korupcija zastrupila češkega javnega življenja, njegova zasluga je, da je prišlo do nemško-češkoslovanskega sporazuma in njegova zasluga je, da je dovršena v Češkoslovanski konsolidacija, kakor v nobeni drugi nasledstveni državi.

Zato pa je tudi ob Masarykovih osemdesetletnici zbran okoli Masaryka ves češkoslovanski narod, zato je Masarykov jubilej tudi pravi narodni praznik.

vila. V drugem posebn. vrtnarstvo, zelenjadarstvo, sadjarstvo in evellčarstvo Pomlad je pred durmi in ni več daleč čas, ko se bodo začela prva dela na vrtovih. Posestnikom vrtov knjigo toplotno priporočamo.

★ **Križarska vojska molitve za Rusijo** se na poziv sv. očeta Pija XI. zbira po vsem katoliškem svetu. Slovenski prevod papežev molitve za Rusijo, natisnjen na lepih vzhodnih podobah, se dobiva v prodajalni KTD (Ničman). Cena za 100 komadov 16, 24 in 32 Din. Po pošti 1 Din več.

★ **Slarci in slarke!** Revmatične bolečine Vam zagrenjujejo stare dni. Masirajte vsaj enkrat na dan Vaše utrjene žile z Algo. Občutili boste takoj veselje do življenja in svežost. V lekarnah in drogerijah 1 steklenica 16 Din.

Nesreča ne počiva

— Ogromen požar v Sibeniku. Na pepelnico sredo, ob 3 zjutraj je izbruhnil v Sibeniku velik požar. Goreti so pričela skladišča trgovca Stipe Saše. Ogenj je nastal zaradi kratkega stika v prvem nadstropju in se z veliko brzino razširil na vse dvonadstropno poslopje. Na kraj požara so takoj prihiteli gasilci, ki so brezuspešno poskušali pogasiti požar. Čez nekaj minut pa je že prihitela na pomoč četa vojne mornarice z vsemi potrebnimi orodjem. Zaradi zelo močnega vetra je grozila nevarnost, da ogenj preskoči in objame še ostala poslopja, zlasti bližnje tovarno testenin. Vendar se je skupnim naporom mornarjev in gasilcev posrečilo preprečiti nadaljnje širjenje ognja. Gašenje je trajalo do 2 popoldne. Razen pritičja je pogorelo vse poslopje. Največja sreča je še, da ogenj ni dosegel kleti, ker bi bile posledice še mnogo strašnejše, ker so nameščene v njih velike količine olja, žvepla in drugih vnetljivih stvari. S poslopjem je pogorelo tudi pet vagonov testenin, ki so bile spravljene v I. in II. nadstropju. Skupna škoda se ceni na 1.200.000 Din.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Stolnica: Posna pridiga ob pol 8 zvečer.

Opera: Trije vaški svetniki. Gostovanje Tegernsejev. Izven.

Drama: Zaprti.

Masarykove proslave: Ob 9 popoldne v Unioni za dijake višjih razredov. Ob 11 za akademike na univerzi. Slovesen sprejem ob pol 7 zvečer izpred Mesingina doma. Ob 7 zvečer slovesna občinska seja. Ob pol 8, zv. proslava v »Češki Obci«.

Združene jug. inženjerjev: Predavanje ing. Stanka Dimnika o poglavitni železnici in kolodvoru v Ljubljani. Ob 8 v Kazini.

Lekarne: Nočno službo imajo: Mr. Leustek, Recljeva cesta 1 in Mr. Bohinec ded., Rimska c. 24.

★ **Japonski učenjak v Ljubljani.** Na povratku v domovino prihaja danes v Ljubljano odlični japonski zoolog g. Tuhura Uchida z gospos soprogom. Japonski znanstvenik študira specialno japonske meduze in se je v zadnjem času mudil v Monakovem. Posetil bo kot ožji strokovni tovariš zoološki inštitut univerze v Ljubljani.

★ **Posestnike prosvetnih večerov opozarjamo,** da se danes ne vrši prosvetni večer, ker je dvorana oddana za rokoborbo. Naslednji večer je v petek 14. marca in sicer bo predavanje o pasijonskih igrah v Oberammergau.

★ **Proslava hrvatskega pesnika Dragotina Domjanica v Ljubljani.** V petek 14. t. m. se bo vršila v opernem gledališču svečana akademija v počastitev hrvatskemu pesniku Dragotinu Domjanicu. Akademijo priredi pod pokroviteljstvom najvišjih slovenskih funkcionarjev slovensko prosvetno društvo v Zagrebu, ki je izredno častno izvedlo tri proslave naših umetniških prvakov v Zagrebu, in sicer je priredilo Zupančičevo, Cankarjevo in Jakopičovo proslavo. Teh proslav se je udeležil ves Zagreb. Prepričani smo, da bo v vsakem pogledu izvrstno uspeša tudi prva počastitev hrvatskega pesnika v našem mestu.

★ **Proslava 80 letnice rojstva** prezidenta Češkoslovanske republike. Češkoslovanski konzulat vno- vič opozarja, da se dne 7. marca 1930, na dan rojstva gospoda prezidenta Republike pri vseh čl. zastopniških uradih ne bo poslovalo. Med 10 in 13 se bodo na konzulatu ČSR Bleifsova cesta 18-1 sprejemale čestitke v obliki podpisov gratulantov na izloženih polah, katere predloži konzulat pisarni gospoda prezidenta Republike.

★ **Dobrovoljci!** Danes ob pol 7 zvečer se zberemo pred Perdanovo trgovino v Kopitarjevi ulici, da se udeležimo obhoda v proslavo Masarykove osemdesetletnice. Točno in polnoštevilno!

★ **Rezervni oficirji** se zberajo danes ob pol 7 zvečer pred Košakovo gostilno v Kopitarjevi ulici in se udeležijo slavnostnega obhoda v proslavo Masarykove osemdesetletnice.

★ **Orjem—Ljubljana.** Drevo ob 18 se zberemo na Krekovem trgu pred »Slovensko banko« za Masarykov slavnostni sprejem. Vsi in točno! Odbor.

★ **K univerzitetni proslavi Masaryka** je dovolj za avtomobile le iz Vegove ulice.

★ **Vreme v Ljubljani** 6. t. m. Zjutraj slana megla. Pozneje se je megla dvignila. Nastal je lep solnčni dan. Ob 7 zjutraj je toploter kazal +0,5°C, a se je dvignil čez dan na +13,2°C. Barometer 769,4. Mirno.

★ **Ljubljancani ne izgubljajo več.** Se vsako leto so bili tisti beli listi, s katerimi razglašala naša policija, koliko stvari so Ljubljancani izgubili in koliko našli, po pustu vedno polni in so vsebovali silno dolge seznane. Letos pa tega ni, prav nasprotno: zadnji seznam izgubljenih in najdenih stvari je skoro prazen, vsaj znotraj manjši je, kakor so bili vsi dosedaj. To pomeni, da so bili Ljubljancani v predpustu pametni in so skrbno pazili na svoje listine, dragocenosti in garderobo, da jih niso izgubljali. Ali pa se da sklepati prav nekaj drugega: če jih niso veseliče veljale toliko, da niso

ROKOBORBE

Hotel Union

danes v petek ob 8.15 zvečer

štiri velike borbe

VELIKO SREČANJE OBEH FAVORITOV

Wehran proti Kop

VELIKA NAPETA BORBA

Mrna proti Equatore

Budrus proti Johnson

Sotler proti Mrna

Od danes naprej od 2 do 4 popoldne pred- prodaja vstopnic pri blagajni v hotelu Union.

Vstopnina: 10, 15, in 20 dinarjev.

NE DAJTE SE MOTITI

in kupujte samo pravo

DIANA

FRANCOSKO ŽGANJE

Najboljše domače zdravilo, neobhodno potrebno v vsaki hiši.

Upo ablja se proti: revmi, bolečinam v mišicah, trganju v sklepih, utrujenosti, splošni telesni slabosti, kot mazo. Pri krčih v želodcu, nekoliko kapljic v vodi ali na sladkorju, za nego grla, zob, las in oči kot prmes vodi, pri odraslih in otrocih.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. Cena mali steklenici Din 10,—, srednji Din 26,—, veliki Din 52,—.

Pazite na ime »DIANA« in varujte se ničvrednih potvorb!

Ako v lekarni ali v drogeriji ne bi dobili »Diana« francoskega žganja, pošljite Din 50,— in prejeli boste z obratno pošto poštne prosto 5 malih steklenic od

glavne zaloge za Jugoslavijo:

JUGOFARMACIJA D. D. ZAGREB

imeli nič več kaj izgubiti, dragocenosti pa so tako in tako bile na varnem — v mestni zastavljalnici.

★ **Prosjaki z juga.** V Ljubljani imamo najprej domače ljubljanske berače, potem berače iz podeželskih, največ iz okoliških občin in nazadnje so se tem dveh vrstam pridružili še tretji: berači iz južnih pokrajin. Teh sicer ni toliko, so pa zelo žilavi in skrajno nadležni ter jih je še težje odpraviti kakor pa domače berače. Tudi niso zadovoljni z vsakim malim darom. V Šiški je te dni vzbujal pozornost zastaven možakar, ki je na vse mogoče načine mledoval okrog ljudi. Prav slučajno je postal stražnik nanj pozoren in ga je prijel. Izkazalo se je, da je berač pravzaprav premožen knež, odnekod iz severne Dalmacije. Možakar je povedal, da mu je leni suša uničila skoro vse na polju in sedaj pa je doma zmanjkalo hrane. Zato je odšel v Ljubljano berači Res, prav na dobrem glasu moramo biti radodarni Ljubljancini tam na jugu, če prihajajo berači k nam celo od tako daleč.

★ **Klopi v parke.** Mestni vrtnarski urad ima navado, da vsako leto postavi klopi v parke sredi ali koncem meseca aprila. Letos bi bilo to umestno storiti že sedaj, saj je pomlad že tu in bo dreve vsak čas pričelo zeleneti in cveteti. Zato prosimo, klopi v parke! — Obiskovalci Tivolija.

Maribor

□ **V prosvetnem kinu Omladina** se predvaja v soboto in v nedeljo ob pol 7 in pol 20 film o gimnastiki s predavanjem. Istosčasno pa se vprizori tudi sijajna šaloigra »Dobri vojak Švejk«. Veliko se piše in govori še danes o dobrem vojaku Švejkju ter njegovih briljantnih doživljajih in dogodivščinah v viharju svetovne vojne. Njegova zgodbost, označena po sočnem humorju, zavestno naivni premetenosti ter izvorni in neizčrpni dovornosti, je nepreračunljiva ter vzbuja v nepriljudni meri smeh in dobro voljo. Na dnu vseh dogodkov pa se zbira liki kakšni sedesdini krepka parodija in persiflaža razmer in predpisov, ki so bili tipična poteza v bivši avstro-ogrski vojski. S triumfom je šel »Švejk« po svetovnih knjižnih tržiščih; še danes ga hero ljudje z zadovoljstvom in zabaveželjnostjo. Se privlačnejši in čudovitejši pa je »Dobri vojak Švejk« na odru. Sijajen uspeh je dosegel pred leti že v tujakštvu Narodnem gledališču, kjer je nastopil v naslovni vlogi slovit komik Josip Daneš-Gradiš. Sedaj bode Mariborčani zopet imeli ugodno priliko, da se od srca nasmejajo in da se v obilnem številu odzovejo vabilu Prosvetnega kina Omladina.

□ **V cvetu mladosti** je umrl Franc Feldin, dijak četrtega razreda tukajšnje realke. Pokojnik je podlegel težki zavratni bolezni, ki je dve leti glodala njegovo zdravje. Pogreb b. danes ob 15 iz mrtvašnice magdalenskega pokopališča na pokopališče na Tezmem.

□ **Na delovnem trgu.** Takoj dobil zaposlitev: 10 vinogradnih delavcev, 1 operski mojster, 3 kovaški pomočniki, 1 fotograf, 1 oricevalec gornjih delov čevljev, 2 slaščičarja, 1 sedlarski ter 1 tapetniški pomočnik, 2 »lončari«, 2 vinošči, 1 hotelski sluga, 1 kolar, več vajencev kovaške, kleparske, mizarske, sodarske, tkalske, krojaške, čiljarske, pekarske in soboslikarske stroke; več kuharic, služkinj, sobaric in delav, 2 šivilji, 1 bolniška strožnica, 2 vzgojiteljici ter 1 šiviljska vajenka.

□ **Pregled motornih vozil** in sicer osebnih in tovarnih avtomobilov, avtomotokijev ter motokijev bo danes, jutri in pojutrišnjem od 14.30 pred poslopjem predstojništva tukajšnje policije na Slomškovem trgu. Obenem prejmejo lastniki navedenih motornih vozil nove tablice.

□ **Nevaren »Winkelschreiber«** je 44 letni Tone. Pojavljal in udeleževal se je v svojstvu nevalificiranega zakonitnega pisarja v bližini mariborski okolici in v mestu Mariboru, dokler mu niso prišli na sled in dokler ga ni izgnala pristojna oblast za dobo pet let iz mariborskega okoliša in iz območja srezkih načelstev Maribor desni in levi breg. Te dni pa so Tone iztaknili nekje v mestu, zalotivši ga ravno pri »poslu« ter ga ponovno izgnali. Tone pravi, da je zato prišel v Maribor, ker mu je dolgčas po njem in pa, da ga nič sram ni navedenega posla, češ, da je zakonito pisarstvo v Mariboru v cvetju in da jih je še precej njegovega roda v obdravski prestolici.

□ **In zopet: radi penezov...** Po Mariboru se v zvezi s tukajšnjo požarno branbo v poslednjem času širijo razne govorice, ki se nanasajo na nekega magistratnega uslužbenca. Da se te in druge ne bi zaokrožile v gorostasnost, poročamo glede tega: Franc je kasil pri članu gasilnega društva letno članarino; njegovo poslovanje je bilo v toliko pomanjkljivo, ker ni

NAHOD živčni glavobol, migreno pržene
NOSAL - BAHOVEC
Dobi se v lekarnah. — NOSAL je popolnoma neškodljiv, ker se ne uživa, temveč noslja (snofaj). NOSAL Vas obvaruje gripe. — Kupite NOSAL tako. Proizvaja Apoteka BAHOVEC, Ljubljana.

vodil o prejetem denarju nikakih zapiskov. Vodstvo gasilnega društva je ugotovilo primanjkljaj približno 9500 Din ter izročilo vso zadevo magistratu, oziroma državnemu pravdniku. Franc priznava, da je bilo njegovo inkasantsko poslovanje neredno, toda samo do zneska približno 6000 Din. V zvezi s tem slučajem se širijo tudi najraznovrstnejše vesti o neki drugi »afairici«, pri kateri je prizadet neki drugi magistratni uslužbenec ter se pri tem navajajo horendne številke. Zaenkrat sporočamo v interesu objektivne poročevalske službe, da gre v predmetnem slučaju za manjšo vsoto in da bo o predmetni zadevi odločal magistratni disciplinski odsek.

□ Mestni ubožni svet za uvedbo starostnega zavarovanja. Na svoji večerajšnji seji se je mestni ubožni svet izrekel v zvezi z namero revizije socialne zakonodaje za uvedbo starostnega zavarovanja ter pri tem naglašal potrebo po uvedbi starostnega zavarovanja gospodinskih poslov in službinj, ki so pri tem še posebno prizadete, ker mora v starih letih prevzeti oskrbo mestna občina. Omenjeni sklep se pošlje ministru za socialno politiko. Na isti seji se je rešilo tudi 59 prošelj za novo redno ubožno podporo, 9 prošelj za zvišanje redne ubožne podpore, 6 za sprejem v mestno oskrbenišnico, 1 za sprejem v hiralnico ter 6 drugih prošelj. Razen tega se je na seji dovolilo Din 34.740 za redne ubožne podpore ter 3700 Din za izredne ubožne podpore.

Celie

Ob grobu celjskega karnevala. Za nami je živala Boga, da je, predpustno in pustno celjsko rajanje namreč. Dovolj ga je bilo, vse preveč za letos tako strgane naše žepne in vse preveč za občutljivost (upamo, da je še nekaj) naših duš. Nedelja je bila, ko sem korakal po celjskem Bregu ob sedmih jutraj. Trume so se vračale iz cerkve in trume zopet stopale proti cerkvi. Naenkrat glasen vršč, zatemnel dekliski smeh, preprečen za to jutranje poduhovljeno nastojenje. Trop mladih deklic, komaj šoli odraslih je bil, čudno oblečenih, zlasti dekliski mladostnost v cunjeh boga Karnevala zakrivačojih. Na svili in polsvili se oddiski potnih rok sumljivih kavalirjev, pod očesi zeva neprepana noč, v njih smehe je vino in opojnost bolezn. Mladinska organizacija je priredila maske-rado. Tja je dovoljeno iti tudi mladim, komaj razbrstelim. Zakaj je dovoljeno žgati brstje in v topost brezdušja sprevažati toliko življenjskih pomladi! In na pustni terek! Trop čudno namazanih otrok se preliva po ulicah, stara celjska navada. Fantka ne razloži od deklice in vseh je beseda tuja, nič naša, najmanj otroška. Tudi to je dovoljeno?! Zakaj ne! Zvečer so se napolnili mogočni prostori največje celjske dvorane. Maske, dvomljivo rajanje, bogato in siromašno, visoki in nizki, vsi ene misli in vsi enaki. Prvernjena miselnost, grobo čustvovanje, še bolj groba oblika oblike, plesa in vedenja. Če je to dovoljeno, je kajpak dovoljeno še marsikaj!?

Tragika mladega dekleta. Pred tremi leti je služila v Slavoniji nekje. Službe in razkošja želja jo je gnala tja dol. V hiši gospodarja je spoznala mladega uradnika. Danes je mati 2 in pol leta starega otroka brez — očeta. Tožila je, da ji plačuje za otroka, a vse je zaspalo v aktih. Uboga služkinja je v celjskem velikem hotelu in od borne plače plačuje za črvička, ki je pri dobrih ljudeh. Predvečernjim so jo komaj rešili iz mokrih valov Voglajne. Izgubljena sem, reva brez doma, mama na svetu, je bila zapisala v slovo. Sedaj je rešena. Res se mora človek vprašati: Ali imajo samo žrtve vest in dolžnost? Tudi zapeljivost, glavni crvice, bi moral biti pristiljen k izvrševanju dolžnosti!

Aleksa Storženko.

Šivanka

Nekdaj so živeli v Ukrajini ljudje, ki niso priznali nobene oblasti. Vsak od teh je smatral v višje postavljenem svojega sovražnika, v seni enakovrednem pa svojega brata: in v tej enakosti je častil sebe in svojo samostojnost. Vse manj imenitne od sebe pa je imel za živali, prah in gnoj.

Ti ljudje so bili ukrajinski magnatje. Povedati vam hočem o Potockem, ki je živel nekdanj v Tulczynju. Bil je neusmiljen do svojih podložnih, posebno pa do judov.

Tako je narisal vrača kot črnega mačka na steno in prisilil s korobačem juda, da je metal v sliko kamenčke, katere je pustil močno segreti v peči. Komaj je jud prijel kamenček, je zavpil: »Aj, aj! Uboga para si je ožgal prste. Pa moral je vreči kamenček, in če ni zadel, so ga pretepli, če je zadel, pa tudi, ker je trpinčil črnega mačka. Drugič je dal judu cekin, da je zaklinal sredi polja: Ku-ku! in ga nato ustrelil. Rekel je: misliš sem, da je bila kukavica, pa sem streljal. Jud pa ni bil njegov podanik, nego od njegovega sosedu. In ko se mu je ta pritožil, mu je poslal cel voz judov, povezanih kot snope s pismom: »Ne jezi se golobček, da enega ti jih pošiljam celo kopico.«

Večkrat se je zgodilo, da je dal zažgati celo vas, da je mogel videti v jesenskih večerih pol v svojo palačo.

Drugokrat je hotel zavesti lepo, mlado gospo. Ker se mu pa ni udala, jo je velel naslikati laškemu slikarju in je nato rekel: »Glej, še tvoji potomci bodo videli, kako si bila lepa, tega pa ne prenesem, da bi te kdo drugi imel razen mene.« nato jo je ustrelil v srce.

No in sedaj poslušajte še povest o šivanki, gotovo je ne boste imeli za laž.

Ptuj

△ Odgovorno predavanje. Sporočamo, da se vsled zasedbe dvorane v mestnem gledališču po dramatičnem odseku ne vrši predavanje o Primorju v petek dne 7. t. m., kakor smo svoječasnno objavili. Vsekakor se bo pozneje na vsak način vršilo. Dan in kraj predavanja bomo pravočasno sporočili.

△ Nezgoda. Neka 82 letna ženica je bila na sejnišči povožena od avtomobila. »Starka je po svoji lastni krivdi zagazila pod avto. Sofer je na mestu ustavil avto in le njegovi prisotnosti duha je pripisati, da ni prišlo do težje nesreče. Starka je kljub temu zadobila lažje telesne poškodbe.«

Trbovlje

Na en dan 12 porok. Na pustno nedeljo smo dosegli kar se tiče porok rekordno število. Porokovnih je bilo 12 parov, v ponedeljek nato pa še dva. Avtomobili so imeli s tem zamudniki obilo posla, da so se v redu zvrstili. Poročili so se: rudar Anton Bevc in zasebnica Terezija Jelen, ključavničar Karel Razboršek in zasebnica Hermina Dvoršak, poduradnik Stanko Kožar in rudniška nameščenka Jožeta Aekun rudar Fr. Zupančič in šivilja Justina Ocvirk steklar Matvež Zupanec in zasebnica Angela Pencelj rudar Valentin Vodlan in delavka Angela Grmovšek, rudar Ivan Ledinek in šivilja Justina Učakar, rudar Franc Učakar in delavka Matilda Piki, rudar Anton Doberšek in zasebnica Hedvika Kmet, rudar Anton Čop in delavka Pavla Covic, rudar Karel Pustak in služkinja Francka Tome, mesar Ivan Pavlinec in kuharica Marija Tavčar, rudar Franc Kranjc in zasebnica Ana Bezovšek, rudar Anton Zeleznik in delavka Ana Polutnik.

Popravljam. Naše poročilo iz prejšnjega tedna, da je šolski upravitelj G. Plavšak predlagal, naj se izbrišejo kot člani iz združene elektrarne kaplanija in cerkev, popravljamo v toliko, da tega predloga ni on stavil, ampak neki drugi odbornik, pač pa je bil sklep soglasen.

Ne mučite svojih otrok / ribljim oljem
ampak dajajte jim

JEMALT

ki vsebuje slad in ima radi tega veliko redilno vrednost, je lahko prebavljiv in zabija tek. Dobiva se v vseh lekarnah.

Lovski blagor. V torek se nam je mudil na cesti nenavaden prizor. Z vsa lovsko svečanostjo sta nosila dva lovca na drogu ubitega jazbeca, katerega so na Pleskem izkopali iz luknje. Pred nosači je nosil eden lopato, za nosači pa so šli trije, oboroženi s krampom, vili in motiko, kot častna straža so pa za njimi korakali trije lovci. Vsem je žarel za hle ponos in veselje.

Letošnji pust je sicer občinstvo obhajalo v dobrem razpoloženju, z veseljem, pa moramo ugotoviti, da nismo videli vse dan in tudi ne na večer skoro nobenih mask, izvzemši par otrok, ki so se pa kmalu poskrili. Tudi na veselicah pustnega dne, kjer so izbirali najlepše maske, je bilo izbiranje lahko, ker jih je bilo zelo malo, v enem lokalu 12, v drugem pa 3. Tudi na pepelnico je pokopavalo pusta samo eno krčelo, pa še to so orožniki kmalu odstranili. Pa ne, da bi Trboveljčane vendar enkrat pamet srečala?

Trgovci za nedeljski počitek. Trboveljski trgovski pomočniki so podvzeli akcijo, da se jim prizna in od oblasti potrdi nedeljski počitek. Zanimivo pri tem je to, da podpirajo trgovci sami razun 3 do 4 njihovih željo, ker dobro vedo, da si konzument svoje potrebščine lahko tudi ob delavnih nabavi. Tozadevna vloga je bila poslana na bansko upravo.

Cesta Trbovlje—Sv. Pavel. Iz dobro poučnega vira smo zvedeli, da se cesta iz Trbovelj čez hrib na Sv. Pavel v Savinjski dolini temeljito popravi, da bo sposobna tudi za avtopromet. Za cesto, ki je sedaj v razpadlem stanju, ter je vsak promet izključen, se je zavzela banovinska uprava in vranski celjski odbor. Na trboveljski strani se je s popravilom pričelo že lansko leto in se je cesta spravila v red

Torej poslušajte!

Nekaj milj od Tulczynja, blizu enega Potockijevih posestev, je živel bolj ubog kot bogat šlahčič, gospod Kondratovicz. Imel je nekaj orlov zemlje, pridno je delal in Bogu hvala, ni mu bilo treba nikogar prositi kruha. Tu se je pa zameril ekonomu Potockijevemu posestva, gospodu Tridurskijemu (vsak ekonom je hotel biti enak Potockemu), ki ga je zapodil iz njegove hiše. Kam naj gre sedaj ubog šlahčič? Sel je v Tulczynj k samemu gospodu Potockemu, da se mu preda na milost in nemilost. Ni bil pa še na pol poti do Tulczynja, je ugledal kočijo Potockega. On sam je jezdil spredaj in za njim eskadron vojakov-kozakov, lovskih paznikov, konjskih hlapcev in ljudi s psi.

Kondratovicz se je zelo razveselil, ko je ugledal Potockega: »Sam Bog me ga pošilja,« si je mislil »morda me bo milostljivo poslušal in mi velel dati nazaj moje ugrabljeno premoženje.« Ustavil je svojega konja, potegnil čepico z glave, pa ni se upal približati hetmanu, dokler ni Potocki sam vzpodbodel svojega konja in prišel k njemu.

»Kdo si ti,« je vprašal Potocki.

»Šlahčič sem, Vaše preblagorodje, gospod.«

»In imaš ti šivanko?« je zopet vprašal Potocki.

Kondratovicz je odprl oči in buljil vanj in ni vedel, kaj naj bi odgovoril.

»Imaš iglo, pes, lump?« je zagrmel nanj Potocki in namršil obrvi ves rdeč v obraz: že je bil jezen, tako hitro je zavojeval vrag njegovo srce.

»Ne, vaše preblagorodje,« je odgovoril Kondratovicz.

»Ne?!« je zavpil Potocki in zaškripal z zobmi.

»Poglej sem,« je dejal in pokazal v ro-

skoro do Podmeje. Tudi avtopromet je že zagotovljen, ter bo vožnja z njim čez hrib in Savinjsko dolino na Celje veliko prijetnejša in krajša kot z železnico. Trboveljčani se bodo te vožnje gotovo vsi posluževali. Cesta se mora bojda popraviti do konca maja meseca.

Govorica gre tudi, da se je banovina zavzela za cesto čez Bevkovo na Zagorje in če bi se to izvedlo, bi imeli Trboveljčani vendar enkrat iz naše votline prost promet.

Tudi za cesto za Savo se ljudstvo zanima. Škoda je samo to, da se pusti to stvar stati na mrtvi točki. Lanski sestanek ni prinesel drugega kot izvolitev odbora, ki bi zasavsko cesto vzel v roke. Ali je pri tem odboru ostalo?

St. Lourenc na Pohorju

V nedeljo se je orožništvu posrečilo prijeti precej prefriganega postopača, doma nekje od Maribora. Ukradel je v Ribnici na Pohorju nekemu 1000 Din, in si pri nekem trgovcu tukaj nakupil raznega blaga. Namenil se je odpeljati domov, pa so ga na postaji prijeli in izročili orožnikom, katerim je tatvino pri-nal. Trgovce je nato za blago dal denar nazaj, tako da bo skoro cela vsota zopet povrnjena. To je bil tekom 8 dni že drugi slučaj, da se je na prizadevanje našega orožništva vrnil denar lastniku. Mislimo, da si bodo ti postopači drugič boljše premislili, predno bodo šli v St. Lourenc segat po tuji lastnini.

Slovenigradec

Naše ceste so v skrajno slabem stanju ter je posebno cesta od kolodvora proti Šmartnu vsled nastopajočega pomladanskega vremena in vsled obilnih tovorov z lesom in voženj s tovornimi avtomobili razkopana in razorana in za pešce skoraj neprehodna. Vendar slišimo, da se je cestni odbor kot no zavzel z vsa vno za stvar ter je poskrbel za potrebni gramoz 17. t. m. ob 9 bo v okrajni hranilnici javna dražba dostave gramaza. K preskrbi potrebnega materiala in h kritju stroškov za popravilo cest bodo v smislu zakona prispevali medu tudi podjetniki in posestniki, ki prekomerno uporabljajo ceste.

Soštani

Naši diletantje so preteklo nedeljo zopet igrali. Uporizarili so veseloigri »Čevljare« in »Oh, ta Polona!«. Moralni in gnotni uspeh je bil dober. Zdaj je v pripravi Medvedova tragedija »Za pravdo in srečo«. Vsekakor je treba to pozdraviti in le želimo, da pridejo na naš oder tudi druge, večje in boljše igre. V dosedanjih nastojih so igralci dokazali, da lahko izvedejo tudi kaj večjega!

Materinski dan priredi Prosvetno društvo v nedeljo 9. marca. Na sporedu je med drugim tudi spevoigra »Darinka«. Vabljeni!

Teharie

Ustanovitev prosvetnega društva v Teharijih. V nedeljo dne 9. t. m. po večernih ob 3 popoldne bo v Čitalnici ustanovni občni zbor Katoliškega prosvetnega društva. Vsi prijatelji prosvetnega življenja in poštene zabave iskreno vabljeni.

Naše dišavce

Jugoslav. kat. akad. društvo »Zarja« ima svoj redni občni zbor v soboto 8. marca ob 8 zvečer. Za člane udeležba obvezna. Dnevni red običajen. Gg. starejšine in tovariši bratskih društev toplo vabljeni. — Odbor.

Poizvedovanje

Pri veselici v Unionu dne 1. marca so se našle dvojce moške in ene ženske galče ter en moški sviter in en ovratni svilen sal. Dobi se v Unionski garderobi.

Najstarejša parketarska tvrdka

Ferdo Primožič, Ljubljana

Trnovski pristan 4

se priporoča za dobavo in polaganje vsakovrstnih parket-deščic, kakor tudi za popravila in struženje starih podov.

kavu skrito iglo s sukancem, kot jo imajo krojači. »Poglej sem, jaz, grof Potocki, kraljevi hetman, gospod nad gospodi, ki imam sto gradov — jaz imam iglo, da si zašijem ako se mi kaj strga, in ti lopov, cigan, bregašar, ti je nimaš? Hej mladci, ustrojite mu kožo!«

In peklenški krvniki mu niso pustili spregovoriti besede, potegnili so božjega služabnika raz konja in obdelavali so ga s korobači. Potocki pa je stal poleg in govoril:

»Tako se pouči zabite butce, in se jih izmordi! Tako jih pouči tudi ti in tepi jih z mojo lastno roko!« Morda bi jih ubogi šlahčič še več skupil, da se ni pokazal zajec, narkar je pustil Potocki Kondratovicza in je zasledoval žival.

Ubogi Kondratovicz si ni mogel razložiti, čemu ga je doletela ta nesreča. »Torej to je gosp-ska pravičnost,« si je mislil, »sedaj pa dobim od magnata pravico šele pred božjo sodbo.«

Zbruhnil je v jok in se peljal v Tulczynj k svojemu sorodniku, ki je služil pri Potockem kot hlevar. Tam je povedal, kar se je zgodilo, kako ga je Tridurski oropal in Potocki pretepel.

»Kaj misliš sedaj storiti?« ga je vprašal sorodnik.

»Kaj neki! Na svoje posestvo ne smem več upati — vrag ga vzemi. Ženo in otroke prepustim božji volji, jaz sam pa, če tudi propadem pri tem, bom posvetil temu vragu.« — Bil je zdrav in mogel je vreči z eno roko tri take kot je bil Potocki.

»Ne jemli si tega tako k srcu,« mu je dejal sorodnik. »Ti ga boš že plačal, ker si tako želiš, brez tega. Jaz ti pa dam svet: Ali poznaš kapelo na robu parka?«

»Kako, da je ne bi poznal?« je odgovoril Kondratovicz, tresoč se od veselja.

»Torej v to kapelo,« je razložil sorodnik.

Radio

VESTI O RADIU IZ VSEGA SVETA.

Radioklub v Zürichu vrši vsako prvo in tretjo soboto v mesecu radiotelefonске poizkuse. Ti poizkusi se vrše med 1. in 8. uro popoldne na valu 42 metrov.

Število madjarskih radio naročnikov je znašalo dne 1. januarja 1930 266.576. Od teh jih je bilo samo v Budimpešti 93.347. Za Madjarsko je ta številka impozantna.

Madjarska vlada je pod strogimi zapornimi in denarnimi kaznimi prepovedala, da bi aparati v gostilniških in zabavnih lokalih sprejemali na zvočnike cerkvene prenose.

Sovjetska oddajna postaja v Franc Jožefovi deželi je bila dne 12. januarja 1930 več, kakor eno uro stalno v zvezi s postajo Byrdove oddajne postaje na Južnem tečaju. Razdalja je znašala okoli 20.000 kilometrov.

L. 1929 so oddajne postaje v Združenih državah oddajale skupno 1.252.802 ur dolgo.

Nova postaja na kratke valove »Paris-Experimental-Radio« je pričela oddajati. Postaja oddaja z energijo 2 kw na valu 3165 metrov.

Belgijska vlada je dala zgraditi postajo na kratke valove v Briège. Ta postaja bo služila telefonskemu prometu s Kongom

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 7. marca. 12.30 Reproduc. glasba 13 Časovna napoved, borza, reproduc. glasba. 13.30 Iz današnjih dnevnikov 17.30 Koncert Radio-orkestra. 18.20 G. Herkov: Esperanto. 19.30 Gospodinjka ura, gđ. Cilka Krekova. 19.30 Dr. Stanko Leben: Italijansčina. 20. Dr. Kozina: Predav o pevskem poku. 20.30 Operne arije poje g. Leopold Kovač, tenorist kr. opere. 22 Časovna napoved in poročila.

Sobota, 8. marca. 12.30 Reproduc. glasba. 13 Časovna napoved, borza, reproduc. glasba. 13.30 Iz današnjih dnevnikov. 17.30 Koncert Radio-orkestra. 18 Prop-gandno predavanje o Dalmaciji v slovenskem, nemškem in češkem jeziku. 18.30 Dr. Ivan Grafenauer: Nemščina. 19. Delavska ura. 20. Prenos iz Beograda. 22 Časovna napoved in poročila. 22.15 Lahka glasba.

Drugi programi

x Sobotna, 8. marca.

Belgrad: 12.40 Koncert radio-kvarteta — 18 Koncert tamburaškega orkestra — 20 Godalni koncert (violina, cello, harfa) — 21 Večer čeških pesmi — 22 Čas in dneve vesti — 22.15 Zabavna glasba. — Varšava: 16.15 Reproducirana glasba — 19.25 Reproduc. glasba — 20.30 Večerni koncert — 23 Plesna glasba. — Budapest: 12.05 Koncert orkestra — 17 Koncert vokalne godbe — 18.45 Pevski koncert — 19.30 »Három a Kislány, opereta, nato koncert ciganskega orkestra. — Dunaj: 11 Reproducirana glasba — 15.15 Koncert jazz orkestra — 17.30 Pesta ura — 17.30 Mikrofoni pri kolonijah vrabcev in vrsn. reportaža — 18 Komorna glasba na pihala — 19 Reclacije — 20.05 »Pri treh mladencih, opereta. — Milan: 11.25 Reproduc. glasba — 12.30 Koncert radio orkestra — 16.30 Mladinska ura — 17 Koncert radio kvinteta iz Torino — 19.15 Večerni koncert — 21 Prenos opere iz Milanske Seale. — Praha: 20. Večerni koncert — 21.30 Klavirski koncert. — Langenberg: 13.05 Koncert orkestra — 15 Mladinska ura — 17.30 Popoldanski koncert — 20 Veseli večer, nato plesna glasba. — Rim: 13 Koncert kvinteta 17.30 Koncert zabavne glasbe — 21.02 Godalni in pevski koncert. — Berlin: 20 »Aktienbühne, burka s petjem — Katowice: 16.20 Reproduc. glasba — 17.10 Literarna ura za mladino — 17.45 Mladinska ura — 19.30 Malo glasbe — 20.30 Večerni koncert iz Varšave — 23 Plesna glasba. — Toulouse: 18.35 Zabavna glasba — 19 Zabavna glasba — 19.30 Koncert simfoničnega orkestra — 25.25 Koncert operne glasbe — 21 Koncert zabavne glasbe. — Stuttgart: 15 Koncert radio-orkestra — 17 Plesna glasba — 19.30 Literarna ura — 20.15 Pester večer — 23.50 Plesna glasba. — M. Ostrava: 12.30 Koncert orkestra — 15.30 Mladinska ura — 17 Zabavna glasba — 19.05 Orkestralni koncert — 20 Večerni koncert — 21.30 Klavirski koncert — 22.30 Zabavna glasba — 23 Nočni koncert.

gre Potocki vsako soboto preoblečen v be-rača kesati se Mariji grehov celega tedna. — Jutri je sobota, in ako vstaneš zgodaj, ga lahko tam iztepeš, kakor sotnyka v polju in lahko narediš z njim kar se bo poljubilo tvoji duši.«

Ko je Kondratovicz to slišal, je bil ko prerojen in že je vedel, kaj mu je storiti.

Ljudem je v veliko veselje pomagati svojim prijateljem, ki jih je zadela nesreča, še v večje veselje pa jim je, maščevati se nad močnim sovražnikom. Meni se, da ga ne kaznujejo le za hudo, ki ga je povzročil njim, nego za vse trpljenje vseh ga kaznujejo.

Nič se ni zgodilo ono jutro, ko je že poiskal Kondratovicz bič in se podal v park h kapeli. Pol streljaja od nje oddaljen se je vle-gel v grmovje, da bi spazil Potockega kakor maček miš. Komaj se je malo bolj zjasnilo, ko je začul Kondratovicz šumljanje. Glej, tu prihaja Potocki, strgan in posvaljan v surovem kmečkem odelu in z beraško malho. Kondratovicz je zadrževal sapo in ni trenil z očesom. Videl je, kako je vstopil Potocki v kapelo in pričel moliti. Sedaj se je vle-gel z razpetimi rokami ko živ križ, sedaj se je trkal s pštim na prsa, sedaj je zopet dvignil roke kvišku, ko da bi hotel živ v nebo.

Kondratovicz se je dvignil tresoč se, tako ga je zajelo maščevanje. Pustil je Potockega, da je nekoliko pomolil, nato je vstopil v kapelo, se nekaj krat priklonil in pričel glasno moliti:

»Sveta Matil« je dejal, a misli pri tem na nekaj drugega, »daj vso srečo, zdravje, radost in dolgo življenje našemu gospodarju preblagorodju gospodu Potockemu, zato da je nas naučil, butce zabite, in nas privedel do pameti. Naj vlada on in njegovi otroci nad nami do konca svetla«

* Poveljnik nad sto kozaki.

(Konec prihodnjič.)

Liberator dell' eterno

Pariz, 4. marca.

Vetiko se govori zadnje čase v velikem pariškem svetu o našem jugoslovanskem rojaku Peni-
niču, ki kraljuje na tradicionalnem Montpar-
nassu, zavzema eno najbolj odličnih mest med
umetniki celga sveta.

Dujam Penič je doma iz Splita, ima okoli štiri-
deset let in je kipar genialne umetniške sile,
ki ga postavljajo v eno vrsto z Meštrovičem. Učil
se je pri Feraroniju v Benetkah kakor Meštrovič.
Prepotoval je Grčijo, kjer je izdelal skulptura
silno nanj vplivala — jazen, urejen in vesel sin
Splita ni mogel odoleti antiki Grčije. Razstavil je
s prvimi velikimi uspehi na rimski razstavi leta
1911; razstava, ki je vrgla v svet slavo Meštrovi-
čevu. Penič je takrat bil še mlad, vendar je takratni
kritik Ugo Ojetti za najboljšo stvar razstave pro-
glasil Meštrovičevu »Majko« in Peničevu »Glavo
deteta«. Penič je imel takrat 20 let. Nato je šel na
Dunaj, kjer je studiral Rodina in egiptski »Tief-
relief«. Z Dunaja je šel v München, Pariz, Madrid
in London in tik pred izbruhom svetovne vojne
prihadjal brez središev v Ameriko, kjer je ostal
celo vojno. V Ameriki je doživel prve velike uspe-
he. Milijonarka Vanderbiltova je kupila prve nje-
gove proizvode — postal je slaven in imel je dela
več nego ga je mogel dovrešiti. To oziroma je pa
dušilo in da se umakne produkciji dekorativnih
slikarji, je ob koncu vojne zbežal v Evropo, kjer
je hotel delati pod nadzorovano kritiko, ki ga naj
dvigne ali pa uniči. Bil je nekaj časa doma, a nato
odšel v Pariz, kjer si je ustvaril dom na Mont-
parnassu.

Dujam Penič je v zadnjem času doživel re-
klamo, kakor je Meštrovič v svojem razvoju nikar-
ni. Po junjski razstavi svojih del mu je francoska
vlada odkupila silen kip »Magdalena« — dvojna
naravna velikost — za 500.000 frankov. Bankirka
Vanderbiltova mu je odkupila, kar je je mogla in
sedaj razstavlja njegova dela v Ameriki. Bil je
prvi, od katerega je francoska vlada kot Slovana
odkupila kako delo, in koliko je priznanih umet-
nikov, ki bi darovali vladi zastoj, samo da bi
vlada sprejela njih delo in jim s tem dala kvali-
fikacijo! Kritiki ga proglašujejo za največjega ži-
večega skulptorja in prof. dr. Zimmermann in Mün-
chena ga je na barcelonski razstavi proglasil za
največjega skulptorja od grške antike sem. O nje-
govem kipu »Sjećanje« že tekom enega semestra

Tretja številka „Mladike“

Leposlovni del tretje številke »Mladike« je
sicer obsežen kakor po navadi, a izpopolnjevanje ga
najprej nadaljevanja povesti »Kamarijce Jurje
Francela Seljaka«, ki je toplo, napeto in spretno
pisana, ter »Zemljene stopinje« Henryja Borde-
auxa, v kateri spoznamo velikega in globokega
francoskega pisatelja po enem izmed najboljših
njegovih del. Ivan Plestenjak je priobčil krajšo
povest iz knjiškega življenja »Beseda sekire«, ki
preseneča po tenkosti občutja ter po lični gradbi
prizorov, dasi ni pisana brez konvencionalnosti. —
Dr. Janez Plečnik razpravlja dalje o anatomiji,
in sicer tolmači »Drobie, Črevo«. — Dr. St. Vur-
nik nadaljuje svojo »Zgodovino obleke«, katero
spremljajo številne ilustracije. Po uvodni besedi,
ki smo jo čitali v prejšnji številki »Mladike«, im-
amo zdaj pred seboj prvo poglavje, v katerem je
obravnavana antična obleka: Egipčani, Grki in Rim-
ljani. — Pesmi sta prispevala Jože Berkopec
(Zdaj je zima) in Ema Deisingerjeva (O Bog).
Peleg tega je objavljena se basen I. A. Krylova:
»Orel in kure« v mojskem prevodu B. Vdoviča.
Veležan in zanimiv je prispevek Albina Zalaz-
nika v količku »Pisano polje«: »Kruh — vsak-
danja hrana«; v svojem članku opisuje Zalaznik
zgodovino kruha, kvarjenje kruha in oduhuje.

Posebilo je treba naglasiti konice razprave
dr. Jožeta Pogacnika »O knjigi«, kjer zavzema
končno svoje stališče s temi besedami: »Umet-
nost, tudi lepa knjiga, je socialna, a že sama po
sebi, ne pa šele po izvenumetniškem namenu.
»Katoliška umetnost«, t. j. umetnost, prikojena za
katoliško ljudstvo, bi pa morala biti namenoma
socialno koristna. To pa je zaradi svojevrstnega
umetniškega ustvarjanja umetnosti vedno v kvar,
kar dokazuje tudi skušnja. To je zabavno in po-
učno čtivo, ki je sicer potrebno in velike važnosti,

Belgrajske literarne novice

Belgrad, 5. marca.

Eden najstarejših srbskih časnikov in nove-
sti Grigorije Božović je pri Gezi Kohnu izdal
knjigo »Robije zarobljenov«. »Uzgrede zapiske«
mu je pred štirimi leti nagradila Akademija nauka.
Njegova proza je v glavnem topisno-folkloristi-
čna. Še vedno jo objavlja v »Politici«. Posebne
umetniške vrednosti nima, vendar nam daje uspele
portrete iz nedavnih suženjskih dni. Priznati pa
moram Božoviću tipično balkansko in izrazu in ob-
čutju. Južna Srbija je njegov domini in o njej nam
bo še vedno kaj novega povedal.

Božovićevemu »Roblju zarobljenemu« duhovno
odgovarja knjiga Stanislava Krakova »Plamen četi-
ništva«. Obsega celo serijo četniških podvigov za
osvobojevanje v letih 1876—1905. Krakov se posebej
zanima za zgodovino našega narodnega osvoboje-
nja in mnogo piše o temu. Ze preje je izdal nekaj
tovrstnih knjig.

O reorganizaciji »Letopisa Matice Srpske« sem
že poročal. Izšla je druga številka z zelo zanimivi-
mi stvarmi. Posebej moram omeniti informativni
članek Josipa Vidmarja »Slovenačka književnost o
godini 1929«. Ob tej priliki moramo grajati neza-
nimanje srbskih dnevnikov za slovensko književ-
nost in kulturo. Dočim naši dnevniki o srbohrvaški
knjigi nič manj ne govorijo kot o slovenski, je pri
belgrajskih ravno narobe. Prevajata se trenutno
Finžgar in Prešeren. Drugi pomembnejši članki so
še: »O uporedni istoriji modernih književnosti«
(dr. M. Marković), »Čuvajmo Dubrovnik« (K. Straj-
nič), v katerem se pisec zavzema za našega Pleč-
nika, dalje »Jovan J. Zmaj« (V. Stajič) itd.

Prva letošnja številka »Misli« prinaša prozo
B. Jevtića, N. Bartumovića in Gv. Božovića in mno-
go pesmi. Zanimiv je Dukičev prepev Peršernovega
»Krstja pri Savici« Omenim naj, da je »Dukič«
že preje spisal Prešerenov »Sonetni venec« in da
je pred nekaj dnevi govoril v belgrajskem radiu na
Prešerenovem večeru o našem pesniku. Zanimivejši
članki so: »Ulova kritike in sadašnjosti i buduć-
nosti« (B. Novaković), »Starovaška sećanja N. Bo-
škovića« (dr. B. Trnheka) in še nekateri.

V tednu Masarykovih proslav naj omenim
»Zbornik« o njem, ki ga je izdal S. B. Cvijanović
in ki obsega naslednje zanimive razprave: »O M.
i Jugoslovenima s političkog gledišta« (B. Laza-
revič), »Masaryk kao filozof i sociolog« (dr. V.
I. rovičević), »M. politični reformator« (dr. V.
Knežević), »Uticaj M. na modernu jugoslovansku
kulturu« (dr. Drag. Prohaska).

predava na carigradski univerzi lektor francoskega
jezika. Francoski pesnik René Cramoisseau mu je
nedavno posvetil zbirko pesmi in italijanski pesnik
Vittorio Casani ga v ciklu naziva »Liberator dell'
eterno«. — Osvoboditelj Večnega. Pokojni poslanik
severno-ameriške Unije Myrton T. Herrick ga je
večkrat obiskoval in ga prosil, naj se da naturali-
zirati za Amerikane.

Najgloblja lastnost Peničeva je solidno pozna-
vanje materije in njene logike. Njegova dela izra-
žajo večno harmonijo, ki zahteva harmoničnih linij,
obenem pa plastično globlino in psihološko poglob-
ljenje sujeta. Nedavno je izdelal silno delo, ki ga
je nazival »Molitev človeštva pred Madono«. Delo
je zasnovano v obliki poglobljenega trikota. V
osrednjo je majhna komaj razgibajoča se masa, ki
se krčevito razvija preko trepih vztrikov bližnji-
kov, dokler se v dolgi borbi ne pribori do srečni-
kov, ki morejo z iztegnjenimi rokami moliti in
prostiti Marijo pomoči. Marija sama stoji v globini
s Kristusom v naročju v 1½ naravne velikosti.
Penič je silno produktiven in so vsi nad njegovo
genijalno invencijsko zadržani. Komaj je do-
vršil »Madono« v skici, že je presenetil z novim
delom, ki bi naj bil našt sponenika kralju Petru.
Bazo sponeniku tvori grupa, ki predstavlja selitev
naroda — v haut-reliefu. Da ojači statiko, je raz-
delil grupo s pilastri in s tem podčrtal formo in
arhitektoniko. Na herojskem konju je jezdec, čigar
glava izraža silno voljo in odločnost. V tem delu
se je harmonija zvezala z monumentalno širino
plana. Sponenik naj bi bil visok 12 metrov.

Kaj loči Peniča od Meštroviča? Dočim se
masa pri Meštroviču veže po individualni zamisli,
trpi čisto logika. Meštrovič ima precizirane metode
— Rodinova, Bourdellova, egiptska, asirska, gotška,
indijsko-helenistična. Meštrovič ima silno sposob-
nost amalgamiranja, dočim na iskrenosti in spon-
tanosti trpi. Vse je samo silna umetniško-arhite-
ktonska vizija. Penič obratno iz logike materije
ustvarja genijalna dela. Mojster je haut-reliefu in
konkavnega reliefa. Materija in njena obdelava
poje v njegovih delih večno harmonijo.

Penič je skorajda nepoznan v Jugoslaviji. Do-
čim ga ves svet priznava, se v Zagrebu čudno raz-
burjajo za Meštrovičevu dedščino. S sponenikom
kralju Petru misli javno nastopiti. Angleži in Ame-
rikanci ga že pregovarjajo, naj ga odstopi njim.
Vendar mislim, da je pravda za Peniča že dobljena.
J.-c.

ali ni še umetnostno lepa knjiga. Zato naj taki
ljudje ločijo svoje, iz potrebe porojeno unenje in
ločijo področje prosvete ali tudi počne zabave in
področje umetnosti. Polem pa, če gledajo le kot
praktični delavci, naj tudi sodijo samo neposredno
praktične stvari in le za te stavijo svoje zahteve
in napore; umetnost pa naj prepustijo drugim in
jo spoštujejo ter s tem pokažejo svojo zares du-
hovno kulturo! Tako dr. Jože Pogacnik.

P. S. F. posveča svojo pozornost žal preveč
umirnim mnogo obetajočemu slovenskemu drama-
tiku Antonu Leskovcu. — V količku »Družina«
se nadaljuje članek »O sodobnem gospodinjstvu«
Stefanije Humekove ter »Iz duhovnega življenja
družine« Milice Grafenauerjeve. — V prvem je
govor o sodobnem pohištvu ter na splošno o »sta-
novanjski kulturi« po modernih načelih, ki imajo
zares mnogo mikavnega, še bolj pa zdravega v sebi.
Težkega vprašanja »Ljubzen — blagoslov in živ-
ljenje« v družini se lotiva Milica Grafenauerjeva
z znano rahlostnostjo in hkrati odlično zaverova-
nostjo in neomajnost vserekega načela, ki prirodno
načelo življenja kar najbolj podpira v dobroti
človeka, ki si želi zdravja, skladnosti in lepote. —
Kot izrazito družinski list prinaša »Mladika« poleg
navedenega, vsekakor na doslej v podobnih naših
listih še ne doseženi višini stoječega gradiva ogrom-
no dragoceno drobiž, če hočemo priletevati dro-
bižu izvrstna kuharska navodila, da o ocenah knjig,
ki so pri vsej zgoščenosti točne in jasne, sploh ne
govorim — smešne in uganke.

Vedno rasteče število naročnikov najbolje pri-
ča o kakovosti lista, a tudi uredništvo se vidno kar
najbolj trudi, da bi se list od številke do številke
bolj izpopolnil, o čemer priča n. pr. tudi izbira slik,
ki je vsakikrat novo prijetno iznenadenje za čita-
telje, ki ljubijo lepo in vredno sliko.

Zadnja dva zvezka »Humoristične biblioteke«,
ki jo ureja Branislav Nušić, sta zelo zanimiva. Na-
slova: »Pecijine humoreske« in »Madžarski humor«.
Zadnji dve številki »S. Knj. Glasnika« (10. febr.
in 1. marca) sti zopet bogati. Pesmi so dali: Tu-
feldžić, Däubler, Mladenović, Gradnik, Nazor, Ga-
vela; prozo: Vidaković, Vučo, Kikič. — Razprave:
»Vinča i Delfi« (dr. M. Vasič), Problem Kačuske
Maslove« (dr. M. Corović), »Mark Tven« (Ilije M.
Petrovič), »Shakespeareovi soneti« (M. Crnjanski).

Marčno kolo »Narodne knjižnice« prinaša
Galsworthyjev roman »A izdavanje«; po eno delo
Klabunda in Paula Moraina. Posebno pozornosti
zasluži izvirna novelka zbirka Nikole Trajkovića,
»Medijuluzja«, o kateri bom še spregovoril.

Geza Kohn kmalu izda: »Iz primorske književ-
nosti« (A. Petrič), knjigo pesmi Bože Kovčiča in
pa revijo »Nova Zora«.

Tone Potokar.

Nove revije, ki izhajajo v franjevaškem samo-
stanu na Makarski pod uredništvom dr. Grabiča,
je pravkar izšla prva številka devetega letnika. —
List, ki je posvečen vsemu in znanstvenemu živ-
ljenju, podoben našemu »Casu«, vsebuje izvrstne
prispevke. — O Karlo dr. Balič piše obsežno o ču-
dežu in o lurdski Materi božji. Njegova razprava,
ki je vsestransko utemeljeno delo, zasluži vsega pri-
znanja. — O sveti Stoli in Frančiškanih v odnosu
do pravoslavne cerkve v primorskih krajih prinaša
dr. J. Šimrak z mnogimi doslej neznanimi li-
stinami podbrto veleznanimu gradivo. — Fr. I. Ra-
dič razpravlja o kulturi duha. — Obširen in zelo
bogast dragocenih prispevkov je pregled, v katerem
so objavljene kraji informativni, kritični in pole-
mični sestavki o cerkvenih, znanstvenih in knji-
ževnih vprašanjih.

K Cankarjevemu faksimilu v »Odmehih«. V »Slo-
venec« z dne 1. marca t. l. poroča s. š. v poročilu
o »Odmehih« o nekem faksimilu Cankarjeve pe-
smi iz leta 1895, da jo je napisal Cankar »neki
dami« v spomin. Iz tega sklepam, da uredništvo
»Odmehov« ne smatra niti za vredno, da omeni vir
in historijat te pesmi, ki sem jo našel povsem slu-
čajno l. 1926 in mi jo je dotična dama — dasi dra-
gocen spomin — odstopila. Napisal je Cankar to
pesem leta 1895 tedanji gospodini Ili Božičevi, se-
danji ge. Ili Wundlerjevi, soprog nadučitelja v
Petrovcih, ki je bila še tedaj zasebna učiteljica na
Vrhniku. Ko je gospodinja Ili nastopila novo služ-
beno mesto in zapustila Vrhniko, ji je napisal v
slovo pesem »V spomin«. Na prvo stran pisem-
skega papirja pa je narisal Močilnik; tudi ona zna-

SARGOV

KALODONT

Lepši zobje,
Zdravi zobje,
Duhteca usta!

Velike plavalne tekme v l. 1930

Največja plavalna prireditve v zadnjih letih
so bile tekme za slovensko plavalno prvenstvo.
Letos bi morala te tekme izvesti naša plavalna
zveza. Ker pa nima zadosti denarnih sredstev, da
bi prvič poslala reprezentanco na Dunaj k tek-
mam za evropsko prvenstvo, drugi pa je J. P. Z. od-
povedala, da bi se pri nas vršile slovenske tekme.
Te dni je bil tehnični referent plavalne zveze H.
Macanovič v Pragi, kjer je sklenil dogovor za sred-
državno plavalno tekmo Jugoslavije : Češka. Te
tekme bi se vršile ob priliki slavnostne otvoritve
novega plavalnega stadiona v Pragi. Vršila bi se
predvsem reprezentančna waterpool tekma in pa
štetni dvoboj 4 × 200 metrov Jugoslavija : Če-
ška. Poleg te štetne tekme se bo vršila tudi šta-
feta dam na progi 4 × 100 metrov. Na teh otvori-
tvenih slavnostih bodo startali sami slavni evrop-

ski plavalci. J. P. Z. se pa pogaja tudi za nastop
v Bratislavi in Dunaju. Najvažnejše za naše skrom-
ne razmere je, da bo vse stroške naše reprezen-
tance nosila češka plavalna zveza. Ob priliki di-
jaškega kongresa v Pragi so romunski delegati
spoznili misel, da bi letos nastopili naši plavalci
tudi v Rumuniji. Ker so bile v letošnji zimi vre-
menске prilike ugodne, bodo naši reprezentanti,
ki so povečini iz Dalmacije, v dobri formi. Ote-
žkočeno bo samo izbirno tekmovanje, ker se vrše
tekme v Pragi 5. in 6. julija. Ker pa imamo ravno
v Ljubljani sportno kopališče, ki bo dostopno že
v prvih toplih dneh, so tudi izbirne tekme lahko
izvedljive. Na naših plavalcih je pa, da sedaj
pridno trenirajo, da bodo prišli v večjem številu
v pošteve za reprezentanco.

Mednarodne tekme v Ljubljani

V soboto in nedeljo gostuje v Ljubljani Gra-
zer Sportklub, eden najboljših avstrijskih avstrijs-
kih klubov. V moštvo bo nastopilo šest reprezen-
tativnih igralcev, med njimi Allmer in Kast-um,
ki sta nastopala v avstrijski amaterski reprezen-
tanci proti reprezentanci Poljske. O kvaliteti tega
grškega moštva pričajo tudi rezultati zadnjih tek-
em. Proti G. A. K., ki je avstrijski amaterski
prvak je igral Sportklub 3 : 1 in 2 : 3. Proti Ha-
koah 6 : 1, 5 : 0. Proti avstrijskemu Cup zmago-
valcu Vienna je dosegel rezultat 1 : 1. Tekme se
vrše na igrišču Primorja in sicer v soboto točno
ob 16 in v nedeljo tudi ob 16.

V soboto igra Grazer Sportklub : S. K. Svo-
boda, Ljubljana, v nedeljo pa Grazer Sportklub :
A. S. K. Primorje.

Tudi oba ljubljanska kluba sta preteklo ne-
deljo pokazala lepe možnosti, kar jamči, da bodo
tekme nudile lep sportni užitek.

Mariborški sport

RAZPIS CROSS-COUNTRY TEKA ZA DAME ZA PRVENSTVO MESTA MARIBOR.

ISSK Maribor priredi dne 16. marca t. l.
damski cross-country tek na 2000 m za prvenstvo
mesta Maribor. Prireditve je propagandnega zna-
čaja. Pravico starta imajo vse verificirane in ne-
verificirane članice klubov v Mariboru. Start in
cilj sta na igrišču ISSK Maribora. Prijava s pri-
javnino 25 Din za moštvo, odnosno 10 Din za po-
edinke, je poslata najkasneje do dne 14. t. m. na
naslov Sport-Roglič, Maribor, Grajski trg. Starta
se v skupinah po 4. Dovoljen pa je start tudi po-
edinkam. Zmagovalka dobi naslov prvakinja me-
sta Maribora v cross-country teku za leto 1930.
Zmagovalno moštvo pa naslov prvaka mesta Ma-
ribora v cross-country teku za leto 1930. Prvo,
drugo in tretje plasirano moštvo, kakor tudi prvo
plasirana atletinja, t. j. zmagovalka, prejmejo pri-
znanice.

ISSK MARIBOR : SK ŽELEZNICAR.

V nedeljo, dne 9. marca, odigra ISSK Ma-
ribor in SK Železnica ob 15 na igrišču ISSK Ma-
ribora prijateljsko tekmo v korist podsavezne bla-
gajne. Sodil bo g. dr. Planinsek.

TEŽKOATLETSKE PRIREDITVE ZA PRVEN- STVO DRAVSKE BANOVINE.

SK Železnica priredi dne 15. in 16. marca v
Narodnem domu težkoatleške tekme za prvenstvo
Dravske banovine. Sodelovali bodo SK Ilirija,
SK Croatia in državni prvak »Herkules« iz Za-
greba ter tudi atleti iz Belgrada.

na klopica je narisana. Risal je Cankar s tušem
in vsa risba izpričuje, da je bil Cankar tudi risar-
ski talent. Pesem mi je ga. Wundlerjeva prijazno
odstopila v objavo, kar se je sedaj tudi zgodilo, za-
libog, ne da bi bilo uredništvo navedlo, odkod in
kako vse to, kar bodi s tem popravljen. — Danilo
Gorinšek.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20 zvečer.

Petek, 7. marca: Zaprtlo.

Sobota, 8. marca: GLAVNI DOBITEK. Premijera.

Izven

Nedelja, 9. marca ob 15: CVRČEK ZA PECJO. —

Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ob 20: GLAVNI DOBITEK. Izven

Ponedeljek, 10. marca: NAŠ GOSPOD ŽUPNIK. A.

Opera:

Začetek ob pol 20 zvečer

Petek, 7. marca: TRIJE VASKI SVETNIKI. Gosto-

vanje Tegnesejev. Izven.

Sobota, 8. marca: ERNANI. Red B.

Nedelja, 9. marca ob 15: TICAR. Opereta. Ljudska

predstava pri znižanih cenah. Izven. Ob pol

20: GLUMACI. Gianni Schicchi. Ljudska pred-

stava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 10. marca: Zaprtlo.

Mariborsko gledališče

Petek, 7. marca: Zaprtlo.

Sobota, 8. marca ob 20: Krog s kreda. Delav-

ska predstava.

Nedelja, 9. marca ob 15: »Naš gospod župnik«.

— Ob 20: »Takrat v starih časih«. Kuponi.

Kdor rabi vreče kupi jih na-
ceneje pri trdkih:

Mirko Mlakar
Ljubljana - Slomškova ulica št. 11

SMUSKE TEKME NA POHORJU.

Zimskosportni odsek SPD Maribor-Ruše pri-
redi ob zaključku letošnje sezone v nedeljo, dne
9. marca pri Mariborski koči dve tekmi, in sicer:

1. Skupinski tek na 8 km. Vsaka skupina se-
stoji iz treh smučarjev, ki jih določi žreb. Pravico
do tekmovanja imajo vsi smučarji in smučarke
vseh starosti. Rok za prijave z prijavnino 5 Din
za osebo, na dijak 2 Din do početka tekme ob
osmih pri Mariborski koči. Objava rezultatov in
razdelitev nagrad ob 14 pri Mariborski koči.

S. K. RAPID V GRADCU.

Prvak mariborskega okrožja gostuje v nede-
ljo, dne 9. marca v Gradcu. Nasprotnik je Graze-
r Atletik Club, ki je kakor znano zadnjo nedeljo
porazil SK Železnica z 7 : 3. SK Rapid stoji
pred težko nalogo, vendar pa upamo, da bo Rapid
mariborski sport častno zastopal.

WIENER ATLETIK SPORTKLUB V MARIBORU.

ISSK Maribor se pogaja z W. A. C. za odig-
ranje prijateljske tekme v Mariboru. Tekma se
bo bržčas vršila na velikonočne praznike.

Iz klubov

Plenarna seja odbora SK Ilirije bo v pone-
deljek 10. t. m. ob 20 v kavarni »Emona«. Odbor
prosi, da pripravijo sekcije za to sejo svoja obli-
gatna poročila ter izvrše sklepe glasom okrožnice
od 1. februarja. Tudi naj se predlože na tej seji
osnutki za klubov znak za tekmovalce dres. —
Tajnik.

Na občnem zboru Motokluba Ljubljana dne
23. februarja 1930 izvoljeni odbor se je konstituiral
tako-le: predsednik: profesor dr. Al. Zalokar, pod-
predsednik: Franc Batjelič; tajniki: dr. Aleš Stanov-
nik, Ivo Lukič, Stefan Krhne; blagajnik: Leopold
Zwolinski, gospodar: Karol Miklič; odbornika: Ro-
man Golob, Janez Zupančič; nač. sport. kom.:
Aljožij Cirman, Valter Stuzi, Aljožij Kepec.

ASK Primorje. Plavalna sekcija. Redni tre-
ningi se vrše vsak ponedeljek, v kopališču Slon,
dohod iz Franciškanske ulice in sicer za dame od
15.30 do 17, za gospode od 17 do 18.30, vsako sre-
do in petek v telovadnici L. državne gimnazije,
Tomanova ulica, dohod iz Gajeve ulice in sicer
od 17.30 do 18.30 za dame, od 18.30 do 19.45 za
gospode. — Načelnik.

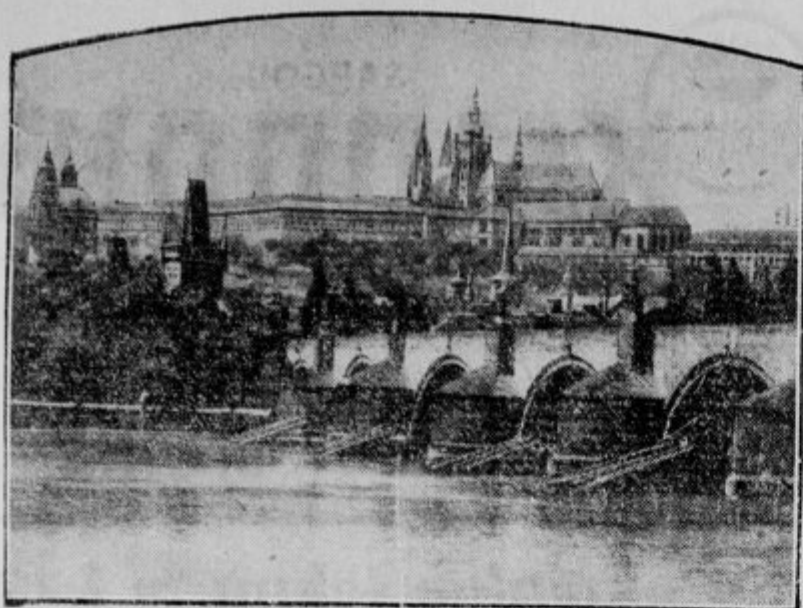
Turistiha

Slovensko planinsko društvo razpustja, da
je izšlo dr. Tume »Imenoslovje Julijskih Alp«. Brošura
si lahko vsako nabavi v pisarni SPD, ob enem pa
opozarjamo vse članke in prijatelje
gora na novi Badjurov vodnik »Sto izletov po
Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem«.

Nogomet v tujini

Pred najvažnejšim dnevom...

Tekmovanje za internacionalni pokal, pri
katerem so udeležene Nemška Avstrija, Ogrska,
Českoslovaška, Italija in Švica, bo zaključeno letos
in sicer z odločilno borbo, ki se bo vršila 11. maja
v Budimpešti med Italijo in Ogrsko. Prav je, da
si ogledamo poglobljeno važnost te reprezentančne
nogometne tekme, kajti ta tekma bo odločila, kdo
bo zmagovalec v boju za internacionalni pokal.
Na čelu tega prvenstva sta Nemška Avstrija in
Českoslovaška, vsak z 10 točkami in z enako gol
diferenco. Na tretjem mestu je Ogrska z 9 točkami,
njej pa sledi Italija tudi z 9 točkami, toda slabšo
gol diferenco. Na zadnjem mestu je brez točke
Švica. Le Italija in Ogrska imata še odigrati tekmo
med seboj, drugi pa so že končali z vsemi igrami
tega tekmovanja. Mogoče je, da bo v Budimpešti
igra med Italijo in Ogrsko neodločena. V tem slu-
čaju bi imele vse štiri države vsaka po 10 točk,
toda Ogrska in Italija vsled slabe gol razlike ne
prideta v pošteve za zmagovalca. Tukaj bi ostala
Nemška Avstrija in Českoslovaška na prvem me-
stu. Ker tak slučaj ni bil predviden v določilih
tega tekmovanja, kajti podoben izid je zelo redek,
bi se ne vedelo, kdo je pravi zmagovalec. Zato bo
v Trstu posebna konferenca nekoliko spreme-
nila propozicije in najbrže določila, da se v tem
slučaju odigra odločilna tekma med Nemško Av-
strijo in Českoslovaško. — Če pa zmaga Italija
odnosno Ogrska, potem doseže ena ali druga 11
točk in s tem osvoji naslov zmagovalca v boju za
internationalni evropski pokal. Zato je ta, 11. maja
vršena se tekma med Italijo in Ogrsko tako važna,
da že danes prihaja v debato. Dvomimo, da bo
izid te igre neodločen, kajti Ogrji na svoji zemlji
so skoraj nepremagljiva sila, ki jo tudi izvrstni
italijani ne bodo zlomili. Prav gotovo bo Ogrska
vse storila, da ohrani dober glas svojega nogo-
metnega sporta.

Masarykova rezidenca Hradčani in Karlov most v Pragi.

Masaryk kot revolucionar

Svetovna vojna je zatekla Masaryka na letovišču v Zandavi na Saškem blizu češke meje. Masaryk je do zadnjega trenutka upal, da ne bo prišlo do vojne in da so ultimati in mobilizacija samo običajne pretnje. Ko je stopila v vojno tudi Angleska, se je 10. avgusta 1914 vrnil v Prago, kjer je bil pričča burnih prizorov pri preoblačenju čeških rezervistov, ki so se upirali, da bi šli proti Srbom in Rusom. Kmalu so začele z bojišča prihajati vesti, da češki vojaki kar v gruclah prehajajo k sovražniku in da se Srbom in Rusom udajajo celi češki polki. Ko je Masaryk uvidel, da je razpoloženje vsega naroda protiaustrijsko in

mu je avstrijska vlada odvzela profesuro in zaplenila v Pragi njegovo imetje in krasno knjižnico, ko je imela zaprte v ječi člane njegove družine in je pretila njegovi hčerki s smrtjo, tedaj mu je angleška vlada ponudila mesto profesorja slavistike na kraljevem kolegiju (visoka šola). Prvo Masarykovo predavanje o pravicah velikih in malih narodov, je bila svetovna politična senzacija. Bolni ministrski predsednik je pozdravil Masaryka pismeno, med poslušalci pa je bil cvet angleške družbe.

V Franciji je v februarju l. 1916. sprejel Masaryka ministrski predsednik Briand, ki se je informiral o borbi Čehoslovakov za osvoboditev. Briand je Masaryku obljubil pomoč in izrazil soglasje francoske vlade s češkoslovaško revolucionarno akcijo in dal tem simpatijam tudi javen izraz v sužbenem komuniqueju. V Franciji in Angliji je Masaryk z vsemi silami pomagal pri organizaciji češkoslovaške dobrovoljske vojske. Baš ta organizacija češkoslovaške revolucionarne vojske, ki jo je Masaryk smatral za glavno stvar v revoluciji proti Avstriji, je silila neumornega starčka na dolga agitacijska potovanja. Ko je izbruhnila ruska revolucija, je Masaryk odpotoval v Rusijo, da tam organizira legije, ki so v jeseni 1917 dosegle toliki obseg, da so predstavljale cel armadni zbor.

Iz Rusije je Masaryk v aprilu 1918 preko Japonske odpotoval v Ameriko. Pred tem pa se je z merodajnimi faktorji dogovoril, da se češkoslovaške legije preko Sibirije prepeljejo na francosko fronto. V Ameriki je Masaryk natančno obvestil predsednika Wilsona o češkoslovaški borbi za osvobodjenje in predsednik Wilson je postal eden največjih pobornikov za češkoslovaške in jugoslovanske zahteve. Tudi tam je bil Masaryk v največji zvezi z Jugoslavlani in Poljaki, s katerimi ga je vezalo prijateljstvo in skupni cilj. Za jugoslovansko idejo si je Masaryk pridobil mnogo zaslug že pred vojno, tako da so ga za časa vojne vzbujali vsi Jugoslavlani; ravno tako so ga imeli radi tudi Poljaki, ker v svoji agitaciji ni nikdar pozabil tudi na samostojno Poljsko. Njegov izrek je bil: »Ni samostojne Češkoslovaške brez samostojne Poljske, ni samostojne Poljske brez samostojne Češkoslovaške.« Masaryk je tudi mnogo pripomogel, da je ameriška vlada, kakor so to storile že prej francoska, italijanska, angleška in japonska vlada, priznala češkoslovaške legijonarje za zavezniško armado, češkoslovaški narod za brat-ski narod po orožju in Narodni svet v Parizu, ki mu je načeloval Masaryk z dr. Benešem in Stefanikom, za vlado, ki ima pravico govoriti v imenu češkoslovaškega naroda.

Tako se je dogodil v svetovni zgodovini edinstven slučaj, da je bila država mednarodno priznana prej, kakor pa je v resnici začela obstajati. S tem je bila v poletju 1918 zapечатena usoda Avstrije. Masaryk je čutil konec Avstrije. Radi tega je 14. oktobra 1918 v Filadelfiji na svečan način vrgel Habsburžane s češkega prestola, proglasil češkoslovaško samostojnost in prečital načrt nove ustave. Zavezniki so vzeli to na znanje, s čemer je bil Avstriji zadan strašen udarec in l. a so ji onemogočena vsa njena pogajanja v češkoslovaškem vprašanju.

Antonín Švehla, bivši čl. ministrski predsednik.

Zagrebski veleizdajniški proces

(Kratki odlomki iz Masarykovega govora v dunajskem parlamentu dne 14. in 18. maja 1909.)

Najprej je Masaryk v svojem govoru zavračal očitke, da ne spada njegov govor v dunajski parlament. Dejal je:

»Gospodje! 53 vislic ima biti postavljeno! (Cujtel! Cujtel!) To so justične razmere, hujše ko v Rusiji; kako bi bilo mogoče o taki stvari ne govoriti? 53 obtoženih — učitelji, duhovniki, trgovci — če prišete rodbine — vsi so že starejši ljudje — gre tu za 200 do 300 ljudi, s katerimi je zvezanih več sto drugih ljudi, da je gotovo do tisoč ljudi zadeto od tega procesa...«

»Dr. Frank, voditelj ene kmetske stranke, je poslal predsedniku našega parlamenta brzojavni protest proti mojemu predlogu. — Vmešal se je torej prej v moj predlog, predno sem ga sploh podal... Dr. Frank je brzojavil, da se je proti mojemu predlogu izjavila velika skupščina ljudi. — Nikakor! Ni to bila velika skupščina ljudi, temveč nekaka poslovilna slavnost nekega časnikarja, na kateri je bilo šest ali sedem volivcev. Toda brez neresnice dr. Frank ne more živeti...«

»... V obtožnici se trdi, da obstoji na jugu države po statutih organizirano veleizdajniško gibanje in sicer ne samo na ogrskem in hrvaškem ozemlju, temveč — prosim — tudi na avstrijskem, ker se ti statuti raztezajo tudi na slovensko ozemlje... Ta obtožba, kolikor se tiče Slovencev, je zgoščena v neki brošuri, ki je v naslovu pravi, za kaj gre: »Od Ljubljane do Belgrada, srbska gnezda v južni Avstriji.« Na podlagi trditev historika dra. Friedjunga, znanega Nastiča, itd. o katerih bom še podrobneje govoril, so tu denuncirani celi člani naše zbornice in sicer ne samo kolega Hribar, ki je vsaj bil v Petrogradu — pri nepoznanju ruskih razmer bi mogel kdo misliti pri tem na veleizdajo, toda tudi kolega K r e k ni po volji tem gospodom. Vidite gospodje, že smo tako daleč, da more na podlagi trditev priti vsak izmed nas v nevarnost, da bo označen

Dr. Edvard Beneš, čl. zunanji minister.

za veleizdajalca. Smejimo se morda tej brošuri, ki je izšla v Celju od nekega »Austriacusa«, toda v 14 dneh ali treh tednih bo postala že dokument...«

»... Dokazi za to trditev (obstoječega veleizdajalstva) so, kakor obtožnica ponovno pravi, razni »pojavi« (veselost) — pojavi, ki jih je mogoče videti na Hrvaškem in na jugu, nato izpovedbe prič in zlasti izpoved kronske priče Nastiča...«

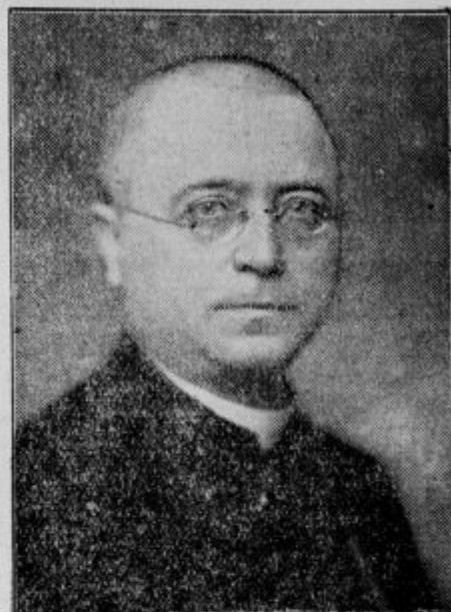
»Dovolite mi, gospodje, da proces najprej označim strokovno s formalne strani. Bil sem nekoliko dni v Zagrebu in poslušal sem zlasti večkrat sodno razpravo. Težko bi razsodil: ali je to opereta, ali komedija, ali tragi-komedija? ...«

»Oglejte si najprej sestavo senata: predsednik senata je bil radi v pijanosti izvršene-ga prestopka že v disciplinarni preiskavi. (Zivahna veselost in klici: Cujtel! Cujtel!) Če pridete v Zagreb in vprašate, kaj je novega, potem slišite o škandalih, ki jih uganja ta gospod vsako noč po raznih gostilnah. (Poslanec Redlick: V zagrebu je še neki drugi tak pijani gospod, ki je še na višjem položaju!) Jaz se k temu »alcoholicus communio vulgaris« še povrnem. (Veselost.) Nekemu votantu se je javno očitalo, da je zagrešil najhujše stvari; preiskovalni sodnik je bil kaznovan, ker je v Varaždinu, kjer je bil sodnik, falzificiral protokole. (Cujtel! Cujtel!) Nekaj prič trdi, da se je ta sodnik preoblekel v kmečkega človeka, da je mogel zaplesti ljudi v razgovor in iz njih zvedeti, kar je potreboval — torej agent provokator in preiskovalni sodnik v eni osebi. O tem preiskovalnem sodniku Košutiću je mnogo prič izpovedalo, da jim je govoril, da bi jih pripravil k govoru: »Saj ne gre za vas, temveč za Kossutha! Ho-

čemo zbrati samo material proti Kossuthu vam se ne bo nič zgodilo. (Smeh.) ...«

»In dalje: Za sodno razpravo je izšla obtožnica kot priloga uradnega lista, v tisočih izvodih (Cujtel! Cujtel!), da bi na ta način bile pripravljene izpovedbe prič. Kakor se samo po sebi razume, morajo pa biti izpovedbe prič soglasne, iz česar pa se da sklepati na enotno organizirano veleizdajniško gibanje!

Dalje. Glavni dokument v procesu, Nastičeva revolucijska pravila in pisma, ki so odločilnega pomena, niso tu v originalu, temveč samo v prepisih in zato se mora ali pa ne mora verjeti, da originali sploh obstoje! Na drugi strani pa so v aktih dokazilne listine, ki jih ni v seznamu; toda tu so in če

Minister dr. Šramek, vodja češke ljudske stranke.

vpraša zagovornik, odkod je ta material, se glasi odgovor, da je prišel ta material sem slučajno! ...«

»Protokoli so falzificirani, vsaj skoraj vse priče so to konstatirale, da niso tako izpovedale. Nekatere priče so analfabeti, priprosti ljudje, katerim pa so v usta položili najdalekosežnejše politične kritike. Priča pa potem sploh vsega tega ni razumel in zato mora zopet in zopet popravljati, da tega ni rekel...«

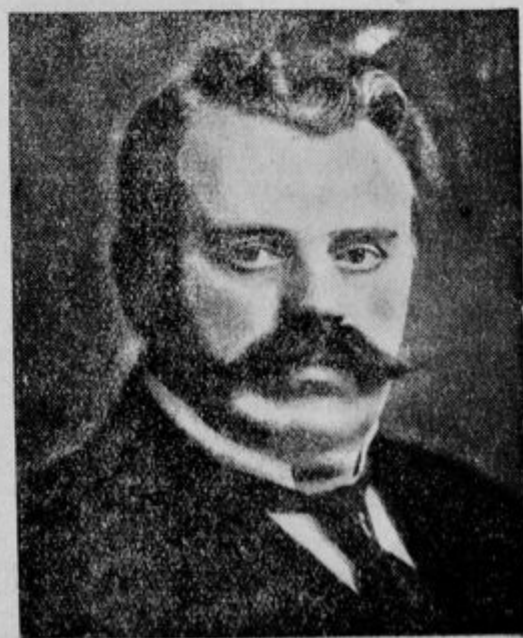
»Nisem doživel dosti procesov, toda kolikor sem jih dosedaj slišal, vem, da se naši advokati ne obsojajo k denarni globi, kakor v Zagrebu. Nепrestane denarne kazni, ali pa izgubi zagovornik besedo...«

»Predsednik senata je, kakor sem vam pravil, alkoholik. Eden od obtožencev hoče govoriti proti alkoholizmu, toda predsednik tega ne dopušča. (Veselost.)«

Ko je Masaryk osvetlil tako formalno plat procesa, je prešel na »dokaze« obtožnice in nič manj temeljito osvetlil njih lažnivost in neresnost. Mi pa prinašamo ta del velikega Masarykovega govora tudi za to, ker je v njem podana jasna slika madjarske justice, ki je tako silno slabila naš narod.

Kako je Masaryk postal abstinent

O tem je sam poročal l. 1901 na 8. mednarodnem protialkoholnem kongresu na Dunaju. Masaryk je vpraševal celo vrsto pivcev iz vseh socialnih krogov, zakaj pravzaprav pijejo in je na ta način prišel do spoznanja, da povečini pijejo, ker jih je strah treznosti in ker hrepene po neki četudi napačni dobrovoljnosti. Ničevost teh vzrokov ga je napravila za pristaša zmernosti v uživanju alkohola. Argumenti, ki jih je spoznal na kongresu samem, pa so ga spreobrnil k popolni abstinenci. Od leta 1901 je Masaryk ostal zvest temu svojemu prepričanju.

František Udržal, sedanji čl. ministrski predsednik.

DIŠAVE SLON

Masarykova rojstna hiša v Hodoninu blizu Olomuca.

da vsa češka javno želi propast trhle države, se je odločil za dalekosežno akcijo. Najprej je šel na naučno potovanje na Holandsko, kjer se je sestal s svojim prijateljem Setonom Watsonom. Od tam je stopil v pismeno zvezo s francoskim zgodovinarjem Ernestom Denisom in angleškim časnikarjem Wickhamom Steedom.

Da ne bi vzbudil suma pri avstrijskih oblastih, je izjavil, da spremlja na ameriški parnik svojo nečakinjo, ki se vrača v Ameriko. Prvemu potovanju je kmalu sledilo drugo, zopet na Holandsko. V Pragi se je med tem Masaryk tajno razgovarjal z mnogimi češkimi politiki — v prvi vrsti z Antoninom Švehlo. Vse je bilo dogovorjeno za njegov definitivni odhod, kakor tudi za ustanovitev tajnega društva Mafije, ki naj bi vzdrževalo zvezo med inozemsko in domačo revolucijo. Dne 18. decembra 1914 je Masaryk tretjič odpotoval v inozemstvo. Bil je star 64 let in brez sredstev je na milost in nemilost avstrijskih oblasti zapustil svojo družino, izpostavljajoč jo nevarnosti, da bi v slučaju neuspeha njegove akcije vse svoje življenje ostal politični emigrant. To pot je šel v Italijo. Masaryk je hotel zvedeti, če more trojni sporazum računati na italijansko nevtralnost ali ne; hotel se je pa še enkrat vrniti v domovino, da poda političnim voditeljem točne informacije o razpoloženju in položaju v Evropi. Odpotoval je s svojo hčerko Olgo, o kateri so češki listi razširili vest, da je bolna. Policija je mislila, da pelje Masaryk svojo hčerko na Capri, kjer se je od leta 1911. čestito mudil. V Rimu se je Masaryk sestal z Jugoslavlani, med katerimi so bili dr. Trumbić, Vojnović in Meštrović, potem z Rusi in Poljaki; obenem je stopil v zvezo z vsemi državniki antante. Iz Rima je Masaryk odpotoval v Švico in se odtam hotel vrniti na Češko. Na meji pa bi bil moral biti aretirán zaradi veleizdaje. Toda slučaj je prekrizal avstrijske račune. Češki pesnik Machar je imel na Dunaju zveze z uradnikom avstrijskega zunanjega ministristva Kovandom, ki je kopiral važnejše naredbe in jih dajal mafiji. Tako je Machar tudi zvedel o nameravani aretaciji Masaryka in mu je telegrafiral v Švico: »Knjižga, ki jo želiš, je razprodana in bo zopet izšla šele p. vojni.« Masaryk je dobro razumel pravi smisel brzojavke, toda radi večje gotovosti mu je telegrafiral iz Prage še dr. Beneš. Tedaj je pa mafija, katere člani se doma niso poznali, toda imeli so drug v drugega zaupanje, že delovala na široki podlagi. Preko meje so pošiljali vezane knjige, v čijih platnice je večji knjigovez skrival važne dokumente.

V jeseni 1915 je Masaryk svojo akcijo prenesel v London, kjer je stopil v zvezo z vsemi antantnimi politiki, razpošiljal spomene, pisal, agitiral in prirejal predavanja. Ko

Za povzdigo kmetijstva na Dolenjskem

Tečaji:

Tromesečni zimski tečaj v Stopičah je bil zaključen pretečno nedeljo. Vršil se je od 8. 12. do 3. marca t. l. ob nedeljah od 7—10 dopoldne ter ob četrkih popoldne od 2—5. Udeležba je bila ob nedeljah od 10—120, ob četrkih 70—80 oseb, večina mladih posestnikov sinov in hčera ter mladih gospodarjev in gospodinj, pa tudi dokaj starejši mož in žena. — Predavali so ing. Kotlovšek o vrtnarstvu in poljedelstvu, ing. Absec o živinoreji, prasičereji, perutninarstvu, mlekarstvu in travništvu, strok. učitelj Flego o sadjarstvu, vinarstvu in zadrutstvu, g. Puš o čebelarstvu, okr. sanit. referent dr. Gregorič o higijeni in nalezljivih boleznih, gozdni nadsvet. Sulgaj o gozdarstvu, vet. svetnik Štupar o živinozdravstvu, posebno o prvi pomoči pri porodih živine in dr. Česnik o zakonodaji (pogodbah in testamentih). — Pri zaključku tečaja so bili navzoči: načelnik kmetijskega oddelka pri banski upravi ing. Podgornik, vršilec dolžnosti ravnat. Kmetijske šole na Grmu ing. Kotlovšek, župan Smihel-Stopiška obd. Brulc, stopiški župnik Zitnik, šolski upravitelj Erker in učiteljici Rodičeva in Seškova. — Tečaj je vodila Kmetijska šola na Grmu. Udeležencem je bilo ob zaključku žal, da se je tečaj že dovršil, ker so ves čas sledili predavanjem z zanimanjem in odnesli mnogo koristnih in praktičnih navodil za kmetijstvo in za svoje domače gospodarstvo. — Dalje je priredila Kmetijska šola na Grmu 19. II. 1980 tečaj o vzgoji mladega sadnega drevja, sadištvu ter oskrbovanju v mlajših letih. Tečaj je trajal teoretično 5 ur dopoldne in praktično 4 ure popoldne. Udeležilo se ga je 50 ljudi iz no-

vomeškega okraja, pa tudi iz št. jernejske doline in Belokrajine. — Nadaljnji tečaj se je vršil 26. II. t. l. o oskrbovanju starega drevja, precepljevanju, pomlajevanju, gnojenju ter uničevanju sadnih škodljivcev. Poduk se je vršil ravnotako teoretično 5 ur dopoldne in praktično 4 ure popoldne. Udeležencev je bilo 100. — Nadaljnji tečaj se je vršil 5. III. t. l. v vinogradu Kmetijske šole na Trški gori o obrezovanju tri z ozirom na lanske pozebo in o precepljevanju šmarnice. Vse te 3 tečaje je vodil strokovni učitelj za sadjarstvo in vinogradništvo g. Flego s pomočjo sadjarja Kastrevca. — Kmetijska šola priredi še nadaljne tečaje za sadjarstvo, vinarstvo, poljedelstvo, živinorejo, čebelarstvo, praktični tečaj v gozdovih Kmetijske šole na Grmu, v stopiškem okolišu o cepljenju kostanjev (maronov). — Nadalje so strokovnjaki Kmetijske šole na Grmu pretečno jesen imeli tudi strokovna predavanja v Crnomlju, Mirni peči, Stopičah, Prečnu, St. Petru, Podgradu, Smihelu, Smarjeti, Mirni, Vavti vasi in Toplicah.

Kmetijska šola na Grmu.

Na Kmetijski šoli na Grmu se izdelujejo na vrtnove tople lehe za cvetlice in novi prtilnici nasadi sadnega drevja s sortimentom za Slovenijo. Renovirala se je vinska klet ter klet za sadje. Postavljen za poslopjem kozolček za sušenje koruze in na njegovo mesto se postavi vrtilni pritlični sadja. Od poslopja proti novim svinjakom in bodočim gospodarskim poslopjem se je popravila cesta. Ravnotako so renovirane vse ograje pri sadovnjakih in ob potih ter na novo zakoličeni vrtovi in tekašice. — V Smolenji vasi izvršuje Kmetijska šola na Grmu regeneracijo vinograda.

BILANCE IN POSIOVNA POROČILA

Strojne tovarne in livarne v Ljubljani so lani uveljevali v doseg večje rentabilnosti obrata; začele so izdelovati tudi centrifugalne motorne pumpe. Razširila se je produkcija parnih in vodnih armatur kakor tudi strojev za obdelovanje lesa s sodelovanjem inozemskih tvev. Zaradi velike konkurence se vedno manj izplača zvonolivarna. Iz bilance za 1979 je razvidno, da so se upniki znižali od 14,8 na 12,8 milj. Investicije znašajo 13,0 (13,8) milj. Pri donosu 6,1 (5,3) je bilo odpisa za 1,0 (0,7) milj. In čistega dobička 0,473 (0,374) milj. Din. kar omogočuje povisjanje dividende od 6 na 8%.

Bilance. Zagrebške banke: Komercialna banka, ki ima tudi podružnice v Ljubljani in pri kateri je udeležben kapital, izkazuje za leto 1979. hran. vlog 5,8 (7,1), tek. rač. in upnikov pa 19,65 (16,55) milj. Pri donosu 2,8 (3,5) znaša čisti dobiček 0,055 (0,06) milj. Din. — Hrv. katoliška banka ima pri glavnici 5 milj. Din 25,9 (22,6) vlog, in 8,8 (2,6) milj. upnikov. Pri donosu 2,8 milj. Din (2,85) znaša čisti dobiček 0,94 (0,923) milj. Din in ostane dividenda neizpremenjena (12%). — **Industrijske bilance:** Jerma-Gabernik, Belgrad (premogovnik) ima pri glavnici 10 milj. Din 35,1 (32,2) milj. upnikov in znaša pri dohodkih 17,5 (13,8) milj. čisti dobiček 0,057 (0,097) milj. Din. — Hrv. ind. papirja v Zagrebu namerava povisati delu. glavnico, ki znaša sedaj 3,75 milj. Bilanca za 1979 izkazuje 8,7 milj. (4,5) upnikov in 8,0 (2,15) milj. bančnih kreditov 0,24 (0,22) milj. čistega dobička. — **Tvornica kože »Beli orao«** v Belgradu ima pri glavnici 5 milijonov Din 15,2 (14,5) milj. in 8,2 (6,9) donosa. Čisti dobiček znaša 0,6 (0,9) milj. Din. — **Družba za zračni promet v naši državi**, ki dela z glavnico 9 milijonov Din, je lani prepeljala na vseh progah od 15. marca do 8. novembra 1830 potnikov, od tega na progi Zagreb-Belgrad 1230, Belgrad-Skopje pa 475. Družba ima 6 aeroplanov in 11 motorjev. Pri donosu 5,8—4,6 milj. znaša čisti dobiček nekaj nad 4000 Din. Pri tem je vpoštevati, da je material družbe že do 60% amortiziran in da ima družba 0,7 milj. Din rezervnih fondov.

Novo delniško družbe. Pripravlja se ustanovitev delniške družbe z glavnico 1,5 milj. Din za eksploatacijo rudnih polj v Bosni. S kapitalom se udeležujejo tvrdke: Kaufmann in drugi, premogarska tvrdka v Zagrebu, rudarska zadruga »Bosna« ter tvrdka Oton Streinjak v Sarajevu. Družba se bo po poročilih zagrebških listov imenovala »Vrbas«. V Belgradu se je nadalje osnovala lesna industrija družba »Zeta« z glavnico 8 milj. Din.

Tečaj za avtogensko varenje. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI opozarja kovinarske mojstre in pomočnike, da se vršita v Ljubljani dva tečaja za avtogensko varenje. Prvi tečaj, ki bo samo

za začetnike in manj izvežbane varilce, bo trajal od 24. III. do 5. IV. 1980 celodnevno. Drugi tečaj za že docela izvežbane varilce osobito one, ki so že obiskovali kak tečaj, bo trajal od 7. do 12. IV. 1980. Oba tečaja se bosta vršila v kovinarski delavnici Tehniške srednje šole v Ljubljani. Dočim se bo v začetniškem tečaju poučevalo varenje enostavnih predmetov, predvsem v železu in jeklu, se bo v tečaju za izvežbane varilce poučevalo komplicirano varenje v različnih kovinah, med drugim tudi v aluminiju in bakru. Varenje je toliko pomena za kovinarske obrtnike, osobito za ključavničarje, mehanike in kovače radi raznih ponaril na poljedelskih orodjih in strojih, na avtomobilih itd., da je neobhodno potrebno, da ga obvlada vsak boljši kovinarski mojster odnosno pomočnik. Pristojbina za mojstre in delovodje znaša v začetniškem tečaju Din 100.—, v dopolnilnem 150.—, za pomočnike pa Din 50.— odnosno 100.—. Rok za prijave traja do 14. marca t. l.

Občni zbori. Ljubljanska kreditna banka 22. marca ob 15; Portland-cementna tovarna na Dovjem v Ljubljani 21. marca ob 11 v Jadr. podunavski banki.

Prometna banka v Ljubljani sklicuje za 26. marec ob 15 redni občni zbor, na katerem se bo sklepalo o bilanci za 1979. Nadalje je predlagano znižanje glavnice od 5 na 4,95 milj. Din in zopetno zvišanje na 5 milj. Din. Vrše se tudi volitve.

Odprava konkurza. Gostinčar Maks, neprot. trgovec v Ljubljani (sklenjena prisilna poravnava).

Dobave. Strojni oddelek ljublj. žel. ravn. sprejema do 14. marca ponudbe glede dobave 1000 kg mila. — Gradbeni oddelek sprejema do 14. marca ponudbe glede dobave progovnih štirikolesnih koles ter glede dobave kombiniranega stroja za oblanje desk. — Delavnica drž. žel. v Mariboru sprejema do 17. marca ponudbe glede dobave 6000 kg matie in 1700 kg litoželeznih palic za avtogensko varenje; do 18. marca glede dobave delov za ležišča; do 20. marca glede dobave lesa in delov za ležišča. — **Dobava mesa.** Vršile se bodo naslednje licitacije glede dobave mesa za čas od 1. aprila 1980 do 31. marca 1981: Dne 7. marca t. l. pri komandi mesta v Slovenski Bistrici, dne 10. marca t. l. pri komandi mariborskega vojnega okraja v Mariboru, dne 12. marca t. l. pri intendanturi komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani in pri komandi mesta v Ptuj, dne 14. marca pa pri komandi celjskega vojnega okraja v Celju. — Dne 17. marca se bo vršila pri intendanturi vrbaske div. obl. v Banjaluki javna licitacija glede dobave živil (rižol, riž, zdrob, testenine, krompir, mast, olje, čebula, paprika, kis itd.).

Pridobivajte novih naročnikov!

Borza

Dne 6. marca 1980.

DENAR

Devizni promet je bil danes prav znaten, zlasti v devizah Curih in London. Tečaji pa so najlaže oslabeli. Le deviza Newyork je vstala v zvezi s položajem na mednarodnem deviznem trgu. Narodna banka je intervenirala v devizah Curih, London in Praga, dočim je bilo privatno blago zaključeno v devizi Trst.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaji.) Amsterdam 2274,50 bl., Berlin 1353,75 bl., Bruselj 790,41. Budimpešta 991,78, Curih 1094,40—1097,40 (1095,90), Dunaj 799,24 bl., London 275,25—276,08 (275,68), Newyork 56,61 bl., Pariz 221,87 bl., Praga 167,69—168,49 (168,09), Trst 296—298 (297).

Zagreb. Amsterdam 2271,50—2277,50, Berlin 1352—1355, Bruselj 790,41 bl., Budimpešta 989,50—992,50, Curih 1094,40—1097,40, Dunaj 797,74—800,74, London 275,28—276,08, Newyork 56,51—56,71, Pariz 220,87—222,87, Praga 167,69—168,49, Trst 296,025—298,025. — Skupni promet brez kompenzacij je znašal 4,55 milj. Din.

Belgrad. Amsterdam 2271,50—2277,50, Berlin 1352,25—1355,25, Bukarest 33,625—34,125, Curih 1094,40—1097,40, Dunaj 797,74—800,74, London 275,28—276,08, Newyork 56,51—56,71, Pariz 220,87—222,87, Praga 167,69—168,49, Milan 295,95—297,95.

Curih. Belgrad 9,12625, Amsterdam 207,50, Atene 6,72, Berlin 123,515, Bruselj 72,10, Budimpešta 90,50, Bukarest 3,075, Carigrad 2,255, Dunaj 72,875, London 25,15375, Madrid 60,25, Newyork 517,335, Pariz 20,25, Praga 15,33, Sofija 3,75, Trst 27,1125, Varšava 58,05, Kopenhagen 138,55, Stockholm 138,95, Oslo 138,475, Helsingfors 13,025.

Dinar notra na Dunaju (deviza) 12,517/., (valuta) 12,415.

VREDNOSTNI PAPIRI

Na zagrebški borzi so se uvrstili tečaji državnih papirjev, do zaključkov pa je prišlo samo v promptni vojni škodi in 7% Blerovem posojilu. Bančni papirji so ostali v glavnem neizpremenjeni, med industrijskimi papirji je prišlo do zaključkov v delnicah Slaveksa po nižjih tečajih in Isisa, nadalje je slabšala ponovno Trboveljska.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 93,50, 7% Bler. pos. 83,50, Celjska pos. 170 den., Ljublj. kred. 125 den., Prasediona 930 den., Kred. zavod 170 den., Strojne 75 den., Vevče 132 den., Stavbna 50 den., Sešir 105 den., Ruše 250—260.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 83—84,5, agrari 53 bl., vojna škoda ar. 405—406 (405, 405,25), kosa 405—406 (404, 405, 405,25), marec 404 den., april 404 den., maj 406—407, dec. 414—416, 8% Blerovo pos. 63—93,25, 7% Blerovo pos. 82,50—83 (83, 82,75), 7% pos. Drž. hip. banke 79 den. — **Bančne delnice:** Ravna gora 75 den., Hrvatska 101 den., Katolička 35 den., Poljo 65—67, Kreditna 50 den., Union 208—210, Jugo 87,50—88 (88, 87,50), Lj. kred. 125 den., Medunarodna 60 den., Narodna 8500 den., Obrtna 35 den., Prasediona 930—935 (930), Etno 163 den., Srbska 163 den., Zemaljska 137—139 (137). — **Industrijske delnice:** Nar. šum. 40 bl., Guttman 185—190, Slaveks 83—84 (84, 83), Slavonija 200 den., Danica 105—115, Pivara Sar. 150—180, Drava 295 bl., Sečerača Osijek 385—390, Nar. ml. 20 den., Osj. ljev. 190 bl., Brod. vag. 107,5—112,5, Union 140 bl., Vevče 125 den., Isis 28—32 (27), Ragusea 432,5—440, Jadr. plov. 490 d., Trboveljska 460—470.

Belgrad. Narodna banka 8600, 7% inv. pos. 85,50—86,50, vojna škoda 402,75—403,50, marec 460,50, april 408,25—408,50, 8% Bler. pos. 95, 7% Bler. pos. 85, 7% pos. P. A. B. 82,75.

Dunaj. Don. sav. jadr. 86,10, Wiener Bankverein 20,90, Creditanstalt 51, Escompteges 169,75, Zivno 106,25, Mundus 174, Alpine 34, Trboveljska 57,75, Kranj. ind. 32, Prager Eisen 398, Leykam 5,75, Rima Murany 101,05.

Žito

Položaj na žitnem trgu je nadalje neizpremenjen, promet srednji. Cene se držijo sledeče: pšenica gornjebačka 215, potiska 217—223; koruza časa primerno suha 100—103; franko bačka nakladna postaja. V ostalem je položaj negotov, v pšenični moki je še vedno mnogo povpraševanja in razmeroma malo ponudbe, tako, da se cene v glavnem držijo.

Ljubljana. (Vse samo ponudbe, slov. post., dob. prompt, plač. 30 dni.) Pšenica bč. 80 kg 2% 260—262,50, 78 kg 257,50—260, 77 kg 255—257,50, rž 72—73 kg 2% 200—202,50, koruza um. suš. 175,50—177,50, nav. vozn. 180—182,50, časa prim. suha 152,50—155, ječmen bč. oz. 66—67 kg 177,50—180.

63—64 kg 170—172,50, oves bč. nav. vozn. 205—210, moka 0g vag. bl., lko Ljubljana, plač. po prejemu 415—420.

Tendence mirna.

Novi Sad. Notacije so ostale neizpremenjene. Promet: pšenica 15 vagonov, koruza 21 vagonov, moka 4 vagoni, otrobi 31 vagonov. Tendence neizpremenjena.

Budimpešta. Tendence mlačna. Promet srednji. Pšenica: marec: 19,75—1990, maj: 20,65—22,83, zaklj. 20,79—20,80, okt.: 20,57—20,76, zaklj. 20,72—20,73, Rž: marec: 11,05—11,20, zaklj. 11,20—11,25, maj: 11,70—12, zaklj. 11,91—11,92, okt.: 13,14—13,32, z. 13,31—13,32. Kuruza: maj: 12,15—12,33, z. 12,20—12,21, julij 12,55—12,65, zaklj. 12,65, transit maj: 11,28—11,35, zaklj. 11,32—11,35, julij: 11,80.

Les

Na ljubljanski borzi so bili zaključeni 3 vagoni hrastovih tramov. Tendence neizpremenjena.

Iz društvenega življenja

Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Kranju blagoslovi v nedeljo dne 4. maja ob 15 na Glavnem trgu novi sanitetni avtomobil za Gorenjsko. Nj. Vel. kralj je blagovolil odobriti, da prevzame pokroviteljstvo nad svečanostjo Nj. Vis. kraljevič Andrej. Društvo naproša, naj se društva na Gorenjskem ozirajo pri razporejanju svojih prireditev na ta datum.

II. občni zbor odseka za rejo kuncv, Kmetijske družbe v Ljubljani se vrši v nedeljo 16. marca 1980 ob 10 dopoldne v prostorih Kmetijske družbe.

Jesenice. Društvo hišnih posestnikov za Jesenice, Koroško Belo in okolico ima v nedeljo dne 9. marca t. l. v prostorih g. D. Tancarja na Jesenicah svoj običajni letni zbor, na katerem bo poročal stanovske važnosti poročevalce iz Ljubljane. Na zbor ste obvezni priti vsi posestniki brez razlike.

Na jubilejnim koncertu orkestralnega društva Glasbene Matice bo izvajal pianist Ivan Nož Lisztov es-dur koncert s spremljevanjem orkestra. Gospod Ivan Nož je januarja meseca lanskega leta nastopil z velikim uspehom na samostojnem klavirskem koncertu na Dunaju. Takrat je pisala »N. Fr. Presse« o njem in njegovem koncertu sledeče: »Izmed pianistov zasluži naše največje zanimanje g. Ivan Nož. V Schumanovem Karnevalu smo žutili v zmagovalnih akordih in vehementni ritmiki šapo, pa tudi dihi ogromnega klavirskega leva. Konec te skladbe ni bila nikakoli koračnica proti fillstrom, temveč naravnost napad. Izredno interesantno pa je postal g. Ivan Nož tudi Bachov a-mol koncert, katerega je sam prav izvrstno postavil za klavir.« — Tako dunajski časopis o Ivanu Nožu.

Ljubljancem je star koncertni znanec in prepričani smo, da ga bode publika iskreno pozdravila tudi na jubilejnim koncertu, ko nam bo na svojo način podal eno najlepših Lisztovih klavirskih del. Predprodaja vstopnic v Matine knjigarni.

Orkestralno društvo obvešča člane, da se vrši zadnja vaja za koncert danes ob 8 zvečer v Glasbeni Matici. — Generalna vaja se bo vršila v nedeljo, 9. t. m., ob 10 dopoldne v dvorani hotela Union. — Odbor.

Kranj. Primorec, pridite vsi na II. redni občni zbor krajevne organizacije jugoslovanskih emigrantov, ki se vrši v petek, 7. t. m., ob 8 zvečer v gostilni pri »Zlati ribici«. — Odbor.

Odsek uradnikov II. kategorije združenja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani sklicuje v nedeljo dne 9. marca t. l. ob 9,30 v »Ljubljanskem dvoru« svoj redni letni občni zbor ter poziva vse tovariše, da se občnega zbora sigurno udeležijo.

Tečaji francoskega krožka v Kranju. Radi nadejanega naraščanja števila članov obveščamo zlasti nove interese, da uvaja krožek sistematični družabni pouk v francoskem jeziku za mesto z okolico in da vzdržuje sedaj sledeče tečaje: 1. tečaj za začetnike, 2. tečaj za dijakke in 3. tečaj za obiskovalce iz meščanskih krogov, ki se vršijo v petkih od 15 do 18 v gimnazijskem razredu III.b (prve nadstropje levo). Konverzacijski tečaj pa se vrši v sredo ob 18 v Kocbekovi sobi. Pristojbina znaša za člane, njih rodbinske ude in dijake mesečno 20 Din in se plačuje v naprej. Ostali plačajo dvojno pristojbino. Prijave novih interesentov sprejemata tajnik ali gimnazijski sluga. Glede posebnih ur, ki se pripravljajo zlasti začetnikom, je za informacije na razpolago tajnik. Razen tega bo krožek v najkrajšem času priredil serijo javnih predavanj v francoskem in slovenskem jeziku. Glede podrobnosti opozarjamo tudi na okrožnice, ki so od nedeljke, oz. od srede dalje tekom tega tedna nabite v gimnaziji.

Dr. Eckener.

Za vodstvo zrakoplova, nadzorovanje njegovih motorjev in za prehrano in postrežbo potnikov se nahaja na njem 40 ljudi.

K vodstvu spadajo oficirji-piloti Lehmann, Flemming in von Schiller. Potem pridejo:

Trije oficirji za navigacijo;

trije merilci smeri;

trije merilci višine;

(med temi je tudi sin dr. Eckenerja, ki se uči za pilota);

en šef strojnih naprav;

trije strojni inženirji;

trije mehaniki za vsak motor,

en nadzornik plinskih balonov,

en elektrotehnik,

en fotograf,

en oficir za radiopostajo,

dva radiotelegrafista,

en restavrator,

en strežaj

Prav za prav bi se moralo sednjega šteti samo za polovico, ker je ta naš Ernst majhen in star šele 14 let, ki pa vseeno namerava na »Grofu Zeppelinu« napraviti svojo karijero.

Tem 40 ljudem torej zapoveduje absolutistično in obenem očetovsko, njih šef, gospodar, vladar — dr. Eckener.

On drži močvostno trdno v svojih rokah, a lahko bi trdil, da se tudi močvost samo drži discipline in pokorščine prostovoljno, da, še več, naravnost zaljubljen je v to disciplino.

Ko sem v lopi Luftschiffbau-a v Friedrichshafenu prvič zagledal »Grofa Zeppelina«, sem mislil: poleteti okrog sveta, zdržati 14 dni v zraku in orisati zemlji 85.000 km dolg krog, končno ni popolnoma nemogoče. Ko sem pa nekaj ur pozneje videl dr. Eckenerja, sem bil takoj prepričan, da je to krasno potovanje popolnoma sigurna stvar.

Pod srebrnim trebuhom zračnega velikana sem se seznanil z dr. Eckenerjem.

»Ljudska knjižnica« in založništvo Jugoslovanske knjižnice v Ljubljani, 27. zvezek: Prejehi OIROCI SOLNCA 24 Din vez 32 Din vez 28 zvezek: Haggard KLEOPATRA 28 Din vez 40 Din vez 29 zvezek: Savinšek IZPOD GOLICE 30 Din vez 42 Din vez 30 zvezek: Stenkičev NA POLJU SLAVE 28 Din vez 40 Din vez 31 zvezek: Doyle IZGUBLJENI SVET 24 Din vez 32 Din vez 32 zvezek: Reinmichl, ZAGORSKI ZVO. NOVI in dr. Slavič, NA SINAJ.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vlak oglaševanja treba plačati pri naročilu. Na primeru vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10 349 Tel. št. 23-28

Službe iščejo

Organist

z dolgolet. prakso, zmog. tajništva in knjigovodstva, išče službo za takoj. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2684.

Službodobe

Služba organista

in cerkvenika se razpisuje v Metliki. - Župni urad Metlika.

Služkinja

se sprejme za vsa dela, ki zna tudi nekoliko kuhati, za dve osebi. Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru.

Učenko

za trgovino z mešan. blagom sprejme Hrovat Franc, Cerklje ob Krki, žel. post. Brežice.

Dva tehnika

sprejme gradbeno podjetje v Ljubljani. Takojšnji nastop. - Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod št. 2667.

Pošteno dekle

z dežele, ki misli stalno služiti, dobi službo v Mariboru. - Ponudbe na podruž. uprave v Mariboru pod »Služkinja«.

Jutri bo deževalo

morda in lotil se Vas bo nahod. To je čisto v zvezi z oslabelejšjo, glavobolom, mrzličnostjo in nespodobnostjo za delo. Če imate nos zamašen, morate si ali skozi usta in se tako še bolj prehladiti. To ima rado za posledico katar v grlu in influenco. Zato je bolje nahod takoj energično odpraviti. Nekoliko

„NOSAL“

praška zoper nahod Vas takoj osvobodi tega zla.

Nos ni več zamašen, dihanje - kosenj prosto. Kupite še danes v Vaši lekarni plombrano skatlo „NOSAL“ Baho vec. Jemijte le „NOSAL“, ker je ta prašek izvrsten za uporabo. Če ga ne dobite, naročite po dopisnici pri proizvajalcu.

Lekarna Mr. Baho vec, Ljubljana

Dekle

pridno in pošteno, sprejem v službo za pomoč gospodinj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 2701.

Pouk

Šoferska šola

I. oblast. konc. Čamerlik, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoavto) - Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Denar

Kot družabnica

se sprejme za novo preurejeni hotel na Bledu pošena, krščanska gospodinja, ki je dobro verzirana v vseh hotelskih poslih ter more vložiti vsaj 250.000 Din. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Samostojna hotelirka« št. 2630.

Vnajem

Trgovci!

Velika trgovina na izredno ugodnem mestu brez prevzema blaga, v večjem trgu na Štajerskem, se odda takoj ugodno v najem. - Vprašanja na upravo »Slov«, Maribor.

POHIŠTVO

priprosto in najmodernejše Vam audi tvrdka po izredno nizki ceni
KREGAR IN SINOVA
Št. Vid nad Ljubljano - nasproti kolodvora

Stanovanja

Nemeblovana soba

velika, na Mirju, s posebnim vhom, se takoj odda. Naslov v upravi pod št. 2690.

Dijaki

Dijak

se sprejme na stanovanje in hrano. - Domobranska cesta 17.

Posestva

Več stavbišč

v Kamniku, 5 minut od kolodvora, v solčni legi, v meri circa 300 m², po 22 Din m², napredaj. Pojasnila daje Janko Stare. Kamnik, Perovo 40.

Dve stavbeni parceli

lepi, prodam v novi koloniji poleg nove šole v Zg. Šiški, lep stavb. material v zemlji, v izmeri vsaka 535 m². Cena nizka. Poizve se: Dravljice 2.

Kupimo

Elektromotor

3-4 HP, istosmerni tok, 220 volt, rabljen, toda popolnoma uporaben, kupim. Ponudbe z navedbo cene na »Slovenca« pod »Motor« št. 2609.

20% kronske bone

kupuje A. Krusche, Ljubljana, Ilirska ulica 21.

Razmnoževalni stroj samo v dobrem stanju, kupimo. Ponudbe z navedbo cene in znamke poslati Zadrugi elektrotehnikov, Borštnikov trg št. 1.

Obrt

Za mizarje

in lesne industrije vse potrebne načrte izdeluje J. Primožič, Cesta na Rožnik št. 29.

Vino

zajamčeno pristno: Blatina, Burgundec, Ružica, Rizling in Muškati silvanec se toči v gostilni T. Mencinger, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 43.

Koruzo za krmo

oddana najceneje v letovirgova žita in mkr
A. VOLK, Ljubljana
Resljeva cesta 24.

Vezenje

nevestin oprem, zaves preginal, najceneje in najfinije Matek & Mikeš, Ljubljana poleg hotela Struški - Entlanje azuriranje predtiskanje takoj.

Dežne plašče

za dame in gospode, perline za dečke in odrasle tople podloge k dežnim plaščem itd. kupite najbolje v specialni trgovini Jančigaj, Tavčarjeva Sodna 1 nasproti kavarni »Evropa«.

Pohištvo

za sobo in kuhinjo, skoraj novo, se takoj prodaja zaradi izselitve, event. se dobi tudi v najem stanovanje v centru mesta. Ogled od 1-4 pop. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 2686.

20% kronske bone

kupuje v okvirju svoje potrebe po dnevni ceni - ali ne pod 62%.

Pučka štediona, Osijek.

Rok je kratek, kdor prej pošlje, bo prodal. Požurite se!

»TRETORN«

varuje pred mrazom in se odlikuje po nenadkriljivi kakovosti in elegantni fasoni. Dobivajo se v vseh boljših trgovinah naše kraljevine.

Kupujte samo

»TRETORN«

galoše in čevlje za sneg ker ni boljših.

20% kronske bone plačamo 72%

Uprava Merkura - Ljubljana - Večna pot 5

Telefon 30-52

Barake

stanovanjske, od 10.000 dinarjev dalje, in vsakovrstna tesarska dela, izvršuje najceneje in najsolidneje po danih in lastnih načrtih tvrdka Steiner, splošno tesarstvo in lesna industrija, Ljubljana, Jeranova ulica 19.

Cenjenemu občinstvu se priporoča za redno

slikanje

ob vsakem vremenu.

Se priporoča

fotografinja

B. Lergetporer, Bled.

Mizarji!

Zelo lep, na novo zrezan črešnjev furnir dobite pri Ivanu Zakotniku, Ljubljana, Kobaridska 45 (za Bežigradom).

Kot najboljšo masažno in domače zdravilno sredstvo proti

revmatičnim bolečinam

zobov in glavobolu, prehlajenju, trganju, za negovanje telesa, ust, osvežnost, krepitev mišic, ter živčevja sploh se uporablja

že pol stoletja priznana

levja Mentol-droženka

irancosko zganje

Dobiva se v originalnih plombranih steklenicah v pristni prevojni kakovosti v vseh drogerijah in trgovinah z mešan. blagom

OD ALKOHOLA

morete popolnoma odvaditi pijance tako, da sam ne vedo, z »AVINALOM«, zdravim neškodljivim preparatom terinskega lekarnarja Francka. Mnogo zdravnic od zdravljenec. Cena dinarjev 220.

Razpošila generalni zastopnik za Jugoslavijo A. POPOVIČ, Beograd, Kolarčeva 7

SEMENSKI OVES

českega izvora.

zanesljivo kaljiv, priporoča po ugodni ceni

veletrgovina žito

A. Volk

LJUBLJANA, Resljeva 2.

Revmatizem odpravi zanesljivo in naglo!

Pomagala

v lekarnah in drogerijah steklenica Din 16.-

pomagala

je tisočim ljudem tudi Vam bo

Vse doznati in izvedeti v:
kosteh - členkih - mišicah
zobeh - glavi
odpravi zanesljivo in naglo

4 steklenice Din 77.-
8 steklenice » 131.-
14 » » 205.-
25 » » 320.-

Po pošti pošilja: Laboratorij »ALGA«, Sušak